

KOMÁROM-ESZTERGOM MEGYEI KÖZGYŰLÉS
E L N Ö K E

VI/4/11/2017

ELŐTERJESZTÉS

a Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés
2017. január 26-ai ülésére

Tárgy: A Komárom-Esztergom Megyei Klímastratégiával kapcsolatos döntések meghozatala (KEHOP-1.2.0-15-2016-00021 pályázat)

Előterjesztő: Borsó Tibor, a közgyűlés alelnöke

Előadó: Hummel Rudolf osztályvezető

Tisztelt Közgyűlés!

Mint ahogy azt a korábbi közgyűléseken már részletesen bemutattuk, a klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítése érdekében került kiírásra a **KEHOP 1.2.0 kódjelű pályázati felhívás**, melynek alapvető célja a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása, klímastratégiai módszertan összeállításával, **megyei szintű klímastratégiai dokumentumok kidolgozásával, tudásmegosztással, széleskörű szemléletformálási program segítségével**. A Klímabarát Települések Szövetsége által kidolgozandó módszertan alapján, a projekt megvalósítás kezdetétől a megyei szereplők aktív bevonásával megyei klímastratégiák kerülnek kidolgozásra. A projekt keretében a megyék létrehozzák **éghajlat-változási platformjaikat** is, amik a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők számára történő eljuttatásával, továbbá a helyi klímaváltozással, klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérésével és összehangolásával, széles körű megismertetésével, online szaktanácsadás biztosításával foglalkoznak a projekt időtartama alatt. A pályázaton sikeresek voltunk. A projekt előrehaladásáról a 2016. október 27-ei ülésünkön részletes tájékoztatást adtam.

Időközben számos, a projekt szempontjából lényeges esemény történt, ami indokolta teszi a közgyűlés ismételt tájékoztatását. A napirend megtárgyalását indokolja még a közgyűlési hatáskörbe tartozó döntések meghozatala is.

Ezek:

- 2016. október 27-én a támogató Nemzeti Fejlesztési Minisztérium Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programokért Felelős Helyettes Államtitkárságával aláírásra került a támogatási szerződés.

A megvalósíthatósági tanulmány, a klímastratégia és az ezekhez kapcsolódó szakértői tevékenység tárgyában 2016. november 8-án a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társasággal (8000 Székesfehérvár, Bregyó köz 2.) aláírásra került a vállalkozási szerződés *(A közgyűlés 131/2016. (X.27.) számú közgyűlési határozatával egyetértett a megbízással).*

- 2016. december 15-én a tervező cég részéről leszállításra került a projekt megvalósíthatósági tanulmányának tervezete *(előterjesztés melléklete).*
- 2016. december 19-20-án elektronikus úton elindítottuk a megvalósíthatósági tanulmány tervezői változatának társadalmasítását. A társadalmasítás jegyében az éghajlat-változási platform tervezett tagságát (51 szervezet: gazdasági érdekképviseltek, városi önkormányzatok, környezetvédelmi tevékenységet folytató civil szervezetek, a megye meghatározó vállalkozásai) kerestük meg, továbbá kértük őket, hogy a formálódó éghajlat-változási platform kapcsán is küldjék meg belépési szándéknyilatkozataikat is, amennyiben részt kívánnak venni a közös munkában.

2017. január 16-ig a megkeresett szervezetekből 24 jelezte írásban, hogy részt kíván venni a Komárom-Esztergom megyei Éghajlat-változási Platform munkájában. A pályázat elvárásainak megfelelünk, sőt túlteljesítettük. A visszaküldött belépési szándéknyilatkozatok nagy száma arra utal, hogy a projektünk megvalósításában a megkeresett szervezetek maximálisan partnerek és a klímaváltozás elleni küzdelmet egy közös ügynek tekintik!

A megvalósíthatósági tanulmány egyeztetési változatának véleményezésére 8 db írásos észrevétel érkezett, melyet a közgyűlési véleményekkel együtt a tervező figyelembe vesz a végső változat kialakításakor. A hivatali munkaszervezet a tanulmány készítését folyamatosan felügyelte és fejezetenként véleményezte az egyes munkarészeket.

Tisztelt Közgyűlés!

A megvalósíthatósági tanulmány megvitatása és elfogadása mellett még az alábbi döntések meghozatalát kérem Önöktől:

- Javaslom, hogy a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat is vegyen részt a megyei Éghajlat-változási Platform munkájában. A Közgyűlés képviselőjére Turi Bálintot, a Területfejlesztési Bizottság elnökét javaslom.
- A hamarosan meghirdetendő projektlogó, rajz-és fotó illetve diák energiahatékonysági menedzser pályázatok zsűrijébe a közgyűlés részéről Steindl Balázs alelnököt javaslom.
- 2017. január 20-án a Klímabarát Települések Szövetségének projektnyitó rendezvénye keretében bemutatják a klímastratégiák elkészítésének módszertanát. Ez eredményezheti a megvalósíthatósági tanulmány stratégia készítésére vonatkozó fejezetének módosulását, melynek átvezetéséhez kérem előzetes hozzájárulásukat.

Tájékoztatom még Önöket, hogy a projekt-előkészítés az MT elfogadásával zárul, így a hozzákapcsolódó 1. mérföldkő 2017. február 28-ával teljesül.

Kérem az előterjesztés megvitatását és az alábbi határozati javaslat elfogadását.

Tatabánya, 2017. január 17.



Borsó Tibor

Határozati javaslat

A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés

1. tudomásul veszi a KEHOP-1.2.0-15-2016-00021 azonosítószámú „Komárom-Esztergom megyei klímastratégia készítése és éghajlat-változási platform létrehozása” című projekt tárgyában nyújtott tájékoztatást a projekt előrehaladásáról.
2. Elfogadja az előterjesztés mellékletében bemutatott projekt megvalósíthatósági tanulmányt az előzetesen beérkezett és a tárgyalás során elhangzott vélemények, kiegészítések figyelembe vételével.

Felkéri a projekt vezetőjét, hogy a végleges változatot terjessze az Irányító Hatóság elé elfogadásra.
3. Egyetért azzal, hogy a megyei önkormányzat részt vegyen a Komárom-Esztergom megyei Éghajlat-változási Platform munkájában. A szándéknyilatkozat aláírására felhatalmazza a közgyűlés elnökét. A közgyűlés képviselőjére Turi Bálintot, a Területfejlesztési Bizottság elnökét kéri fel.
4. A projekt keretében megvalósítandó projektlogó, rajz-és fotó illetve diák energiahatékonysági menedzser pályázatok zsűrijébe a Közgyűlés részéről Steindl Balázs alelnököt delegálja.

Határidő: 1. pont: azonnal
 2. pont: azonnal, illetve a felterjesztésre 2017. február 28.
 3. pont: a döntést követő 15 napon belül
 4. pont: azonnal

Felelős: Borsó Tibor, a közgyűlés alelnöke

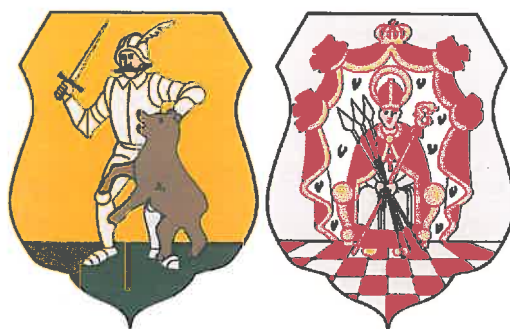
Hivatali végrehajtásért felelős: Hummel Rudolf osztályvezető

MEGVALÓSÍTHATÓSÁGI TANULMÁNY

Komárom-Esztergom megyei klímastratégia készítése és
éghajlat-változási platform létrehozása

KEHOP-1.2.0-15-2016-00021 kódszámú

kiemelt projekt



*„Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és
kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás”*

KEHOP-1.2.0

Tatabánya, 2016. december

SZÉCHENYI 2020



MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Kohéziós Alap



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Bevezetés

A 2014-2020 közötti programozási időszakra vonatkozó 272/2014 (XI.5.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) a 2007-2013-as időszakhoz képest változást vezetett be a projektek előkészítésének és megvalósításának szabályozásában (56.§ (3)) *„Ha a projekt megvalósítása nem kezdhető meg, a döntést követően a támogatást igénylő és az irányító hatóság a projekt előkészítésére és a megvalósításának támogatására támogatási szerződést köt.”*, illetve (4) *„Egy projekt megvalósítása akkor kezdhető meg, ha a projekt megvalósításának megkezdéséhez szükséges közbeszerzési vagy feltételes közbeszerzési eljárás lefolytatását megkezdték vagy a projekt megvalósításának megkezdéséhez szükséges szerződést megkötötték”*.

Jelen dokumentum hivatott arra, hogy a KEHOP 1.2.0 -15 felhívásban meghatározott értékelési szempontokhoz és a megkötendő Támogatási Szerződéshez a részletes megvalósíthatósági tanulmány és mellékletei által, elegendő információ álljon rendelkezésre. Az Irányító Hatóság feladata a fejlesztések kiválasztásával kapcsolatban, hogy olyan projektek támogatását biztosítsa, amelyek hozzájárulnak a KEHOP-on belül a megfelelő prioritás célkitűzésének és eredményeinek eléréséhez, valamint a prioritás által meghatározott beavatkozási kategóriába besorolható legyen. Támogatás csak olyan projektekre ítéltető oda, amely megfelel a Kormányrendelet XII. fejezetében és a Pályázati felhívásban ismertetett támogatás feltételeinek, pénzügyi terve és megvalósítási ideje alapján elszámolható és megvalósítható. A kedvezményezett rendelkezik a támogatás feltételeinek megfelelő projekt végrehajtásához szükséges adminisztratív, pénzügyi és működési kapacitással. Az Irányító Hatóságnak meg kell győződnie arról, hogy amennyiben a művelet azelőtt kezdődött el, hogy a támogatási kérelmet az Irányító Hatósághoz benyújtották, a műveletre vonatkozóan alkalmazandó uniós és nemzeti szabályokat betartották.

A projektek kiválasztásával kapcsolatban az Irányító Hatóságnak figyelembe kell venni a 1303/2013/EU rendelet 7. (nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása) és 8. cikkben (fenntartható fejlődés) leírt általános alapelveket. Jelen dokumentum célja, hogy az Irányító Hatóság számára elegendő és megalapozott információt szolgáltatson annak megítéléséhez, hogy a projekt valós probléma megoldását célozza, illeszkedik az operatív program céljaihoz, átgondolt koncepcionális megoldással rendelkezik a probléma megoldására. A tanulmány alapján felmérésre kerül a fejlesztés eddigi előkészítettsége, a további szükséges tevékenységek köre a projektdokumentáció kidolgozása és a projekt megvalósítása érdekében. A Megvalósíthatósági Tanulmányban (továbbiakban: MT) már elvárt a részletesen kifejtésre kerülő tartalmi elemek ismertetése, a részletezettség tekintetében azonban a Projekt Megalapozó Tanulmánnyal (PMT) szemben már szükséges minden aspektusra kiterjedő leírást adni, a PMT-ből kiindulva további felmérések, elemzések, vizsgálatok után készült el jelen részletes MT.

1. Vezetői összefoglaló

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1084/2016. (II. 29.) Korm. határozat nevesítette kiemelt projektként a Széchenyi 2020 keretében megjelent „*Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás*” című (KEHOP-1.2.0 kódszámú) kiemelt felhívást.

A felhívás keretében támogatást a támogatási kérelem benyújtásakor hatályos Éves Fejlesztési Keretben nevesített Klímabarát Települések Szövetsége, Budapest Főváros Önkormányzata, valamint a megyei önkormányzatok igényelhetnek.

Jelen projekt megvalósítója a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, mely a 2011. évi CLXXXIX. törvényben előírt – területfejlesztési, területrendezési, vidékfejlesztési és koordinációs – feladatok mellett további – többek között környezet- és természetvédelmi - ágazati jogszabályokban megfogalmazott feladatokat is ellát.

A klímaváltozás a legnagyobb környezeti kockázatok egyike, ami nemcsak a gazdaságot, hanem közvetlenül a lakosság életmódját és életfeltételeit is érintheti.

Hazánk globális és európai léptékben is különösen sérülékeny területnek számít az éghajlatváltozás várható hatásait tekintve, ugyanakkor a klímaváltozás hatásaival szembeni sérülékenység Magyarországon belül is igen nagy területi különbséget mutat.

Míg a klímaváltozás mérséklése globális összefogással érhető el, addig a kedvezőtlen hatásokra való felkészülés – a hatások jellegének és mértékének nagymértékű területi differenciáltsága eredményeképpen – minél alacsonyabb területi szinten valósítható meg a leghatékonyabban. Kiemelten fontos ezért a térségi és helyi szintű, így a megyei szintű klímastratégia kidolgozása, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő helyi kapacitások megerősítése.

További jelentős probléma, hogy a lakosság klímatudatossága, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismerete alacsony szintű, ezért kiemelten fontos feladat a klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás erősítése.

A projekt által megvalósul a megyei szintű klímastratégia kidolgozása, illetve a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás, széleskörű szemléletformálási program megvalósítása.

Projektünk hozzájárul az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és kezelés előmozdítása valamint klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek megteremtéséhez, továbbá a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása, mint cél eléréséhez.

A klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítése érdekében jelen projekt alapvető célja a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása egy megyei szintű klímastratégiai dokumentum kidolgozásával. A KTSZ által elkészített módszertani útmutató

biztosítja a projekt keretében készülő (megyei) térségi klímastratégiák egységességét, koherenciáját, magas szakmai minőségét és hatékonyságát.

A módszertan kidolgozásától kezdve a stratégiák elkészítésig, továbbá a stratégiák végrehajtása érdekében is elengedhetetlen a helyi közösségek bevonása, ami a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének, mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztással, széleskörű szemléletformálási program segítségével biztosítható.

A projekt célcsoportjai elsősorban megyei önkormányzat, települési önkormányzatok, szövetségek, civil szervezetek, akik biztosítani tudják a módszertan kialakítását, stratégiák elkészítését a helyi közösségek bevonásával.

A klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás és a helyi klímastratégiák kidolgozása révén bővülnek a lakosság, a helyi köz- és gazdasági szereplők klímaváltozással összefüggő ismeretei, mely következtében javul a klímaadaptációs intézkedések végrehajtásának hatékonysága.

A Projekt főbb adatai:

- **Igényelt támogatás:** 30.000.000 HUF
- **támogatási intenzitás:** 100%
- **Igényelhető előleg:** 100%
- **A projekt megvalósításának tervezett időtartama:**
2016. szeptember 1. – 2018. február 28. (18 hó)
- **A projekt tervezett ütemezése:**
 - 1-8 hónap: megalakul a megyei éghajlatváltozási platform
 - 9-14 hónap: elkészül a megyei klímastratégia egyeztetési változata
 - 14-18 hónap: lebonyolításra kerülnek a szakmai rendezvények és elfogadásra kerül a megyei klímastratégia
 - fenntartás: 5 évig (Platform működtetésének vállalása)
- **A projekt eredményei:** 2 db konferencia, 3 db workshop, 4 db lakossági figyelemfelkeltő akció, 1 db Megyei Éghajlatváltozási Platform létrehozása és működtetése, 1 db, a Közgyűlés által elfogadott megyei klímastratégia
- **Vállalt indikátor:** 2000 fő / klíma-alkalmazkodással kapcsolatos szemléletformálási akciókban aktívan résztvevő lakosság száma

A projekt tevékenységeinek és ütemezésének bemutatása:

- 1. mérföldkő – Projektfejlesztés** (2016. szeptember 1. – 2017. február 28.)
 - Megvalósíthatósági tanulmány készítése, projektmenedzsment szervezet felállítása, (Köz)beszerzések előkészítése
- 2. mérföldkő - Tudásmegosztás, megyei éghajlatváltozási platform létrehozása** (2016. szeptember 1. – 2017. április 28.)

A megyei éghajlatváltozási platform létrehozása, mely tevékenység szorosan kapcsolódik a megyei klímastratégia kidolgozásához, annak célja azonban nem magának a stratégiának a kidolgozása, hanem a megyei döntéshozók és közvélemény klímaváltozással kapcsolatos

ismereteinek bővítése, az e témakörhöz köthető tevékenységek megyei szintű koordinálásának, a klímaváltozással kapcsolatos szakmai kommunikáció feltételeinek a hosszú távú biztosítása.

3. mérföldkő - Megyei Klímastratégia térségi szereplők bevonásával történő kidolgozása (2017. március 1. – 2017. október 30.)

A tevékenység keretében a Klímabarát Települések Szövetsége által kidolgozott módszertan alapján, a projekt megvalósítás kezdetétől a megyei szereplők aktív bevonásával megyei klímastratégia kidolgozására kerül sor, amely a klímaváltozás mérséklése mellett kiemelt hangsúlyt fektet a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos cselekvési irányok meghatározására is.

4. mérföldkő - Klímastratégiák elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó rendezvények (2017. március 1. – 2018. február 28.)

A megyei klímastratégia kidolgozásához kapcsolódóan a megyei szereplők (pl.: települések, érintett állami szakigazgatási szervek, felső, illetve középfokú oktatási intézmények, megyei vállalkozói szféra képviselői, civil szervezetek stb.) részvételével megvalósuló rendezvények kerülnek megszervezésre (2 db konferencia, 3 db workshop, 4 db figyelemfelkeltő akció)

5. mérföldkő - Megyei Klímastratégia elfogadása (2017. november 1. – 2018. január 31.)

A megyei klímastratégia formailag önálló dokumentumként, vagy egyéb megyei szintű tervdokumentum részeként jelenik meg a módszertani útmutatóban foglaltaknak megfelelően. A megyei klímastratégiát a projekt szakmai zárása körében a megyei közgyűlés és a megyei éghajlatváltozási platform fogadja el, ezzel párhuzamosan az Útmutatóban foglalt elvárásoknak való megfeleléseit a Klímabarát Települések Szövetsége által kiadott igazolással kívánjuk alátámasztani.

6. mérföldkő - Projekt fizikai befejezése, a záró elszámolás (2018. február 28.)

Az utolsó mérföldkő a projekt fizikai befejezése, a záró elszámolás benyújtása meg kell, hogy történjen a projektkezdéstől számított 18 hónapon belül.

nyilvánossági vállalások nincsenek a mérföldkövekben

2. A támogatást igénylő projektgazda bemutatása

2.1. A projektgazda bemutatása a fejlesztés szempontjából

2.1.1. A szervezet bemutatása, fő tevékenységei, különös tekintettel a klímavédelem, klímaadaptáció, környezeti nevelés területen végzett tevékenységekre

A projekt megvalósítója a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat, mely a 2011. évi CLXXXIX. törvényben előírt – területfejlesztési, területrendezési, vidékfejlesztési és koordinációs – feladatok mellett további – többek között környezet- és természetvédelmi - ágazati jogszabályokban megfogalmazott feladatokat lát el, melyeket az alábbiak szerint részletesen bemutatunk.

Feladatait és hatásköreit szervei útján látja el. Szervei az elnök, a bizottságok és az Önkormányzati Hivatal. A Közgyűlés feladatai ellátásának támogatására állandó bizottságokat is létrehozott alakuló ülésén: Pénzügyi Bizottság, Ügyrendi Bizottság, Területfejlesztési Bizottság.

- ***Környezetvédelmi feladatok***

A megyei önkormányzat környezetvédelmi feladatait a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. Törvény rögzíti.

E törvény 46. § (2) bekezdése alapján a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat az épített és természeti környezet védelmével kapcsolatos feladatainak ellátása érdekében a települési önkormányzatokkal egyeztetve megyei környezetvédelmi programot készít, továbbá előzetes véleményt nyilvánít a települési önkormányzati környezetvédelmi programokról, illetve kezdeményezheti azok megalkotását, illetve állást foglal a települési önkormányzatok környezetvédelmet érintő rendeleteinek tervezetével kapcsolatban. A Komárom-Esztergom Megyei Közgyűlés 2014. június 26-ai ülésén fogadta el a IV. Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz illeszkedő, 2014-2020-as időszakra szóló új, sorban a 3. környezetvédelmi programot, mely Program alábbi területei indokolják a klímastratégia elkészítését:

- ***Hulladékgazdálkodás területén (2.1. program)***

A hulladékképződés megelőzésére, illetve csökkentésére irányuló technológiák támogatása, a gyűjtési rendszer strukturális fejlesztése, a lakossági és gazdasági szereplők szemléletformálása. A megye településein az elkülönített gyűjtési rendszer továbbfejlesztése, a minél nagyobb arányú újrahasznosítás és újrafeldolgozás gazdasági elterjedésének támogatása, szabályozókkal való ösztökélése. Mivel a hulladék tulajdonképpen elpazarolt anyag és energia, ezért a kevesebb keletkező hulladék, az újrahasznosítás és újrafeldolgozás révén nem csak a talajok és vizek szennyezésének csökkenése érhető el, de jelentős energia megtakarítással is jár, ami közvetett módon a klímaháztartás alakulására kedvezően hat.

○ **Levegőminőség állapotának javítása területén (2.2. program)**

A megye esetében ennek két kiemelt területe van, az energia felhasználás és az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, valamint a közlekedési-szállítási eredetű környezetterhelés csökkentése.

Az ipari-gazdasági, mezőgazdasági termelő üzemek energiafelhasználásának és a légszennyezés kibocsátásának a csökkentése, az ehhez szüksége technológiai fejlesztések támogatása. Az intézményekben, lakossági épületekben a fűtésre és klímára (hűtésre) felhasznált energia csökkentése, alacsony energiafelhasználású épületgépészeti berendezések használatának és minél hatékonyabb épületszigetelés kialakításának támogatásával jelentősen csökkenhet a fosszilis eredetű energia felhasználása, az üvegházgázok gázok (mint pl. szén-dioxid, metán légkörbe kerülése).

A helyi és helyközi közlekedés területén a gépjárműhasználat csökkentése, a gyalogos és kerékpározás közlekedés támogatása, erre irányuló településfejlesztési stratégiák kialakítása. A megfelelő ellátását biztosító kereskedelmi, szolgáltató, intézményi infrastruktúra hálózat kialakítása és ösztönzése szintén a közlekedési eredetű légszennyezés terhelés csökkenését eredményezi.

○ **Vízgazdálkodás és vízminőség-védelem területén (2.3. és 2.4 programok)**

Az éghajlatváltozás következtében az időjárás egyre többször mutat szélsőségeket, aminek egyik legjelentősebb hatásviselője a vízgazdálkodás. Fel kell készülni a megnövekedő lakossági és mezőgazdasági vízfogyasztási igényre, a felszíni és felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi állapotának változására.

Az újonnan készült vízgazdálkodási tervek részletes területi bontásban megfogalmazzák az elérendő célokat és az ehhez szükséges teendőket, ehhez szükséges a megfelelő lakossági és gazdasági támogatás biztosítása. A megye esetében kiemelten fontos a vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme. Az egyre szélsőségesebb csapadékeloszlás és a megye domborzati adottságai miatt a felszíni vízfolyások mederrendezése és a tározás megoldása.

A vízgazdálkodás komplex témakörének tekintetében a megyében egyrészt a sok tekintetben kedvező adottságokkal való megfelelő, takarékos és felelős gazdálkodás kidolgozása és alkalmazása másrészt a felszíni vizek (kiszívfolyások és Duna) menti árvízvédelem megoldása kiemelt feladat.

○ **Biológiai sokféleség megőrzése - erdőgazdálkodás terén (2.8. program)**

Az erdőgazdálkodást, mint ökológiai tényezőkre alapozott hosszú távú gazdálkodási folyamatot jelentősen befolyásolnak a klímaváltozás hatásai. A megyében jelentős szerepe van az erdőgazdálkodásnak, ezért fel kell készülni a csapadékcsökkenés, az aszály és a szélsőséges időjárás okozta hatásokra (pl új fakárosítók megjelenése).

A megváltozó körülményekhez alkalmazkodóbb fajták telepítésével, a talaj vízkészletének megtartását hatékonyabban biztosító gazdálkodási módok

elterjesztésével, a természet-közeli módon kezelt erdők arányának növelésével csökkenthetők a klímaváltozás megítélt hatásai.

○ **Talajok védelme és fenntartható használata terén (2.9. program)**

A megye egyik legfontosabb gazdasági potenciálját a jó minőségű mezőgazdasági területei jelentik, a megye agro-ökológiai potenciálja kiemelkedőnek mondható. A talajok minőségének megőrzése, fejlesztése kiemelt fontosságú feladat. A talajok tekinthetők az egyik legnagyobb természetes víztározóknak, állapotuk hatásai révén képesek a szélsőséges időjárási viszonyokat mérsékelni, vagy akár felnagyítani. Az időjárástól jelentősen függ a talajok vízháztartása, ami meghatározza a talajok levegő- és hőgazdálkodását, biológiai tevékenységét és tápanyag-gazdálkodását is. Ezek befolyásolják a szükséges agrotechnikai műveleteket, azok időpontját, időtartamát, gépigényét, energiaszükségletét.

A megye mezőgazdasági potenciáljához, sokszínű természeti és földrajzi adottságaihoz igazodó agrárgazdálkodási és vidékfejlesztési stratégiával hosszútávon megőrizhetővé válik a talajok termőképességének megőrzése, ami az egyik legnehezebben megújuló és a megye szempontjából az egyik legfontosabb természeti erőforrás.

• **Természetvédelmi feladatok**

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat természetvédelmi feladatait a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szabályozza. E törvény 61. § (1) bekezdése alapján a megyei önkormányzat gondoskodik a megye területén található helyi jelentőségű védett természeti területek védelmével kapcsolatos tevékenységek összehangolásáról, így többek között javaslatot tehet helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánításra, a települési önkormányzat felkérése alapján részt vehet a helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítás előkészítésében illetve elősegíti a települési önkormányzatok természetvédelmi tevékenységét is.

• **Területfejlesztési feladatok**

A területfejlesztési feladatok tekintetében a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 11. §-a alapján fontos jogosítványokat kapott. Törvényi felhatalmazás alapján készítette el a Terület-és Településfejlesztési Operatív Programot (TOP) megalapozó területfejlesztési koncepcióját, illetve stratégiai programját, majd integrált területi programját.

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat célzott projektgyűjtéssel segítette a fejlesztési igények felszínre jutását és az így megismert szükségletek alapján fogalmazta meg a beavatkozási irányokat is. A megyei önkormányzat a területi kiválasztási szempontok, forrás-felhasználási módok és az értékelési szempontok megfogalmazásával, a látókörébe került ismeretek birtokában, a megye adottságaihoz és igényeihez formálta a TOP végrehajtás egyes elemeit is. Minden egyes TOP intézkedés tervezésénél figyelembe vette a klímavédelmi szempontokat, preferálva a klímaváltozás mérséklését eredményező tevékenységek támogatását. Az egyes TOP intézkedések közül a TOP 3.2.1 és 3.2.2

intézkedések jelentős forrásokat is biztosítanak olyan önkormányzati épületenergetikai korszerűsítésekre, megújuló energiaforrások hasznosítására épülő alternatív energiaellátási rendszerek kialakítására, amelyek kimeneti indikátorokkal jelentősen hozzájárulnak a klímavédelmet szolgáló mitigációs előírások betartásához.

- **Koordinációs feladatok**

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény tételesen rögzíti a megyei önkormányzat koordinációs feladatait. E feladatok közül jelen pályázat szempontjából az alábbi feladatok relevánsak:

13/A. § (1) A megyei önkormányzat koordinációs feladatkörében együttműködik a települési önkormányzatokkal, a megye fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, az érdekelt civil és szakmai szervezetekkel.

14. § (4) A megye területén működő bírósági nyilvántartásba vett területfejlesztési, környezetvédelmi, természetvédelmi civil szervezetek, valamint a nők és férfiak esélyegyenlőségéért küzdő szervezetek a területfejlesztést érintő kérdések megtárgyalására egyeztető fórumot hozhatnak létre, egyidejűleg jelezve a megyei önkormányzatnak együttműködési szándékukat.

Fentiek alapján a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat aktív koordinációs szerepkörében eljárva a települési önkormányzatok, szakigazgatási szervek, gazdasági érdekképviselők és gazdasági társaságok illetve civil szervezetek bevonásával tématerületenként és ágazatonként a vélemények ütköztetésére, a projektek fejlesztésére egy partnerségi intézményrendszert hozott létre, amit a tervezés valamennyi fázisában bevonva folyamatosan működtetett és működtet jelenleg is. A megyei önkormányzat koordinációs feladatait erősítette a megyei értéktár pályázatok megvalósítása és a megyei foglalkoztatási paktum létrehozása és működtetése is. Ezen kapcsolatok birtokában a megyei önkormányzat a klímastratégia elkészítésével és az éghajlat-változási platform felállításával és működtetésével kapcsolatos feladatoknak és kihívásoknak is maximálisan képes megfelelni. Ehhez kapcsolódik még, hogy a megyei önkormányzat pályázatot nyújtott be Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) kidolgozására is. Sikeressége esetén a megyében működő 3 helyi vidékfejlesztési közösség területére készül el a terv, amely az egész megyét lefedi.

Fentiek megalapozzák a klímavédelmi szempontokat maximálisan előtérbe helyező Komárom-Esztergom megyei környezetvédelmi program gazdáját a klímavédelmi szempontok önálló tervezési dokumentumban való megjelenítésére. A projektgazda a fent megnevezett jogszabályok alapján jogosult és a rendelkezésre álló szakmai kompetenciák birtokában képes jelen projekt megvalósítására.

2.1.2. A projektgazda szervezeti felépítése, működése, döntési mechanizmusai

A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program éves fejlesztési keretének megállapításáról szóló 1084/2016. (II. 29.) Korm. határozat nevesíti kiemelt projektként a Széchenyi 2020 keretében megjelent a „Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás” című (KEHOP-1.2.0 kódszámú) kiemelt felhívás.

A támogatásra rendelkezésre álló tervezett keretösszeg 1 milliárd forint.

A felhívás keretében támogatást a támogatási kérelem benyújtásakor hatályos Éves Fejlesztési Keretben nevesített Klímabarát Települések Szövetsége, Budapest Főváros Önkormányzata, valamint a megyei önkormányzatok igényelhettek.

A pályázó szervezet a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat. A szervezet döntéshozatali szerve a megyei közgyűlés, mely 15 választott képviselőből áll. Az Önkormányzat nevében azonban az általa alapított Hivatal jár el, amit az önkormányzat, alapító okirattal rendelkező költségvetési szervként hozott létre.

A projekt operatív megvalósítója is az Önkormányzat Hivatala, melynek létszáma: 19 fő. Felsőfokú végzettséggel 14 fő rendelkezik.

Az Önkormányzati Hivatalon belül Terület-és Vidékfejlesztési Főosztály működik. Szervezetileg a főosztályhoz tartozik a Vidékfejlesztési, Idegenforgalmi és Környezetvédelmi Osztály is. Ez a 3 fős osztály végzi az önkormányzat környezetvédelmi feladatait.

A szervezetet a megyei közgyűlés elnöke képviseli, aki rendelkezik a megyei közgyűlés által a projekt előkészítésére vonatkozó felhatalmazással. A projekt későbbi életciklusát érintő döntések meghozatalára a Hivatal illetékes osztálya által készített előterjesztés alapján az érintett szakbizottság bevonását követően megyei közgyűlés jogosult, aki utólagos beszámolási kötelezettség terhe mellett a döntéseit –összeghatár függvényében - átruházhatja a megyei közgyűlés elnökére. A közgyűlést megalapozó hivatali előterjesztések szakmaiságáért az illetékes osztály, főosztály, ezen felül pedig a megyei jegyző felelős.

A projektmenedzsment döntési javaslatai a projektvezető személyén keresztül kerülnek egyeztetésre a közgyűlés elnökével. Az operatív, közbenső döntéseket az elnök hozza a projektvezető javaslatára. Jelen projekt esetében közgyűlési döntés szükséges a pályázat benyújtásához (2016-ban megszületett), a klímastratégia tervezői egyeztetési változatának, majd végleges változatának elfogadásához. A közgyűlés döntései előtt a megyei éghajlat-változási platform, valamint a közgyűlés illetékes bizottságai is előzetes véleményt nyilvánítanak.

A projektgazda szervezetének felépítését az *1. sz. melléklet* tartalmazza.

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat a projekt teljes körű szakmai, pénzügyi megvalósításának biztosítása érdekében a projektfejlesztés során – a projektmenedzsment és szakmai megvalósítási feladatok ellátására - a projektmenedzsment szervezet felállítását a projekt megkezdésével elvégzi, így a Pályázó a projekt megvalósítása során biztosítja a

támogatás feltételeinek megfelelő, a projekt végrehajtásához szükséges adminisztratív, pénzügyi és működési kapacitásokat.

A pályázatban nevesített projekt menedzserment és szakmai közreműködők jelenleg is a hivatal állományába tartozó köztisztviselők. Ők munkakörük keretében fogják a számukra projektben meghatározott feladatokat ellátni meghatározott heti óraszámokban, mely a feladatoktól függően változhat.

Az érintett munkatársak kompetenciái a 2.1. fejezetben kerülnek részletesen bemutatásra.

2.1.3. Minőségbiztosítási eljárások

A megyei önkormányzatnak és a hivatalának nincs auditált minőségbiztosítási rendszere, ugyanakkor a belső eljárásrendet önkormányzati rendeletek, belső szabályzatok, Elnöki és Főjegyzői Utasítások szabályozzák, és belső ellenőrt is foglalkoztat az önkormányzat.

A fentiekén túl, a projektgazda a projekt teljes körű szakmai megvalósulását, a szakmai feladatok ellátásának támogatását és szakszerűségének biztosítását a társadalmisított megvalósíthatósági tanulmány, a klímavédelmi stratégia elkészítése, illetve a hozzá kapcsolódó szakértői tanácsadói feladatok ellátása körében - közbeszerzési eljárás során kiválasztott - külső szakmai tanácsadó támogatásával/bevonásával biztosítja.

2.1.4. Konzorciumi együttműködés bemutatása

A projekt megvalósítására nem kerül konzorciumi partner bevonásra.

2.1.5. Pályázó egyéb releváns projekt tapasztalatának bemutatása

Pályázat megnevezése: „Területfejlesztési tevékenység támogatása a konvergencia régiókban lévő megyei önkormányzatok számára” (ÁROP-1.2.11/A-2013)

Projekt címe: „Integrált területi tervezés, koordináció megyei és várostérségi szinteken Komárom-Esztergom megyében” c. projekt

Támogatás összege: 90.000.000 Ft

Támogatási intenzitás: 100 %

Megvalósítás időszaka: 2012. július 31 - 2014. október 31.

A projekt keretében elkészült dokumentumok:

- Megyei Területfejlesztési Konceptió
- Megyei Területfejlesztési Program, 2014-2020 közötti Terület- és Településfejlesztési Operatív Programhoz kapcsolódó megyei részdokumentumok

A projekt rövid leírása: Első körben a megye 2014-2030-as időszakra vonatkozó területfejlesztési koncepciója majd a megye stratégiai és operatív programja készült el. A megye minden tervezési folyamatnál számított az érintettek javaslatára, véleményére, így a tervezési munkában a különféle ágazatok és szektorok szakembereit tömörítő megyei Terület-és Vidékfejlesztési Kollégium, ágazati szakbizottságok, tematikus és területi

műhelyek is segítették a munkát. A tervezési munka során Tatabánya megyei jogú várossal is egyeztetésre került a fejlesztési környezet, irányok és szándékok. A teljes tervezést végig kísérte egy projektgyűjtési, projektgenerálási folyamat, amelyben a Közép-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség NKFT is segédkezett. Ez alapozta meg a későbbi megyei Integrált Területi Programban kijelölt célokat, fejlesztési kereteket, értékelési szempontokat, kiemelt támogatási módokat.

2.1.6. A Projektgazda jogosultsága az ÁFA levonására

A projektgazda a 2007. évi CXXVII. törvény VII. fejezete alapján nem jogosult ÁFA levonására, így a költségvetésében bemutatott tételek Áfája a projekt keretében a támogatás terhére elszámolásra kerülnek.

2.1.7. A projektben együtt működő szervezetek bemutatása

A projektet Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata önállóan nyújtotta be, konzorciumi partnerek nélkül, ugyanakkor az önkormányzat a projektet széles körű partnerség mellett kívánja megvalósítani, különös tekintettel a helyi adottságokat ismerő szervezetekre és az esélyegyenlőségi szempontokra is figyelemmel. A potenciális együttműködők körét az 5. fejezet „*A projekt tervezett tevékenységei (műszaki-szakmai eredményei)*” tételében nevesíti. Ennek legfőbb színtere az éghajlat-változási platform, aminek tervezett összetételénél a pályázati felhívásban szereplő kötelező tagságon túl jóval tágabb keretben gondolkodtunk. Így a platform munkájában számítanánk a helyi szakmai szervezetekre és az esélyegyenlőség jegyében a hátrányos helyzetű társadalmi rétegeket képviselő szervezetekre is. Ezeket a szervezeteket már a projektfejlesztés szakaszában is bevonjuk, így a projekt megvalósíthatósági tanulmányának társadalmasítása során már számítanánk a véleményükre. Tervezzük továbbá a hátrányos helyzetű szervezetek esetében együttműködési megállapodások megkötését is.

2.2. A projektmenedzsment szervezet bemutatása

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat a projekt teljes körű szakmai, pénzügyi megvalósításának biztosítása érdekében a projektfejlesztés során – a projektmenedzsment és szakmai megvalósítási feladatok ellátására - a projektmenedzsment szervezet felállítását a projekt megkezdésével elvégzi, így a Pályázó a projekt megvalósítása során biztosítja a támogatás feltételeinek megfelelő a projekt végrehajtásához szükséges adminisztratív, pénzügyi és működési kapacitásokat.

A pályázatban nevesített projekt menedzsment és szakmai közreműködők jelenleg is a hivatal állományába tartozó köztisztviselők. Ők munkakörük keretében fogják a számukra projektben meghatározott feladatokat ellátni meghatározott heti óraszámban, mely a feladatoktól függően változhat.

2.2.1 A projektben végzendő tevékenységi körök és az ellátásukhoz szükséges munkaidő szükséglet bemutatása

A Projekt Szervezet működését belső és külső kapacitások/szakértők/szolgáltatások bevonásával tervezzük megvalósítani az alábbiak szerint:

I. Projektmenedzsment megvalósítók

- projektvezető (belső, a projektből nem finanszírozott tisztségviselő)
- projektmenedzser/PM vezető (belső, a projektből finanszírozott munkatárs)
- pénzügyi vezető (belső, a projektből finanszírozott munkatárs)
- adminisztrációs feladatokat ellátó munkatárs(ak) (belső, a projektből nem finanszírozott munkatárs(ak))

II. Szakmai megvalósítók

- Titkársági munkatárs(ak) a Megyei Platform működtetése során a Titkársági feladatok ellátására az Útmutatóban foglaltak szerint
 - platform titkárságvezető (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
 - titkársági menedzser (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
- Külső szakmai tanácsadói szolgáltatás keretében a klímavédelmi, fenntarthatósági szakértő biztosítása a projekt megvalósítása során, a Megvalósíthatósági Tanulmány elkészítése és társadalmisítása, a Megyei Klímastratégia kidolgozása, illetve a hozzá kapcsolódó szakmai feladatok támogatása körében;
- jogi/közbeszerzési referens (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
- rendezvényszervezési referensek (belső, a projektből finanszírozott munkatársak);
- beszerzési és rendezvényszervezési koordinátor (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
- Külső közbeszerzési tanácsadói szolgáltatás keretében a közbeszerzési/bszerzési feladatok teljes körű ellátása;
- A projekt során a Megyei Klímastratégia elfogadtatása körében megvalósuló rendezvényekhez (konferenciák, workshopok, figyelemfelkeltő akciók) szükséges szolgáltatások biztosítása külső szolgáltatás bevonásával;

A projektben végzendő tevékenységi köröket (munkaköröket) és az ahhoz szükséges munkaidő szükségletet az alábbi 1. sz. táblázat tartalmazza.

Funkció/beosztás	Fő feladatok	Munkaidő szükséglet	
		Projektfejlesztés	Végrehajtás
PM szervezet vezetője Hummel Rudolf	Pályázat előkészítése,	Havi 8 órában A bér és járulék 4,60 %-a kerül	Havi 8 órában A bér és járulék 4,60 %-a kerül

	teljes körű projektadminisztráció	elszámolásra Havi 6 órában A bér és járulék 3,45 %-a kerül elszámolásra	elszámolásra Havi 6 órában A bér és járulék 3,45 %-a kerül elszámolásra
PM pénzügyi vezetője Hircze Gabriella			
Klímvédelmi fenntarthatósági szakember	A projekt szakmaiságának felügyelete külső szolgáltatás megvásárlásával valósul meg.		
Jogi terület dr. Veres Mária	jogi, közbeszerzési feladatok, rendezvényszervezés	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra
Közbeszerzés	A feladatot külső szolgáltatás megvásárlásával kívánjuk elvégezni.		
PR, a nyilvánosság tájékoztatása	A nyilvánossági feladatokat az éghajlat-változási platform titkársága fogja ellátni.		
Éghajlat-változási platform titkárságvezető Hummel Rudolf	A projekt megvalósításának teljes szakmai felügyelete, platform működtetése, nyilvánosság	Átlagosan heti 14 óra A bér és járulék 35%-a kerül elszámolásra	Átlagosan heti 14 óra A bér és járulék 35%-a kerül elszámolásra
Éghajlat-változási platform titkársági menedzser Szokolai Brigitta	platform működtetése, adminisztráció, nyilvánosság	Átlagosan heti 14 óra A bér és járulék 35%-a kerül elszámolásra	Átlagosan heti 14 óra A bér és járulék 35%-a kerül elszámolásra
Rendezvényszervezés Varga Zita	rendezvényszervezés	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra
Rendezvényszervezés dr. Borbásné Bodrogi Zsuzsanna	rendezvényszervezés	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra
Beszerezés, rendezvényszervezés Hircze Gabriella	Rendezvényszervezés, beszerzések	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra	átlagosan heti 2 órában a bér és járulék 5 %-a kerül elszámolásra

1. sz. táblázat: Projektmenedzsment szervezet

A projekt keretében ellátandó feladatok projektmenedzsment és szakmai (ezen belül éghajlat-változási platform) megvalósítás szerint különülnek el. A projektmenedzsment szervezet szervezeti ábráját a 2. sz. melléklet tartalmazza.

A projektmenedzsment tevékenységet a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat végrehajtó szerve a Hivatal, és annak Területfejlesztési és Vidékfejlesztési Főosztálya köztisztviselői látják el. A projektvezetői feladatokat Borsó Tibor a Komárom-Esztergom megyei Közgyűlés alelnöke látja el, aki a megyei közgyűlés elnökének egyetértése mellett irányítja a projektmenedzsment és a szakmai megvalósítást végző apparátust.

2.2.2. A projektmenedzsment részletes bemutatása:

Projektmenedzsment feladatok

- Pályázat előkészítése, projektadminisztráció,
- támogatói okirathoz/támogatási szerződéshez szükséges dokumentumok előkészítése; a projekt végrehajtásának szervezése, létrejött szerződések gondozása, kezelése, a határidők nyomon követése; a horizontális vállalások teljesítésének előkészítése, végrehajtása; a projektköltségvetés nyomon követése (projektmonitoring);
- pénzügyi elszámolások, az időközi kifizetési igénylések, valamint a záró kifizetési igénylés elkészítése;
- a támogatási okiratban/támogatási szerződésben részletezett tervadatok figyelemmel kísérése (tevékenységi ütemezés, kifizetési ütemezés, költségvetés stb.);
- az esetleges eltérésekről döntés-előkészítő információk összeállítása, javaslattétel a további teljesítésre vonatkozó korrekciós intézkedések meghozatalára; a projekt folyamatos kockázatkezelésének ellátása, a kockázati tényezők nyomon követése.
- amennyiben szükséges, változás-bejelentések és támogatási szerződés-módosítások előkészítése;
- részvétel és szakmai közreműködés a projekt ellenőrzésekor;
- a projekt előrehaladási, projekt közbeni és záró jelentésének elkészítése.

2.2.2.1. Projektmenedzser

A Projektgazda a projekt megvalósítás teljes időszakára a megfelelő (projektmenedzsment, projekt előkészítés és megvalósítás területen szerzett tapasztalatokkal és a projekt tárgyának megfelelő végzettséggel vagy tapasztalattal rendelkező szakirányú projektmenedzser rendelkezésre állását biztosítja. A projektmenedzser a Megyei Önkormányzat alkalmazásában látja el feladatát.

A projektmenedzser felelősségi és jogköre a Megyei Önkormányzat szabályzói alapján a munkaköri leírásban rögzítésre kerülnek.

A projektmenedzser felelős a projektjavaslat előkészítéséért, és a projekt végrehajtásáért, előrehaladásáért, a külső és belső projektmenedzsment és szakmai megvalósítók teljes körű koordinálásáért, elszámoltatásáért.

Azaz feladata többek között a projekt irányításának teljes körű koordinációjának biztosítása, döntések megfelelő előkészítése és döntésre becsatornázása a projekt eredményeinek, szolgáltatásainak eredményes biztosítása érdekében. A szakmai sikeresség és a pénzügyi

eredményesség, jogszerűség és szakszerűség felelősségének vállalása, a szakmai kockázatok kezelése, valamint a kommunikációs tevékenység inputokkal való teljes körű ellátása. A projekt irányító, menedzsment rendszerének kialakításnak előkészítése, majd annak működtetése. A projekt és szakmai munkatársak irányítása. A projekt számára szükséges külső erőforrások biztosítása, részletes szabályozó rendszer kialakítása. Kockázatmenedzsment. Felmérések, kutatások, szakértői egyeztetések irányítása. Kommunikációs és marketing tevékenységek értékelése, nyomon követése. Együttműködési rendszer részletes kialakítása a külső partnerekkel. Jogi keretek, dokumentációs rendszer kidolgozásának irányítása.

A projektmenedzseri feladatokat Hummel Rudolf a Megyei Önkormányzati Hivatal Vidékfejlesztési, Idegenforgalmi és Környezetvédelmi Osztályának vezetője látja el.

Képzettség: környezetmérnök, igazgatásszervező, klímavédelmi szakértő

Szakmai tapasztalat:

- 2003-2004 Tata Város Polgármesteri Hivatalának környezetvédelmi asszisztense
- 2004-2007: Az Esztergom és Nyergesújfalu Kistérségi Területfejlesztési Társulás vidékfejlesztési referense
- 2007-2010 Az Esztergomi Helyi Vidékfejlesztési Iroda vezetője
- 2010-2012 Esztergom Város Polgármesteri Hivatalának kistérségi irodavezetője
- 2012- A Komárom-Esztergom megyei Önkormányzati Hivatal osztályvezető-helyettese, majd osztályvezetője

Munkája során részt vett számos hazai és EU-s fejlesztési projekt előkészítésében és megvalósításában, így jártasságot szerzett a 2007-2013-as fejlesztési időszakban többek között az AVOP majd az UMVP végrehajtásában. Közreműködött a „Duna-Pilis-Gerecse LEADER Helyi Akciócsoport megalakításában, Helyi Vidékfejlesztési stratégiájának elkészítésében (HVI iroda kialakítása: 12 M Ft). Részt vett az esztergomi kistérségi fejlesztési koncepciójának készítésében. A projekt szempontjából releváns környezetvédelmi feladatok tekintetében több települési környezetvédelmi program elkészítésében működött közre és részt vett az esztergomi kistérség vízrendezési programjának elkészítésében is. Aktívan szerepet vállalt a Komárom-Esztergom megye 2014-2020 közötti időszakra szóló új környezetvédelmi programjának elkészítésében is. A megyei Önkormányzati Hivatal munkatársaként számos települési önkormányzat környezetvédelmi programjának és környezetvédelmi tárgyú rendeletének szakmai véleményezés is részt vett. 2016-ban az Energiaklub szakpolitikai Intézet képzésén vett részt és klímavédelmi szakértői képesítést szerzett. PR és nyilvánossági területeken a megyei önkormányzat „Integrált területi tervezés, koordináció megyei és várostérségi szinteken Komárom-Esztergom megyében” ÁROP 1.2.11/A-2013-2013-022 kódszámú pályázatában (bruttó 90 M Ft) értékes tapasztalatokat szerzett 2014-2015-ben.

A projektmenedzsment feladatokat a projektmenedzser a feladatellátás arányában, átlagosan havi 8, órában látja el.

A projektmenedzser önéletrajzát a sz. melléklet tartalmazza.

A projektmenedzser munkaköri leírását a sz. melléklet tartalmazza.

2.2.2.2. Pénzügyi vezető

Feladata a finanszírozás tervezése, a megvalósítás során a források összehangolásának biztosítása és a kifizetések, támogatásle hívások, pénzügyi elszámolások bonyolítása.

Ezen feladatokat a Pályázó - megfelelő képzettséget és tapasztalatot biztosítva – már meglévő, támogatásból finanszírozott belső kapacitásán belül látja el.

A projekt megvalósításához szükséges gazdasági, pénzügyi tevékenységek irányítását, koordinációját ellátva felelőssége az érvényes pénzügyi eljárásrend betartatása, a kifizetési igénylés megfelelő minőségben történő elkészítése és benyújtása a pénzügyi likviditás kezelése.

Feladatai:

- Közreműködik a szakmai célkitűzések megfogalmazásában, elkészíti a pénzügyi koncepciót.
- A pályázat költségtervét elkészíti az egyeztetett szakmai koncepció alapján az Önkormányzat érdekeit is érvényesítve.
- A pályázat előkészítésétől a projekt zárásáig munkatervet készít, melyet folyamatosan értékkel, frissít, és elemez.
- Az elvárt pénzügyi eredmények nem teljesülése esetén preventív, korrekciós intézkedéseket tesz.
- A pénzügyi teljesülések módosulása esetén szerződésmódosítást kezdeményez.
- Szervező, irányító és ellenőrző tevékenységének része a projekt pénzügyi vezetése, pénzügyi tervezése, pénzügyi kockázatok kezelése, az elszámolások szabályszerűségének teljes körű biztosítása, kifizetési kérelmek összeállítása és a hiánypótlások kezelése, a projekt és a felsővezetés számára terv-tény elemzések készítése.
- A Támogató által jóváhagyott/elutasított számlák nyilvántartása, nyomon követése;
- Követelések kezelése
- Szerződésmódosítás esetén a költségvetést érintő módosítások elvégzése,
- Beérkező, a projekt lebonyolításával összefüggő számlák záradékolása, hitelesítése, megfelelősségének, elszámolhatóságának ellenőrzése;
- Hibás számla esetén kapcsolatfelvétel a szállítóval a számla kijavítása céljából
- Kapcsolattartás, egyeztetés a pénzügyi, gazdasági szervezeti egységgel;
- Utalásokhoz szükséges teljesítésigazolások, alátámasztások előkészítése, kötelezettségvállalások kezelése, kifizetések ellenőrzése, kifizetések dokumentumainak nyomtatása, riportok készítése, azok továbbítása az Önkormányzat pénzügyi munkatársaival felé kiemelt tekintettel az elszámolási csomagok utalási adataira vonatkozóan.
- Feladata még a projekt analitikájának naprakész vezetése, előirányzat rendezéséhez egyeztetések a pénzügyi osztály munkatársaival, valamint általános adminisztratív feladatok ellátása.

A pénzügyi vezetői feladatokat Hircze Gabriella a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatal vagyongazdálkodási csoportvezetője, pályázati referense látja el.

Képzettsége: tanító, szakközgazdász, mérlegképes könyvelő vállalkozási és államháztartási szakon

Szakmai tapasztalat:

1984-1997: általános iskolai tanító

1997-1999: pénzügyi asszisztens, IKR Rt, Bábolna

2000-2008: költségvetési csoportvezető, belső ellenőrzési vezető

2009 óta: pénzügyi referens, vagyongazdálkodási csoportvezető, pályázati referens

2005-től a tatabányai Bánki Donát Területi Integrált Szakképző Központ (TISZK) Kht. Felügyelő Bizottságának elnökeként az 1,1 milliárd Ft összegű HEFOP-os európai uniós támogatás felhasználását felügyelte. A projekt előrehaladási jelentések tartalmi és számszaki ellenőrzésében, illetve a projektvégrehajtás szakmai felügyeletében vett részt. 2008-tól pénzügyi feladatokat látott el, illetve a projektek pénzügyi vezetőjeként részt vett CÉDE, címzett, egyéb hazai és uniós pályázatok végrehajtásában: a KDOP-2009-5.3.2-2009-0018 számú (33 MFt összegű), KDOP-5.1.1-2F/2f-2009-0012 számú (343 MFt összegű), a TIOP-3.4.2-2008-08/1-0063 számú (78 MFt összegű) projektek előkészítésében és végrehajtásában, illetve a HU-0058/NA/2006-2/ÖP-5 Norvég/EGT Finanszírozási Mechanizmus (318 MFt összegű) projektben. 2012-től hazai pályázatok mellett egy esetben pénzügyi asszisztensként, többi esetben a projektek pénzügyi vezetőjeként vett részt további európai uniós projektek megvalósításában: TÁMOP-6.1.2-11/1-2012-1311 (10 MFt) és TÁMOP-6.1.2-11/1-2012-1163 számú (10 MFt), TIOP-1.2.2-09/1-2010-0010 számú (29 MFt), ÁROP-1.2.11/A-2013-2013-0022 számú (90 MFt), illetve TOP-5.1.1-15-KO1-2016-00001 számú (344 MFt) projekteken.

A pénzügyi vezetői feladatokat a pénzügyi vezető átlagosan havi 6 órában látja el.

A projektmenedzser önéletrajzát a sz. melléklet tartalmazza.

A projektmenedzser munkaköri leírását a sz. melléklet tartalmazza.

2.2.2.3. adminisztrációs feladatokat ellátó munkatárs(ak)

A projektmenedzser tevékenységet kiegészítő egyéb feladatok ellátásának személyi és tárgyi feltételei biztosítottak a hivatalban (pl. jogtanácsos, ellenőrzési feladatok, iktatás, postázás, titkársági, könyvelési feladatok).

2.2.3. A szakmai megvalósítók részletes bemutatása

2.2.3.1. Éghajlat-változási platform titkársága

A megyei éghajlat-változási platform szakmai koordinációs és konzultációs feladatait a megyei önkormányzati hivatal keretében működő Titkárság látja el. A Titkársági feladatok ellátására a Pályázó a támogatás terhére biztosítja a 2 fő rész munkaidős munkavállalóját.

A Titkárság feladatai az időszakonkénti ülések megszervezése, adminisztrálása (a projekt megvalósítás alatt legalább negyedévenkénti, a projekt fenntartási időszakában legalább évenként egyszeri ülés összehívása).

Folyamatos munkakapcsolat a Klímabarát Települések Szövetségével, elektronikus levelezési listák létrehozása megyei települések, környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, vállalkozások részére, rendszeres hírlevelek küldése, online tanácsadás biztosítása az e-mailben jelzett felvetések, észrevételek, kérdések kezelése, megválaszolása, tudásmegosztás az érintettek között a projektben vásárolt szakmai tanácsadói szolgáltatás igénybevételével.

2.2.3.1.1. Titkárság vezető

Feladata a teljes projekt megvalósításnak a szakmai felügyelete, irányítása, nyomon követése különösen tekintettel az éghajlat-változási platform működésére. Feladatai közé tartozik így a projektmegalapozó tanulmány elkészítése mellett a megvalósíthatósági tanulmány és a klímastratégia készítésének szakmai felügyelete, az éghajlat-változási platform felállítása és működtetése, továbbá a tervezést kísérő rendezvények lebonyolításával kapcsolatos feladatok koordinálása.

Felelős továbbá a projektmenedzsmenst szervezet és szakmai team felállításáért és irányításáért, a projektvezetővel egyeztetetten

A titkárság vezetői feladatokat Hummel Rudolf (szakmai kompetenciák, életút lásd. a projektmenedzsmenst feladatoknál) látja el.

A titkárság vezető önéletrajzát a sz. melléklet tartalmazza.

A titkárság vezető munkaköri leírását a sz. melléklet tartalmazza.

Az éghajlat-változási platform titkárságvezetői feladatait Hummel Rudolf heti 14 órában látja el.

2.2.3.1.2. Titkársági menedzser

Feladatai közé tartozik a projektmegalapozó tanulmány elkészítésének támogatása mellett a megvalósíthatósági tanulmány és a klímastratégia készítésében, az éghajlat-változási platform felállításában és működtetésében, továbbá a tervezést kísérő rendezvények lebonyolításában való közreműködés.

A Titkársági feladatai még az időszakonkénti éghajlat-változási platform ülések megszervezésében a titkár segítése, az adminisztrálás. Folyamatos munkakapcsolat fenntartása a Klímabarát Települések Szövetségével, elektronikus levelezési listák létrehozása megyei települések, környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, vállalkozások részére, rendszeres hírlevelek küldése, online tanácsadás biztosítása az e-mailben jelzett felvetések, észrevételek, kérdések kezelése, megválaszolása, tudásmegosztás az érintettek között.

A Titkárság feladataihoz tartozik még a nyilvánossági feladatok ellátása:

- A kedvezményezett működő honlapján a projekthez kapcsolódó tájékoztató megjelenítése és folyamatos frissítése a projekt fizikai zárásáig
- A projekt helyszínén „C” típusú tájékoztató tábla elkészítése és elhelyezése
- A projekthez kapcsolódó fotódokumentáció elkészítése
- TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal

Felelős a projekt-fejlesztési, megvalósítási és fenntartási szakasza során a projektvégrehajtásáért, előrehaladásáért, feladatait illetően.

A titkársági menedzseri feladatokat Szokolai Brigitta a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatal vidékfejlesztési referense látja el.

Képzettsége: biológus

A biológus végzettségű szakember 2005 óta áll a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatal alkalmazásában.

Szakmai tapasztalat:

Részt vett számos decentralizált helyi fejlesztési pályázat megvalósulását vizsgáló monitoring munkában. Jelenleg részt vesz a megyei Integrált Területi Program végrehajtásában. 2016-ban az Energiaklub szakpolitikai Intézet képzésén vett részt és klímavédelmi szakértői képesítést szerzett. 2016-ban Klímavédelmi tanulmányúton vett részt Norvégiában és értékes szakmai tapasztalatokat szerzett.

A titkársági menedzser önéletrajzát a sz. melléklet tartalmazza.

A titkársági menedzser munkaköri leírását a sz. melléklet tartalmazza.

Az éghajlat-változtatás platform titkársági menedzseri feladatait Szokolai Brigitta heti 14 órában látja el.

2.2.3.2. Egyéb szakmai megvalósítók

2.2.3.2.1. Klímavédelmi fenntarthatósági szakember

Külső szakmai tanácsadói szolgáltatás keretében kerül a klímavédelmi, fenntarthatósági vezető szakértő biztosításra a projekt megvalósítása során.

A Projektgazda által lefolytatott közbeszerzési eljárás eredményeként, a klímavédelmi, fenntarthatósági vezető szakértő biztosítása, a Megyei Klímastratégia kidolgozása és elfogadtatása, a Megyei Klímastratégiai Platform felállításának szakmai támogatása, illetve a Stratégia elfogadtatása körében lebonyolításra kerülő rendezvények szakmai támogatása tárgyban a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. (MI6) került kiválasztásra, mint nyertes ajánlattevő.

A projektet érintő tervezési és szakértői tevékenységre a vállalkozási szerződés a MI6 Nonprofit Kft-vel 2016. november 8-án aláírásra került.

2.2.3.2.2. Jogi, közbeszerzési referens

Feladata a projektre vonatkozó jogi feladatok ellátása, támogatási és beszállítói szerződések előkészítése, a projekt előkészítése és megvalósítása során esetlegesen felmerülő jogi jellegű konfliktusok kezelése. Feladatai közé tartoznak továbbá az érintett felek által előkészített tervezetek véleményezése, a projekt során létrejövő szerződések véglegesítése, közreműködés a megkötött szerződések esetleges módosításában. Emellett közreműködik a projekt során lefolytatandó beszerzési, közbeszerzési eljárásokban.

A jogi, közbeszerzési referensi feladatokat dr. Veres Mária látja el.

Képzettsége: jogász, közbeszerzési referens

Szakmai tapasztalat:

Közreműködött a Terület-és Településfejlesztési Operatív Program Komárom-Esztergom megyét érintő előkészítésében, így a Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Koncepció, Program, illetve Integrált Területi Program társadalmasításában.. Jelenleg részt vesz az Integrált Területi Program végrehajtásában. A Megyei Önkormányzati Hivatal területfejlesztési jogi referenseként ellátja a területfejlesztési ügymenet során felmerülő jogi, közbeszerzés-előkészítési feladatokat. 2015-ben közbeszerzési referens képesítést is szerzett.

Feladatait heti 2 órában látja el.

A projekt során felmerülő közbeszerzéseket a projektgazda vásárolt szolgáltatással, külső közreműködővel kívánja megoldani.

2.2.3.2.3. Beszerzési és rendezvényszervezési koordinátor

Feladata a projekt megvalósítása során a beszerzések koordinálása, az ezzel kapcsolatos vagyongazdálkodási és pénzügyi, továbbá a projekttel kapcsolatos rendezvényszervezési koordinációs feladatok ellátása.

A beszerzéssel és rendezvényszervezéssel kapcsolatos koordinációs feladatokat Hircze Gabriella (szakmai kompetenciák, életút lásd a projektmenedzsment feladatoknál)

Feladatait heti 2 órában látja el.

A koordinátor önéletrajzát a sz. melléklet tartalmazza.

A koordinátor munkaköri leírását a sz. melléklet tartalmazza.

2.2.3.2.4. Rendezvényszervezési referens(ek)

A Projektgazda a projekt megvalósítása alatt a kötelező kommunikációs feladatok ellátását belső erőforrásból biztosítja (a Titkárság feladata), ugyanakkor a projekt során a Megyei Klímastratégia elfogadtatása körében megvalósuló rendezvényekhez (konferenciák,

workshopok, figyelemfelkeltő akciók) szükséges catering szolgáltatások részben külső szolgáltatás bevonásával kerülnek biztosításra.

Feladata a projekt megvalósításához kapcsolódó rendezvények szervezésével összefüggő feladatok ellátása az alábbiak szerint:

- A külső és a belső erőforrás által ellátandó kommunikációs tevékenységek koordinálása és ellátása, beleértve az igények meghatározását, a tervezési fázisban történő aktív részvételt és annak felülvizsgálatát, illetve a projektzárást is;
- külső erőforrás által ellátandó feladatok megvalósulásának ellenőrzése, nyomon követése, valamint a kiemelt projekttel történő összhangjának monitorozása;
- kommunikációs költségvetés és feladat megvalósulásának szakmai támogatása;
- a projekt során keletkezett változások menedzselése, az ebből fakadó módosítások kezdeményezése, a feladatok és az ütemezés újradefiniálásában való aktív részvétel;
- a projekt kommunikációs igényeinek/érdekeinek szakmai képviselője, megbeszéléseken, tárgyalásokon való részvétel;
- riportok, híryananyagok, jelentések, elszámolások készítése, illetve az azokban való részvétel;
- a kommunikációs tevékenységekkel kapcsolatos adminisztrációs és dokumentálási feladatok ellátása.

2.2.3.2.4.1. rendezvényszervezési referens(ek)

A rendezvényszervezési referensi feladatokat Dr. Borbásné Bodrogi Zsuzsanna és Varga Zita látja el.

Dr. Borbásné Bodrogi Zsuzsanna

Képzettség: pedagógus

Szakmai tapasztalat: projektkoordinációs feladatok ellátása, TDM ügyvezetője, rendezvényszervezési feladatok ellátása

Feladatait heti 2 órában látja el.

Varga Zita

Képzettség: középiskolai tanár

Szakmai tapasztalat: a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzati Hivatal Elnöki Titkárságán nemzetközi és hazai rendezvények szervezése.

Feladatait heti 2 órában látja el.

A rendezvényszervezési referensek önéletrajzát a sz. melléklet tartalmazza.

A rendezvényszervezési referensek munkaköri leírását a sz. melléklet tartalmazza.

3. A háttér bemutatása és a fejlesztési szükséglet szakpolitikai megalapozása (helyzetelemzés)

3.1. A projekt földrajzi területének bemutatása

Ahogy a Környezeti Energiahatékonysági Operatív Programban is olvasható, „a Magyarország hosszú távú fejlődési lehetőségeit meghatározó tényezők között kiemelt jelentőséggel bír a klímaváltozás, hiszen a modellek az elmúlt évtizedekben mért melegedés egyértelmű folytatódását vetítik előre a XXI. században a Kárpát-medence térségére.”

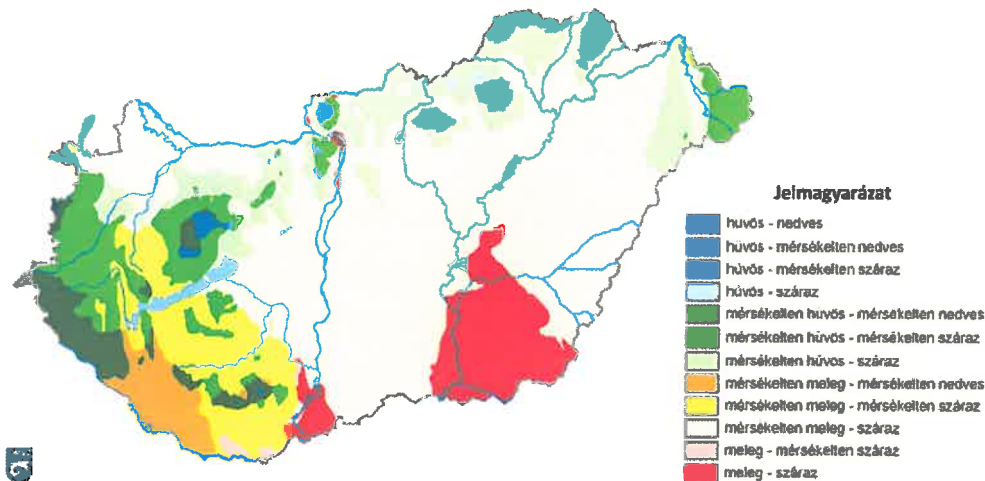
Azaz politikai, gazdasági és társadalmi szinten is érzékelhető a klímaváltozás hosszú távú hatása. A Kárpát-medencében azonban több, elkülönül, s jellemző mikroklímával rendelkező területet is azonosíthatunk. Éppen ezért a klímaváltozás eltérően érinthet, egy-egy területet, régiót.

Magyarország teljes egészére jellemző, s az elfogadott klímamodellek mindegyike említi, hogy az éves csapadékösszeg átlaga számottevően nem változik az elkövetkező években, azonban, a csapadékos napok szórása igen. Ez azt jelenti, hogy a nyári időszakban az aszályos napok száma nő, míg tavasszal-ősszel, illetve télen fokozódik a csapadékmennyiség. Ez kihat a termesztett növénykultúrákra (fő érési idő nyár) ám az állattenyésztésre, s a mezőgazdaságon túl az őshonos állat és növényfajok életfeltételei is átalakulnak. Az adaptációs kockázat azonban nem csak a mezőgazdasági és természeti erőforrásainkat érinti, közvetve kihat a ráépülő ipari vertikumra, s egyben sújtja a lakosságot is.

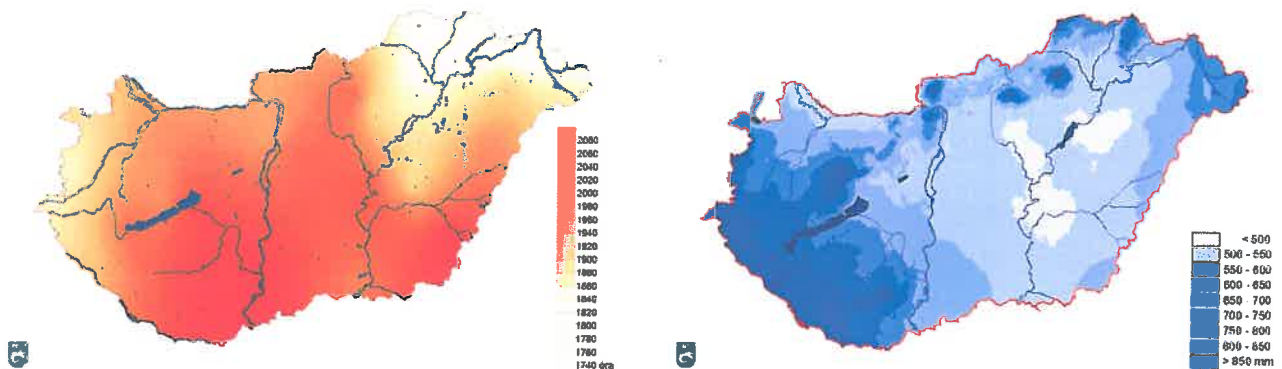
- **Országos klíma adottságok**

A mikroklímák szempontjából jelentős szegmentáltság jellemzi hazánkat, ez a következő oldalon szereplő képen érzékelhető legtisztábban.

Éghajlatunk rendkívül változékony. A domborzati adottságokon túl a változékonyság egyik fő oka az, hogy országunk éghajlatára több gyökeresen eltérő éghajlat is hatással van, ezek a következők: A kiegyenlítettebb hőmérsékletjárású, csapadékos óceáni, a szélsőséges hőmérsékletű, kevés csapadékú kontinentális, illetve a nyáron száraz, télen csapadékos mediterrán éghajlat, ezen klímátípusok közül bármelyik hosszabb-rövidebb időre uralkodóvá válhat.



Magyarország mikroklímái, forrás: OMSZ



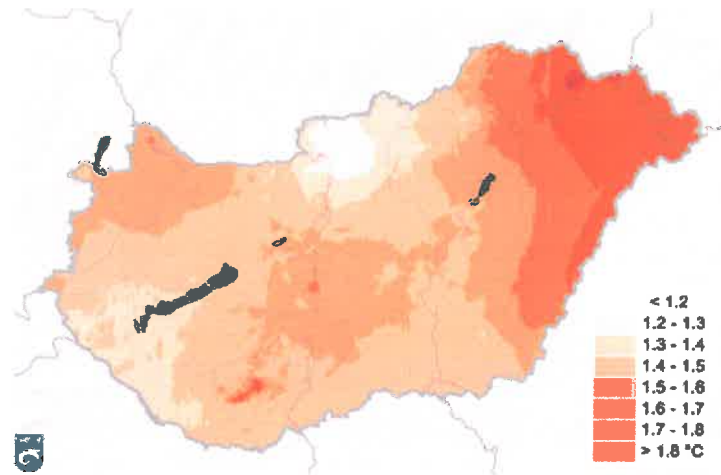
A napsütéses órák száma
Magyarországon: Forrás: OMSZ

Éves csapadékmennyiség
Magyarországon: Forrás: OMSZ

A csapadék mennyiségének és intenzitásának jelentős, időbeni változékonysága miatt az éves csapadékösszeg térbeli eloszlása a sokévestől nagymértékben eltérhet. A legtöbb csapadék a május-július közötti időszakban hullik, a legkevesebb pedig január és március között. Az ősz folyamán az erősebb ciklonaktivitás miatt az ország jelentős részén kialakul egy másodlagos csapadékmaximum is - ez a Dunántúl déli felén különösen jellemző. A csapadéktérkép negatívjaként jól értelmezhető, a napsütéses órák számát bemutató térkép, azonban, nem szabad figyelmen kívül hagynunk az OMSZ által végzett kutatást, mely az éves középhőmérséklet emelkedést mutatja be, s a fentiekől eltérő területeken is érzékelhetünk kiugró éves középhőmérséklet emelkedést.

A melegedési tendenciát leginkább a nyarak hőmérséklete tükrözi, a múlt század elejétől napjainkig az emelkedés 1,17°C-ot tesz ki. A nyarak átlaghőmérséklete 1971-2000 között

19,7 °C. Az utóbbi évtizedben is előfordult egy-egy hűvösebb nyár, de az alacsony értékek inkább a század első felét jellemezték. A legutóbbi harminc évben pedig csaknem 2°C-ot emelkedett a nyári középhőmérséklet.



Az éves középhőmérséklet növekedésének tendenciája 1980 és 2009 közötti időszakban

Ezek alapján jól látható, hogy a mérsékeltén hűvös mikroklímával rendelkező Észak-kelet Magyarország szenvedte el a legnagyobb hőmérséklet növekedést, azonban hazánkban (egy két pont kivételével) sehol sem alakult 1,2 celsius fok alatt a növekedési mutató.

A projekt célterülete Komárom-Esztergom megye teljes területe. A megye a maga 2264 km²-es területével az ország második legkisebb területű megyéje (első Nógrád), viszont 138 fő/km² (2010) népsűrűségével Pest megye után a legsűrűbben lakott megye. Sűrűsége alapján már európai összehasonlításban is urbanizálódó (közepesen sűrűn lakott) térségnek minősül.

A mikroklímákkal szabdalts Magyarországon a megye éghajlatát a mérsékelt övi, nedves kontinentális éghajlat jellemző vonásai határozzák meg. A nyár meleg, a tél hideg, koranyári a csapadékmaximum. A megye területén az éghajlati elemek – hőmérséklet, csapadék, napfénytartam – megegyeznek az országos átlaggal. Egyes területeken, a domborzati tényezők következtében (hegyvidék, medence, völgyek, síkvidékek) eltérések mutatkoznak. Az utóbbi évtizedekben gyakran előfordult, hogy több egymást követő évben a tél esős, enyhe, óceáni jellegű volt; más esetekben pedig hosszú ideig tartó kemény hideg tél, illetve száraz meleg nyár dominált.

Komárom-Esztergom megye Magyarország északnyugati részén található. Északról a Duna illetve Szlovákia, keletről Pest megye, délről Fejér, délnyugatról Veszprém, nyugatról Győr-Moson-Sopron megye határolja. Székhelye Tatabánya. A célterületen 12 város és 64 község illetve nagyközség található. A megye tájai két nagytájhoz, a Dunántúli-középhegységhez és a Kisalföldhöz tartoznak. Északon a Duna határolja, mely gazdasági és idegenforgalmi

szempontból egyaránt meghatározó szerephez jut. A megyét az M1-es autópálya szeli át Budapeستől Ausztria felé.

	megyei átlag	síkvidéken	hegyvidéken
Éves középhőmérséklet	10,5°C	11°C	9°C
Januári középhőmérséklet	-2°C	-1°C	-3°C
Júliusi középhőmérséklet	20°C	21°C	19°C
évi napfénytartam	2000 óra	2100 óra	1900 óra
évi csapadékmennyiség	600 mm	500 mm	700 mm

Forrás: <http://komarom.katasztrofavedelem.hu/eghajlat>

Természeti adottságok (Forrás: Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Koncepció)

Komárom-Esztergom megye természeti adottságait jelentősen meghatározza, hogy domborzata két nagyobb részre tagolódik: a megye nyugati területének felszíne enyhén tagolt síkság (110-180 m tfm), dél és kelet felé haladva viszont a Dunántúli-középhegység kiemelkedései (Bakonyalja, Vértes, Gerecse, Pilis, Visegrádi-hegység) teszik változatossá a megye felszínét, egyes helyeken akár 600-700 méter fölé is magasodó területeivel.

A megye nyugati területeit meghatározó Győr-Tatai teraszvidék alacsony helyzetű, gyengén tagolt teraszos hordalékkúp-síkság. A Duna-menti ártér 110-120 m magasságáról lépcsőzetesen emelkedik, a tájat délről határoló teraszszigetek 150-180 méteres vonulatáig. Dél felé a Bakony lejtővidékéig terjedően található az Igmándi- Kisbéri medence, eróziósan felszabdalt, hullámos felszínű medencesíkság. Ehhez a területhez kapcsolódik az aprólékosan felszabdalt, laza üledékekből épült hegységelőtéri dombság (Súri-Bakonyalja), amely a Bakony karsztos fennsíkjaához északról illeszkedik. Keleten a Vértes előtere található, alacsony fekvésű, enyhén hullámos dombság helyezkedik el (Bársonyos). A mellette található Által-ér-völgy DNY-ÉK-i szerkezeti vonalak mentén formálódott eróziós völgyrendszer. A Vértes alacsony középhegység, tetőfelszínei 450-480 m tszf-i magasságba emelkednek. A Vértes fennsíkrészletei árkos medencéket, hegyközi medencéket fognak közre. Komárom-Esztergom megye keleti területeinek jelentős részét a Dunazug-hegyvidék foglalja el, melyből a Gerecse szinte teljes egésze, a Pilisnek pedig az északi része található a megyében. A megye területe gazdag építési nyersanyagokban, valamint a jelentős kitermelést követően is energiahordozókban, melyet a térség geológiai viszonyai magyaráznak.

A megye területét érintő országos védettségű területek összes kiterjedése 21569,2 hektár, ebből a Nemzeti Park (NP) 10421,7 ha, a három Tájvédelmi Körzet (TK) 10671,1 ha, a három Természetvédelmi Terület (TT) 276,3 ha, az ex-lege védett területek 200 ha, ezek együttesen a megye területének 9,5%-át teszik ki. A 2014-es megyei környezetvédelmi program alapján 74 helyi jelentőségű védett terület csaknem 6740 hektárnyi területe a megye területének 3,0%-át foglalja el. A megye legjelentősebb védett természeti területei: Duna-Ipoly Nemzeti Park, Gerecsei Tájvédelmi Körzet, Vértesi Tájvédelmi Körzet, Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet, Dunaalmási kőfejtők Természetvédelmi Terület, Tatai Kálvária-domb Természetvédelmi Terület, Vértesszőlősi Előembertelep, valamint az Észak-Vértes helyi jelentőségű Természetvédelmi Terület. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII.

törvény értelmében (ex-lege) védettnek minősülő területek (pl.: lápok, szikes tavak, védett források, víznyelők, kunhalmok és földvárak) kijelölése Komárom-Esztergom megyében is megtörtént és ezek felülvizsgálata folyamatos. Ezek döntő többsége a Pilis, a Gerecse és Vértes térségében található. A Gerecsében mintegy 450 az ismert barlangok száma.

A vizes élőhelyek védelméről szóló megállapodást, a Ramsari Egyezményt 1971-ben írták alá, amihez hazánk 1979-ben csatlakozott. Magyarországon jelenleg összesen 29 Ramsari terület található, melyből az egyik legjelentősebb a Tatai Öreg tó. A nemzetközi jelentőségű vizes élőhely területe kiterjed a Tatai Öreg tóra, az Által ér egy szakaszára, valamint mellékvízfolyásaira, amelyek változatos vizes élőhely típusokat tartalmaznak, gazdagok természeti értékekben és a korábbi lápos területek maradványaiban. A vándormadarak fontos telelő helye, nagyobb számban megjelenő vendégei a lúdfélék, a tőkés récék és a dankasirályok. A tó területe 1633 hektár, a listára vétele 1989-ben, a bővítésére 2006-ban került sor. Az elmúlt évtizedben az ökológiai hálózatok átfogó, nagyobb léptékű elemeinek kijelölésére helyeződött a hangsúly. Ezek közé tartoznak a Natura 2000, (az Európai Unió közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területei), az országos ökológiai hálózat területei (magterület, ökológiai folyosó és pufferterület).

A Natura 2000 területeket alkotó közösségi, valamint kiemelt jelentőségű közösségi élőhely-típusok, illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges előírásokat az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet állapította meg. A Natura 2000 hálózatot az Európai Unió madárvédelmi és élőhely-védelmi irányelvek alapján lehatárolt területek alkotják. Komárom-Esztergom megyében a Natura 2000 területek elsősorban a már meglévő védett természeti, valamint természeti területekkel átfedésben kerültek kijelölésre, mintegy 64375 hektáron. A Natura 2000 területek Komárom-Esztergom megye területének mintegy 28,4 %-át fedik le. Madárvédelmi Terület került kijelölésre a Tatai Öregtónál, a Gerecsében, Vértesben és a Visegrádi-hegységben. A megyét érintő Természetmegőrzési Területek sokkal több helyszínen, jóval mozaikosabban kerültek kialakításra. 2003. évi XXVI tv. az Országos Területrendezési Tervről (OTrT) által kijelölt ökológiai hálózat behálózza a megye teljes területét, melyben meghatározó jelentősége van a Natura 2000 területeknek is. A megyei területrendezési terv az országos ökológiai hálózat alapján magterület, pufferterület, ökológiai folyosó övezeteket jelölt ki.

Kiemelendő megyei sajátosságok a natúrpark kezdeményezések, első hivatalos képviselőjük 2005-től a Vértesi Natúrpark (17 településből 6 megyei település alkotja). 2007-ben a Megyei Önkormányzat megbízásából döntéselőkészítő fejlesztési javaslat készült, mely a megye területén további kétnatúrpark kialakítását látta reálisnak. E folyamat eredményeként 2013-ban megalakult a Gerecse Natúrpark, mely 29 település területét érinti. Az újonnan alakult Gerecse Natúrpark létesítésének alapvető célja, hogy a Gerecse hegység és az ahhoz csatlakozó peremterületeken (Dunavölgy, Által-ér völgye, kislétföldi löszvidék, Keleti Gerecse) elősegítse a fenntartható és értékőrző tájhasználati formákat, egységes arculatot és marketing támogatást teremtsen a tájra jellemző helyi termékekhez és szolgáltatásokhoz, valamint a környezeti nevelés, oktatás eszközeivel is járuljon hozzá a természeti és kulturális értékek, a hagyományok megőrzéséhez. Folyamatban van a Bakonyalja Natúrpark kialakítása is.

Fontos megjeleníteni még, hogy a naturparkok jellemzően alulról, helyi szintről induló kezdeményezések (ez is mutatja Komárom- Esztergom Megye elhivatottságát), amik a klasszikus intézmények (nemzeti park, tájvédelmi körzet és természetvédelmi terület) mellett a természeti és kultúrtörténeti értékek megőrzésének negyedik szervezeti formájaként léptek életbe a természetvédelmi törvény 2004- es módosítása óta.

- **Klimatikus viszonyok:**

Az éghajlati viszonyokat a domborzati jellemzők teszik változatosabbá. A nyugati sík területeken és a Keleti- Gerecse alacsony térszínein a mérsékelt meleg- száraz, a magasabban fekvő területeken a mérsékelt hűvös-száraz éghajlat a jellemző. Az átlagos hőmérséklet az alacsony fekvésű területeken 9,8-10,2 °C közötti, a magasabban fekvő területeken 9,5 °C-nál alacsonyabb (Dobogókő térségében 8,0 °C-nál is alacsonyabb). Az évi csapadékösszeg, valamint az ariditási (a hő és vízháztartás kapcsolatát kifejező mutató) index is a domborzattól függ: az alacsonyabb térszíneken 550-600 mm közötti a csapadékmennyiség (nyáron 330-360 mm), illetve 1,2 körüli az ariditási index, a magasabban fekvő területeken 600 mm feletti és 1,15 feletti ez az érték. A mezőgazdasági szempontból fontos vegetációs időszakban a nyugati területek középhőmérséklete 16,0 °C. A 10,0 °C-ot meghaladó középhőmérséklet átlépésének tavaszi átlagos határnapja április 14-15, az őszi pedig október 17., így a tartama kb. 148 nap. Az évi fagymentes napok száma 185-188 körül mozog, ami április 14-16, és október 16-18 közötti időszakban fordulhat elő általában. A fagymentes napok száma a térszint feletti magasság emelkedésével csökken, így például a Gerecse északi részében már 175 napnál kevesebb. Az évi napfénytartalom a megye nyugati, síkvidéki részein évi 2000 óra körüli. A nyári negyedévben átlagosan 780 óra, télen 185 óra körüli napsütésre számíthatunk. A Vértes és a Gerecse térségében az évi napfénytartalom 1970-1980 óra körül mozog, míg a Pilis és a Visegrádi-hegység térségében az évi napfénytartalom általában 1950 óra körüli, de a legmagasabb pontokon eléri a 2000 órát. A leggyakoribb szélirány az ÉNy-i, az átlagos szélesség kevéssel 3 m/s alatt van, a magasabb területeken 4,0- 4,5 m/s közötti.

3.2 Klímaadaptációval kapcsolatos ismeretek, gazdasági hatások

- **Klímaismeretek**

A megye klímaadaptációs ismeretei vegyesnek mondhatók. Jelenleg nincs olyan település, mely rendelkezik SEAP, vagy SECAP (Sustainable Energy and Climate Action Plan, azaz fenntartható energia- és klíma akcióterv) regisztrációval és tervvel. Azonban Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata döntése alapján beadásra került egy pályázat a TOP 3.2.1-es felhívásra, a helyi fejlesztési stratégiával nem rendelkező vidékfejlesztési közösségeinek SECAP-modelljeinek elkészítésére.

Ezen felül a Tatabánya MJV Önkormányzata proaktív módon már 2007. Novemberében készítettett Települési Klímastratégiát az MTA Szociológiai Kutatóintézetével. A tatabányai klímastratégia a lárjegyzetben szereplő linken¹ érhető el.

¹http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:sng1ffkIG48J:www.noco2.hu/kornyezetunk/dok/tatabanyai_klimastrategia_mta.doc+&cd=2&hl=en&ct=clnk&gl=hu&client=safari

Mindazonáltal az általános klímaismeretek kiterjednek az alapvető területi adottságok ismeretére, s a katasztrófavédelem nyomán követi az egyes klíma adottságokhoz kötődő kár lehetőségek éves alakulását is. Ahogyan az a korábban már említett honlapon olvasható, általános, kockázatértékelés van, s ennek nagyrésze a határszomszédságból eredő (Szlovákia) kockázatokra is kiterjed:

A megye legnagyobb folyóvize a Duna, amely egyben az országhatár is 80 km hosszan. További nagyobb folyóvizek: Átal-ér, Bajóti-patak, Cuhai-Bakonyér, Bikoli-patak, Concó, Galla-patak, Kenyérmezői-patak, Lábatlani-patak, Rábl-patak, Szentléleki-patak, Únyi-patak. A jelentősebb állóvizek közé tartozik a tatai Öreg-tó, a Környei-tó és az esztergomi Palatinus-tó.

A megyén fekvéséből adódóan fontos vízi út (Duna), köz és vasúti főútvonalak haladnak át. A fenti útvonalakon bonyolódik le a magyarországi és Magyarországon átmenő kelet-nyugat közúti-, vasúti-, vízi tranzit szállítások nagy része.

A települések gazdaságának alakulásában az ipari központok, struktúrák létrehozásában fontos szerepet játszanak ezek a fontos közlekedési útvonalak.

Az ipari létesítmények alapvetően a közlekedési, szállítási szempontból jól megközelíthető települések, pl. Duna-parton Komárom, Nyergesújfalu, Esztergom stb., illetve az M-1-es autópálya, 1-es, 10-es főutak (Tatabánya, Dorog, Tata, Komárom) mellé települtek.

A megye általános földrajzi elhelyezkedéséből, közlekedési és ipari struktúrájából következően a lakosságot, mind a természeti, mind a civilizációs katasztrófák bekövetkezése veszélyezteti.

Fontos kiemelni, hogy bár a megye birtokában van a kockázatok alapszintű ismeretének, azok részletekbe menő kiértékelésével nem rendelkezik, tudása az éves rendszeres, s várható káreseményekre (pl. árvízhelyzet kezelése) korlátozódik, s a helyi katasztrófavédelem honlapján, iránymutatásaiban sem találunk külön, klímakockázati szintű, rendszeres intézkedést.

Ezen felül azonban meg kell jegyeznünk, hogy a megye a veszélyes üzemek várható káreseményeire, azok nagy számának köszönhetően, külön intézkedéscsomagot dolgozott ki.

A megye a következő kiemelt kockázatokat mutatja be a környezetbiztonság esetében:

- Kémiai biztonság: A vegyi anyagok által okozott káros hatások csökkentése a teljes életciklusukban, azaz a gyártástól a felhasználáson át a hulladék kezeléséig.
- Nukleáris biztonság, sugáregészségügy: A radioaktív hulladékok és a kiégett üzemanyagok megfelelő kezelése. Ionizáló és nem ionizáló sugárterhelés kimutatása, a lakosság sugárterhelésének csökkentése.

Az elemzés szerint azonban a megyei önkormányzatnak korlátozottak a lehetőségei a megye környezetállapotának javításában, mivel a környezet, táj, és természet védelmével összefüggő feladatok és hatáskörök jórészt az állam és szakigazgatási szerveknél, valamint a

települési önkormányzatoknál található. A környezeti problémák tevőleges megelőzésében, illetve felszámolásában pedig komoly szerep a gazdálkodókra és a lakosságra hárul.

Gazdaság (Forrás: Komárom-Esztergom Megyei Területfejlesztési Konceptió)

Amennyiben a klímaváltozás hatásait gazdasági modellben kívánjuk számszerűsíteni, több módszer is rendelkezésünkre áll, mivel ezek azonban makro szemléletűek, csak említés szintjén mutatjuk be őket:

- DICE- modell
- CETA- modell
- MERGE- modell

Ezek az integrált modellek pénzben igyekeznek megragadni a klímaváltozás gazdasági hatását, amit a gyakorlatban GDP csökkenésként, illetve jövedelem kiesésként értelmezhetünk. (Zsibók, 2015) A helyzet elemzéséhez, azonban célszerű felmérni Komárom-Esztergom Megye adottságait:

Komárom-Esztergom megye népsűrűsége 2001-2011 között jelentősen csökkent, az országos arányt (-2 fő/km²) messze meghaladó mértékben (-5 fő/km²), miközben Pest megyében 22 fő/ km²-rel, Győr-Moson-Sopron megyében pedig 3 fő/km²-rel nőtt. A fogyás mértéke elsősorban a természetes foggyással függött össze. A vándorlási különbözete a megyének, ha kismértékben is, de pozitív volt. Az elvándorlás és a természetes foggyás is a városokban jelentkezett nagyobb mértékben. A népesség korösszetételének változása az országos tendenciáknak megfelelően, de némileg enyhébb mértékben az elöregedés felé halad. 311 ezer lakosával öt hazai megyét előz meg. A megye változatos arculatához erőteljes megosztottság kapcsolódik. A két történelmi vármegye különállása mind a mai napig tükröződik a közlekedési struktúrában, a vonzaskörzeti kapcsolatokban. Míg Esztergom térsége funkcionálisan gyakorlatilag Pest megye – a Budapesti agglomeráció része, addig Komárom térsége már inkább Győr irányába vonzódik. Sajátos összekötő-megosztó képződmény a megyét északnyugat- délkeleti irányban átszelő Tata-Tatabánya-Oroszlány urbanizációs csomóponti térség, mely egyfelől egyre inkább integrálódik a Budapest nagyváros-térségbe, másfelől terjeszkedik Komárom irányába, ahol így kialakulóban van egy kb. 160 ezer lakosú agglomeráció. A megye legfontosabb erőforrása a fekvése: a megyét átszelő európai közlekedési folyosó és a Bécs-Budapest- Pozsony-Győr négyszögben való fekvés igen kedvező makrotérségi feltételeket biztosít a gazdaság számára. Noha jelenleg kihasználatlan, a megye jövője szempontjából kiemelt jelentőséggel bír, hogy a kb. 400 kilométeres magyarországi Duna-szakaszból 70 km a megyére esik. Hogy ebből miképpen tud a megye profitálni, az nagymértékben függ a Duna Régió Stratégiában rejlő lehetőségek kihasználásától. A határ menti fekvésben rejlő lehetőségekre a rendszerváltást követő években Esztergom reagált dinamikusabban, ma viszont egyre inkább Komárom tudja kihasználni, ahol a kapcsolatok erősítését a szomszédos Szlovákia is határozottabban ösztönzi.

Komárom-Esztergom megye az ország jelentős nyersanyag kitermelőinek egyike, mind ásványi nyersanyagok (korábban energiaforrások, ma elsősorban építőipari nyersanyagok), mind mezőgazdasági termékek, illetve ivóvíz tekintetében is. Kiemelkedő az energiatermelő potenciál – a hagyományos (fosszilis alapú) és a megújuló erőforrás alapú (szél) energiatermelés tekintetében egyaránt. A rendszerváltás óta meglepedett korszerű,

nemzetgazdasági jelentőségű ágazatok (járműgyártás, gyógyszer, gépipar, elektronika) ma az ország GDP előállításában meghatározó szerepet játszanak: 2006-tól 2014-ig a megye az egy főre jutó GDP alapján sorrendben a 3-ik legjelentősebb megye (http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_qpt014.html). 2011-ben pedig az egy főre vetített GDP tekintetében Győr- Moson-Sopron megye után a 2. helyen állt, 2000 és 2010 között az egy főre jutó GDP változása az előbbi megyét többszörösen felülmúlta és 83%-os változással Budapest GDP növekedését (71 %) is megelőzte. Komárom-Esztergom megye tehát az ország legdinamikusabban fejlődő megyéi közé tartozik. A KSH lakossági munkaerő-felmérésének 2015. harmadik negyedévi adatai szerint Komárom-Esztergom megyében a 15 - 74 év közötti népesség száma 231,5 ezer főt, ezen belül a gazdaságilag aktívaké 145,7 ezer főt ért el. Foglalkoztatottnak 138,1 ezer fő számított, 3,1 %-kal, azaz 4,2 ezer fővel többen, mint az előző év azonos időszakában. Az aktívak saját életkori csoportjukon belüli aránya 62,9 %-ot, a foglalkoztatási ráta 59,6 %-ot ért el. Mindkét érték emelkedett az egy évvel korábbiakhoz képest, és továbbra is kedvezőbb maradt az országosnál. A munkanélküliek létszáma 7,6 ezer fő volt, amihez az országosnál 1,2 százalékponttal kedvezőbb, 5,2 %-os munkanélküliségi ráta tartozott.

Az alábbi táblázat a megye Közép-Magyarországi átlaghoz viszonyított munkanélküliségi rátájának változását mutatja be a 2014-15-ös évben. S látható, hogy a korábbiakban említett fajlagos GDP eredmény jó, ám mellette a regionális foglalkoztatási statisztikák rendre elmaradnak az átlagtól, mely továbbra is a gazdasági szerkezet átalakulásának tudható be.

	2014 Q1	2014 Q2	2014 Q3	2014 Q4	2015 Q1	2015 Q2	2015 Q3	2015 Q4
Közép-Dunántúl	6,1	5,7	5,1	5,4	5,2	4,3	4,2	4,2
Fejér	8,0	7,0	6,1	5,3	4,3	3,9	3,2	3,4
Komárom- Esztergom	3,5	4,3	4,1	5,3	5,7	4,5	5,2	5,9
Veszprém	5,8	5,2	4,7	5,7	5,8	4,5	4,3	3,7

Forrás: KSH - http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf027e.html

A K+F ráfordítás tekintetében 13., a szabadalmak száma tekintetében 8. a megyék között (!) Komárom-Esztergom megye. Ha azt nézzük, hogy a megyében nincs egyetem, akkor az utóbbi két szám akár jó aránynak is tekinthető, ugyanakkor van olyan megye, ahol az innovációs ráfordítás egyetem hiánya ellenére is nagyobb (Heves, Vas, Jász- Nagykun-Szolnok megyék). Éles ellentmondás mutatkozik viszont a megye turisztikai attrakciói és a kereskedelmi vendégéjszakák száma között. A megye kiemelkedő kulturális örökségállománya, építészeti- természeti-táji értékei, fürdői, termálfürdői, a Duna, és a borvidékek ellenére rövid az itt tartózkodási idő: a vendégéjszakák tekintetében Komárom-Esztergom megye csak 13. a megyék között.

Összességében elmondható, hogy a megye gazdasága a rendszerváltáskor éles szerkezetváltáson esett át. A korábbi bányászati tevékenység helyébe új iparágak (elektronika, autógyártás, megújuló energiaipar) léptek. Az ipari termelés 80%-át a ma már a

feldolgozóipar adja. A megújuló energiatermelésben a megye már nagyhatalomnak számít, hiszen az országos termelés 20%-át adja. Mindezek hatására nagymértékben csökkent az ipari szennyezőanyag kibocsátás. A helyzetet ugyanakkor árnyalja, hogy a lakossági fűtési szokások megváltozásával (egyres társadalmi rétegek romló szociális helyzetéből eredően a gázfűtés helyett a fa és foszilis tüzelőanyagok kerültek előtérbe) a kommunális levegőszennyezések mértéke nőtt.

3.3. Szakpolitikai, jogszabályi és intézményi szempontok, beleértve a jelenlegi gazdaságpolitikákat és fejlesztési terveket, stratégiákat valamint azok szakpolitikai céljait

- **Közösségi jogszabályok, szakpolitikai fejlesztési tervek**
 - *ENSZ éghajlat-változási keretegyezmény és Kiotói jegyzőkönyv*

Az éghajlatváltozással szembeni küzdelem csak globális összefogással lehet sikeres. Ezt az összefogást testesíti meg az 1992-ben aláírt ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezmény (UNFCCC), amely a legmagasabb szintű keretet nyújtja, és koordinálja a nemzetközi törekvéseket az éghajlat-politika terén. A Keretegyezménynek ma már gyakorlatilag minden ENSZ-tagállam részese. A Keretegyezményben fejlett ipari országok vállalták, hogy üvegházhatású gáz kibocsátásaik 2000-ben nem haladják meg az 1990-es szintet, valamint nyilvántartást vezetnek üvegházhatású gáz kibocsátásaikról. 2005. február 16-án lépett életbe a ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezményéhez csatolt Kiotói Jegyzőkönyv is, ami az emberi tevékenység által a légkörbe juttatott szén-dioxid-mennyiség világméretű csökkentését írja elő.

- *Az EU 2013-ban elfogadott éghajlat-változási stratégiája*

Az EU-ban folyó adaptációs szakpolitikai munka kereteit az EU 2013-ban elfogadott éghajlat-változási stratégiája adja meg. Ez ösztönzi a tagállamokat a nemzeti alkalmazkodási stratégiák elfogadására. A stratégia célja, hogy az alkalmazkodás követelményei minden érintett ágazat szakpolitikájába beépüljenek.

- *EU 2020 stratégia*

Operatív eszközrendszerét és politikai támogatottságát tekintve jelenleg az EU legátfogóbb, konkrét célokat is megfogalmazó stratégiája, melyhez nemzeti programok kapcsolódnak.

- *Az EU 2020 klímaváltozáshoz kapcsolódó tematikus célkitűzései*
 - Alacsony CO₂ kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás minden ágazatban
 - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és –kezelés elősegítése

- **Hazai jogi szabályozás, szakpolitikai fejlesztési tervek:**

Nemzeti szinten irányadó jogszabály az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény. A törvény hatálya az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésével, nyelőkkel való eltávolításával, valamint az éghajlatváltozás elkerülhetetlen hatásaihoz való alkalmazkodással összefüggő tevékenységekre terjed ki. A törvény többek között kitér a nemzeti éghajlat-változási stratégiára, Az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos szabályozásokra és a nemzetközi klímapolitikai célkitűzések végrehajtásában való közreműködést érintő kötelezettségekre is.

A **Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia (NÉS)** elkészítését az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. tv. (V. 28.) 3. § rendelkezése írja el.

1. Nemzeti Éghajlat-változási stratégia

Az Országgyűlés 29/2008 (III. 20.) határozatával fogadta el a 2008-2025-re szóló Nemzeti Éghajlat-változási Stratégiát (NÉS). A dokumentum legfontosabb elemei közé tartozik a nemzetközi kötelezettségek teljesítése, az éghajlatváltozást okozó hatások elleni küzdelem, a kibocsátás-csökkentés és az alkalmazkodás a klímaváltozáshoz.

2. Nemzeti Éghajlat-változási stratégia (2014-2025)

2013-ban elkészült új Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia (az Országgyűlés még nem fogadta el) kitér az éghajlatváltozást kiváltó folyamatokra, a hatásokkal kapcsolatos hazai kutatások eredményeire. Meghatározza az üvegházhatású gázok hazai kibocsátásainak csökkentésével és az éghajlatváltozás hazai hatásaihoz való alkalmazkodással, valamint a hazai hatásokra való felkészüléssel kapcsolatos feladatokat. A Stratégia bemutatja a célok végrehajtásához szükséges eszközöket, valamint meghatározásra kerültek a rövid, közép és hosszú időtávra vonatkozó cselekvési irányok.

Az éghajlatváltozás várható magyarországi hatásainak, természeti és társadalmi-gazdasági következményeinek, valamint az ökoszisztémák és az ágazatok éghajlati sérülékenységének értékelése is a NÉS-2 része, melyre alapozva Nemzeti Alkalmazkodási Stratégia épül be a dokumentumba. Az alkalmazkodás és felkészülés koncepcionális keretei érintik többek között, a vízgazdálkodás, a vidékfejlesztés, az egészségügy, az energetika, a turizmus és más ágazatok éghajlatbiztonsággal kapcsolatos helyzetét, kockázatait, a felkészülés lehetséges cselekvési irányait. A NÉS-2 részét képezi a **Hazai Dekarbonizációs Útiterv is**, amely felvázolja a lehetséges üvegházgáz-kibocsátás, a zöldgazdaság lehetőségeinek kihasználását (kiszámítható szabályozási keret, új piacok, energiahatékonysági programok, munkahelyteremtés a hulladék- és vízgazdálkodás, újrahasznosítás terén) szolgáló csökkentési pályákat, valamint meghatározza a kibocsátás-csökkentés hazai lehetőségeit, céljait és eszközeit. A hazai dekarbonizáció és az éghajlati alkalmazkodás teendőit éghajlati szemléletformálási program egészíti ki.

A II. Nemzeti Éghajlat-változási Stratégia tervezetét a kormány 2015. május 20-i ülésén fogadta el.

Felismerve az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás szükségességét 2009 áprilisában az Európai Bizottság kiadta az adaptációs Fehér Könyvet („Fehér könyv - Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás: egy európai fellépési keret felé”), amelynek ütemterve szerint 2013 elejére elkészült az Európai Alkalmazkodási Stratégia. Tekintettel arra, hogy a Kárpát-medencében az IPPC előrejelzése szerint a globálisnál nagyobb mértékű átlaghőmérséklet-növekedés várható a jövőben, feltétlenül indokolt volt a hazai adaptációs stratégia létrehozása. A nemzetközi kötelezettségvállalásokra és az éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás igényeire – és a kibocsátások csökkentésére, illetve korlátozására tett kötelezettségek meghatározása és teljesítése, tényleges és várható eredményeinek ellenőrzése érdekében a Kormány kétéves időszakokra Nemzeti Éghajlatváltozási Programokat (a továbbiakban: NÉP) fogad el.

Fentieket egészíti ki még:

Zöld Beruházási Rendszer (ZBR):

a Kormány 362/2010. (XII. 30.) Korm. rendelete az egyes klímapolitikai tárgyú kormányrendeletek módosításáról.

A kormányrendelet szabályozza a kiotói egységek értékesítésének feltételeit, részletszabályait és a Zöld Beruházási Rendszer működését, valamint együttes végrehajtási projektek lebonyolítását. A kormányrendelet kimondja, hogy a kiotói egységeket a miniszter az általa kidolgozott javaslat alapján, az államháztartásért felelős miniszter egyetértésével értékesíti.

A Zöld Beruházási Rendszerben támogatás nyújtható a következő célokra:

- épület-energihatékonyság növelése,
- megújuló energia felhasználásának növelése,
- távfűtő rendszerek hatékonyságának növelése,
- alacsony energiafelhasználású épületek építésének elősegítése,
- világítási és közvilágítási rendszerek energiatakarékos növelő modernizációja,
- nyelők létesítésének elősegítése,
- a közlekedési szektorban megvalósuló kibocsátás-csökkentés,
- környezetbarát minősítéssel rendelkező háztartási gépekre, valamint elektronikai eszközökre való csere támogatása, amennyiben az költséghatékony módon igazolható kibocsátás csökkentést eredményez hosszú távra, illetve
- egyéb kibocsátás-csökkentési feladatok megvalósítása.

A kormányrendelet a nemzetközi kvótapiaci gyakorlatot tükrözően kimondja, hogy a Zöld Beruházási Rendszer alapvető kritériuma az addicionalitás, a következő három formában:

Környezetvédelmi adicionalitás: olyan pályázat kiírás fogadható el, amelynek keretében a bemutatott előzetes számítások szerint szén-dioxid egyenértékre átszámított, emberi tevékenységből származó kibocsátást érintő nettó kibocsátás-csökkentés keletkezik.

Pénzügyi adicionalitás: olyan pályázat kiírás fogadható el, amely a bemutatott előzetes számítások szerint a kiotói egységek átruházása nélkül nem valósítható meg gazdaságosan.

Jogi adicionalitás: olyan pályázat kiírás fogadható el, amelynek megvalósítása nem hatályos jogszabály alapján fennálló kötelezettség.

A Zöld Beruházási Rendszer éves költségvetési előirányzata legfeljebb 5%-ig felhasználható a Zöld Beruházási Rendszer kezeléséhez, működtetéséhez.

A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR)

A Nemzeti Alkalmazkodási Térinformatikai Rendszer (NATÉR) egy olyan többcélú felhasználásra alkalmas adatrendszer, amely objektív információkkal segíti a változó körülményekhez igazodó, rugalmas települési és ágazati döntés-előkészítést, döntéshozást és tervezést. A NATÉR közvetlenül támogathatja a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia megvalósulását, felülvizsgálatát és értékelését, valamint a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program (KEHOP) végrehajtását, értékelését.

A rendszer három fő része:

- térképi megjelenítő rendszer (10*10 km-es pontosságú, több száz réteget tartalmazó rendszer, mely láthatóvá teszi, hogy a különböző éghajlati hatások hogyan érinthetik az ország egyes térségeit)
- adatbázis (GeoDat) mely a modellezésen alapuló számítási eredményeket tartalmazza (kiterjedtség, érzékenység, várható hatás, alkalmazkodóképesség, sérülékenység)
- metaadatbázis, mely az információk közötti eligazodást segíti (egyfajta „adat-térkép” arról, hogy mit, hol találunk).

Közép-európai Program az energiatakarékosság jegyében (Central Europe Program)

Az Európai Unió különös gondot fordít az alacsony energiahatékonyságú épületek problémájának megoldására. A 2009/28/EK a megújuló energiaforrásból előállított energia támogatásáról, valamint a 2002/91/EK az épületek energiateljesítményéről szóló irányelvvel a következő évek megújuló energiaforrásokra és energiahatékonyságra irányuló programjainak keretét adták meg.

Az osztrák Regionalentwicklung Vorarlberg eGen vezetésével, valamint 7 ország (Csehország, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Szlovákia és Szlovénia) 12 projektpartnerének részvételével megvalósuló projekt fő célkitűzései között szerepel, hogy a nemzetek eltérő tapasztalataiból felépülő közös tudás energiatakarékos megoldásokat eredményezzen. Az épületek energiahatékonysága nemzetközi alapjainak meghatározása, épület energetikai tanúsítványi módszerek egységesítése, a megközelítőleg nulla energiájú berendezések tesztelése és gyakorlatban történő bemutatása mind hozzájárulnak ahhoz, hogy

a megfogalmazott elveket és az elméletet közelítsék a már meglévő gyakorlatokhoz és az energiahatékonysági szemlélethez. A szabványok létrehozásához kapcsolódó folyamatos fejlesztés és az alkalmazások gyakorlati tapasztalatainak megvitatása a projektpartnereknek szervezettek tréningeken zajlik, ezáltal is építve a tudásmegosztásban rejlő további lehetőségekre.

A klímaváltozáshoz kapcsolódó egyéb hazai szakpolitikai tervek

- A fenntarthatóság felé való átmenet nemzeti koncepciója - Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024

A Keretstratégia fókuszában a nemzeti erőforrások állapotának bemutatása, a jövő generációkat „eladósító” folyamatok azonosítása, valamint az erőforrásokkal való gazdálkodást elősegítő intézményrendszer kialakítása áll. A Keretstratégia célja a közjó tartós biztosítása. A jó élet lehetőségének alapjait jelentő erőforrások hosszabb távú megóvása a rövidtávú érdekekkel egyensúlyt biztosító kormányzást, szabályozást és gazdálkodást jelent. A fenntarthatósági politika középpontjába az embert és a közösségeket kell helyezni.

Magyarország éves Nemzeti Reform Programja

A nemzeti reform program célja, hogy a tagállamok bemutassák az Európa 2020 Stratégia végrehajtása érdekében megfogalmazott, több szakterületre (foglalkoztatás, oktatás, kutatás-fejlesztés, klíma-energiapolitika, szegénység elleni küzdelem) vonatkozó kiemelt célkitűzések megvalósítását szolgáló intézkedéseiket, beszámoljanak az elmúlt év folyamán tett előrehaladásról, valamint további intézkedéseket fogalmazzanak meg az Európai Bizottság Éves Növekedési Jelentésének prioritásaira reflektálva.

A program része a zöldgazdaság lehetőségeinek (kiszámítható szabályozási keret, új piacok, energiahatékonysági programok) kihasználását taglaló fejezet.

Nemzeti Energiastratégia

Az új alapokon nyugvó Nemzeti Energiastratégia a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságát, biztonságát és gazdasági versenyképességét biztosítja. Az elsődleges nemzeti érdekeket szolgálva garantálja az ellátásbiztonságot, figyelembe veszi a legkisebb költség elvét, érvényesíti a környezeti szempontokat, és lehetővé teszi, hogy hazánk nemzetközi súlyának és erőforrásai mértékének megfelelő arányban hozzájárulhasson a globális problémák megoldásához. Célkitűzései között szerepel a hazai megújuló energiaforrások hasznosítása, energiahatékonyság fokozása kiemelt hangsúllyal az épületenergetikán.

Negyedik Nemzeti környezetvédelmi program (2014-2019)

A Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi együttműködésből, EU tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket.

Az NKP 4. stratégiai célkitűzései:

1. Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása
2. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata
3. A gazdaság zöldítése, erőforrás-takarékosság és - hatékonyság javítás

- **Intézményi háttér**

A klímaváltozással és alkalmazkodási feladatok kapcsolatos jogkörök az egyes szakminisztériumok között az alábbiak szerint oszlanak meg:

- Az energiapolitikai feladatok a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumhoz,
- a mezőgazdasági és természetvédelmi feladatok a Földművelésügyi Minisztériumhoz
- a vízügyi, illetve katasztrófavédelmi feladatok a Földművelésügyi Minisztériumhoz
- a településrendezési feladatok a Miniszterelnökséghez
- az egészségügyi, illetve járványügyi feladatok pedig az Emberi Erőforrás Minisztériumához tartoznak.

Az éghajlatváltozással kapcsolatban nevesített feladatai vannak még a Magyar Földtani és Geofizikai Intézetnek, amely a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium felügyelete alatt működik.

2014. május 6. napján hatályba lépett a fluortartalmú üvegházhatású gázokról szóló az Európai Parlament és a Tanács 517/2014/EU rendelete, amelyet 2015. január 1-jétől kell közvetlenül alkalmazni valamennyi Uniós tagállamban. A teljesen új alapokra helyezett fluortartalmú üvegházhatású gázokkal kapcsolatos Európai Unió és nemzetközi szabályozás nyomán életre hívott **Nemzeti Klímavédelmi Hatóság** (a továbbiakban: Hatóság) a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium szervezetébe integrált, önálló főosztályi besorolással rendelkező szervezeti egység. A Hatóság az egyre táguló szakterület felügyeletét és azzal kapcsolatos tevékenységek hatékony ellátását kapta feladatul.

Fenti közösségi jogszabályok és szakpolitikai tervek tehát meghatározzák hazánk mitigációs és adaptációs feladatait, amelynek végrehajtása végső soron nemzetállami szinten történik, de az országos mutatókat és indikátorokat települési szinten kivitelezett akciók és beavatkozások hozzák majd.

A Megyei önkormányzat, mint a megyei környezetvédelmi program gazdája, birtokában van a környezeti elemek állapotára vonatkozó információknak, és az ezekre alapozott beavatkozási szükségleteknek, amik alapján megyei szinten meghatározhatóak azok a lépések, amelyek hatékony választ adhatnak a területi szintű mitigációs és adaptációs kihívásokra.

3.4 A projekt előzményei, jó gyakorlatok

Az elmúlt 30 évben az extrém meleg időjárási helyzetek gyakoribbá váltak, az évi középhőmérséklet közel 1,5 °C-kal növekedett a térségben 1980 és 2009 között. A csapadékviszonyok tekintetében megnövekedett a száraz periódusok hossza, de ezzel

párhuzamosan **növekedett a csapadék napi intenzitása is. A klímaváltozásra utaló jelek sokasodnak, az extrém időjárási helyzetek növekedő tendenciát mutatnak, ezért egyre sürgetőbb az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás.**

A megyét érintő klímaváltozást támasztják alá az utóbbi években bekövetkezett természeti káresemények:

2010-ben

Komárom-Esztergom megyében: **29 településen 59 esetben** nyújtottak be vis maior igényt a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, rendkívüli tartós esőzés, szélvihar okozta károk enyhítésére.

2011-2012-ben

Komárom-Esztergom megyében: **13 településen 15 esetben** nyújtottak be vis maior igényt a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, rendkívüli tartós esőzés, szélvihar okozta károk enyhítésére.

2013-ban

Komárom-Esztergom megyében: **32 településen 39 esetben** nyújtottak be vis maior igényt a rendkívüli időjárás, szokatlanul nagy mennyiségű hóesés és orkán erejű szél, hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék, rendkívüli esőzés okozta károk enyhítésére.

2014-ben

Komárom-Esztergom megyében: **16 településen 17 esetben** nyújtottak be vis maior igényt a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék és rendkívüli esőzés okozta károk enyhítésére.

2015-ben

Komárom-Esztergom megyében: **14 településen 17 esetben** nyújtottak be vis maior igényt a hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék és rendkívüli esőzés okozta károk enyhítésére.
(*Forrás: Magyar Államkincstár Komárom-Esztergom Megyei Igazgatósága*)

A klimatikus viszonyokat veszélyeztető tényezők közé soroljuk az emberi tevékenységeket, így a már korábban említett üvegházhatású gázok kibocsátását eredményező iparágakat, a közlekedést és a kommunális fűtést. Ugyancsak a klimatikus viszonyainkat veszélyeztetik még a burkolt felületeink térnyerése a zöldfelületekkel szemben, amik hőszigetek kialakulásához vezethetnek. Jelenleg a megváltozott klimatikus viszonyokhoz való alkalmazkodás feltételei sem állnak megfelelő módon rendelkezésre (pl. intenzív csapadék elvezetését és hasznosítását biztosító rendszerek, árnyékolást és átszellőzést biztosító ventilációs folyosók). A megyére vonatkozó beavatkozási pontok pontos megfogalmazására és a beavatkozások mikéntjére adhat választ a megyei klímastratégia.

Nemzetközi kutatási eredmények, jó gyakorlatok:

Kiemelendő nemzetközi jó gyakorlat az úgynevezett SEAP –Sustainable Energy Action Plan metodológia, melynek monitoring rendszerét a SEAP-Alps projekt az alábbi ábráját vázolta fel.

A metodológia lényege, hogy az egyes klímastratégiai és fenntartható energiafelhasználási stratégiák kialakítása után egy szisztematikusan felépülő rendszerbe illeszti a módszertant használó önkormányzat.

A stratégia megalkotása után egy alap dekarbonizációs eszköztárból válogatva egyszerű, standard intézkedésekkel kezdheti meg a stratégia megvalósítását az önkormányzat,

- Beruházások
- Közösségi és egyedi akciók

Mint látható a klíma akciók igen széles tárházát felvonultató gyűjtemény több pontja is illeszkedik a Komárom-Esztergom Megye klímastratégiáját meghatározó (árvizek, településtervezés) tényezőkhöz.

3.5 Összegzés, tervezett célok megalapozása, várható gazdasági, társadalmi előnyök.

Ahogy a fejezet során bemutatásra került, Komárom –Esztergom megye helyzete, gazdasági és földrajzi környezetének köszönhetően igen egyedi. Gazdasági teljesítménye felülmúlja a megyei átlagot, míg a munkanélküliségi ráta mértéke az országos átlagnál jobb, azonban a Közép-Dunántúli régiótól elmarad.

A Duna vonala, s az északi szomszéd, Szlovákia, egyedi környezeti kitétséget jelent, hiszen klímakooperációban és környezeti szabályozásban nehéz az országokon átnyúló közös stratégia egyeztetése.

A projekt céljaiban alkalmazkodik az EU célkitűzéseire, a hazai NÉS és NÉP kitűzésekhez, valamint a KEHOP célkitűzéseire, alkalmazva a Klímabarát Települések Szövetsége által kialakítandó módszertant.

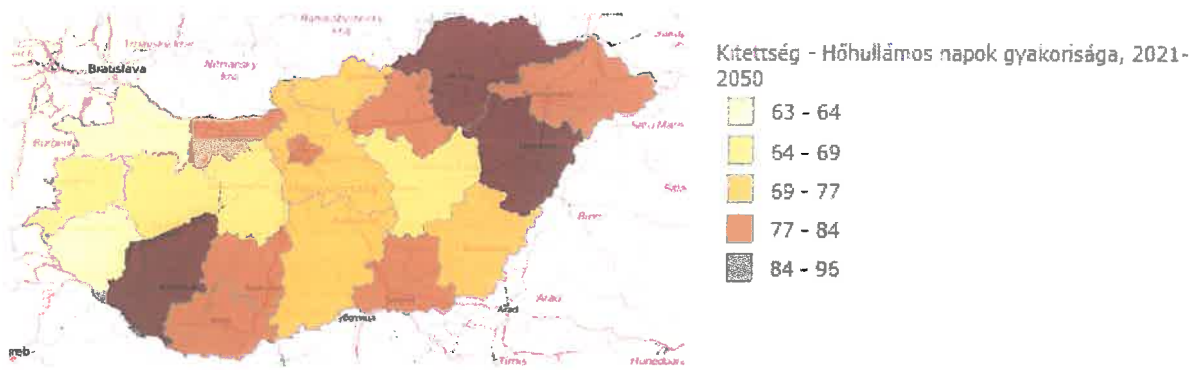
A projekt figyelembe veszi a megye egyedi klímaadottságait és a környező éghajlati viszonyok jövőbeli változását is; különös figyelmet fordítva a hőhullámkitettség növekedésének és a csapadékmennyiség szóródási tényező változásának egyaránt.

Ezen tevékenységek alapját indokolja a nemzetközileg elfogadott IPCC modell és a hazai NATÉR rendszer kutatási eredménystruktúrája is.

„A felszíni hőmérséklet a 21. század folyamán MINDEN üvegházhatású gáz kibocsátási modell szerint (optimista, pesszimista, realista) tovább fog növekedni. Nagy a valószínűsége, hogy a hőhullámok gyakrabban alakulnak majd ki és tovább tartanak, mint a megelőző időszakokban.” (forrás: IPCC)

Azaz, a helyi klímastratégiának figyelembe kell vennie ezt az externális hatást, melyet helyi szinten kivédeni nem, hatásait kezelni azonban lehet.

Hazai viszonylatban jelentős eredmény a korábban hivatkozott NATÉR rendszer felállítása. A több adatbázisréteget megjeleníteni képes rendszerből a korábban az IPCC jelentésből kiemelt hőhullám kitétséget megyei szinten bemutató metszet látható alul.



Éves hőhullámos napok várható gyakorisága 2021 és 50 között (Forrás: NATÉR)

Az ábra alapján látható, hogy a megyék jelentős része magas hőhullámkitettséggel fog rendelkezni a következő harminc évben.

Összegezve elmondható, hogy a megye speciális földrajzi helyzetéből adódóan igen egyedi adottságokkal rendelkezik, ám az országos hatások is (pl. hőhullámkitettség, mely Komárom-Esztergom Megyében magas) érvényesülnek. A Duna nagy területen fut a régióban, míg északról egy idegen ország, s ezáltal teljesen eltérő gazdasági és klímapolitikai gyakorlat is externáliaként jelentkezik a megye és az itt található települések életében.

A terület gazdasági és munkanélküliségi adottságai (többek közt a fenti pozícióknak is köszönhetően) az országos átlagot meghaladják, ám ezek kockázati tényezőként is jelentkeznek. A korábbiakban kiemelt magas, egy főre jutó GDP pozitív hatást fejt ki a megye tőkevonzó képességére, azonban a betelepülő ipari vállalkozások a már meglévő, amúgy is magas civilizációs kockázatokat növelik.

A munkanélküliség, az országos átlagnál jobb, ám a hasonlóan fejlett területekhez képes lemaradásban van, ahogyan ez korábban is kifejtésre került. A helyzet direkt klimatikus kockázata nehezen felmérhető, azonban a leszakadó/munkanélküliség által súlyított néprétegek klímatudatossága és várható későbbi vásárló erejük az energiahatékony megoldások piacán (környezetbarát építkezés, stb) elhanyagolható.

Tervezett célok megalapozása:

Elsődleges cél egy olyan megyei klímastratégia felállítása, mely a korábbiakban azonosított kockázatokat figyelembe véve képes azok kezelése, s a települések által lehető legszélesebb körben akcióterv kidolgozását teszi lehetővé. A megye jelentős, már felhalmozott és rendelkezésre álló információkkal rendelkezik ezen tevékenység elvégzéséhez, s a meglévő tudást jól kiegészíti a KTSZ által előállítandó módszertan is.

További cél a kapcsolódás a hazai klímapolitikához, s ahogyan a gazdaságban is, az országos átlagos klímavédelmi eredmények átlagát meghaladó előrelépés a területen.

További a területhez kapcsolódó alcélok:

További cél az alkalmazkodás és megfelelés a KEHOP célkitűzéseinek, név szerint, a következőknek:

- A klímaváltozáshoz való alkalmazkodást, valamint a természeti katasztrófák megelőzését szolgáló, széles körben elérhető tudásbázis megteremtése
- A vízkészletekkel történő fenntartható gazdálkodás feltételeinek javítása
- Árvizek kártételei elleni védekezés feltételeinek javítása (árvizek esetén)

Várható gazdasági-társadalmi előnyök:

A klímastratégia kialakításával és alkalmazásával megfelelő választ adhatunk a közeljövő legmeghatározóbb klímaeseményeire, s felkészülünk a várható negatív externáliák kiküszöbölésére, míg a pozitívak kiaknázására.

A várható gazdasági előnyök közé soroljuk a jelenlegi gazdasági és szociális potenciál megőrzését, a fenntartható fejlődés támogatását, úgy hogy a megye hazánk gazdasági vérkeringésében betöltött szerepéből nem veszít az identifikált klímahatások bekövetkezése esetén sem.

Társadalmi előny a foglalkoztatás szintjének megőrzése- növelése, míg a szociális háló és intézményi struktúra fenntartható módon fejleszthetővé válik, ezáltal csökkentve a régió carbon lábnyomát, s növelve a lakosság számára elérhető társadalmi szolgáltatások mennyiségét és minőségét.

4. A projekt céljainak meghatározása

4.1. A megyei klímastratégia készítésének általános céljai

Jelen pályázati konstrukció keretében készítendő Komárom-Esztergom megyei klímastratégia általános célja, hogy a társadalmi, gazdasági és ökológiai rendszereket a jelenlegi és a várható jövőbeli éghajlathoz és annak hatásaihoz igazítsuk úgy, hogy csökkentsük a negatív hatások mértékét és /vagy megkönnyítsük a kármentesítést. Vagyis a fő cél a megye alkalmazkodóképességének növelése, az ellenálló képesség kialakítása. Fontos, hogy az alkalmazkodás elvei általánosan beépüljenek a megye településeinek döntéshozatali folyamataiba. Ez alatt azt értjük, hogy az alkalmazkodás integráltan, különféle szakpolitikai területeket átfogva jelenjen meg a döntéshozatalban, nem pedig különálló alkalmazkodási intézkedésekként.

Célunk, hogy a lakosság teljes vertikumát érzékenyítsük a klímaváltozás problémájával. Összességében elmondható, hogy jelen projekt célja nem önmagában egy klímastratégia készítése és éghajlat-változási platform felállítása. Élő klímastratégia készítését tervezzük, konkrét problémákat kezelő beavatkozásokkal, amit aztán az éghajlat-változási platform tagszervezetei tartanak mozgásban a megvalósítási és a fenntartási szakaszban egyaránt.

4.2. A megyei klímastratégia célmeghatározásának tervezett lépései

Az alábbiakat a Klímabarát Települések Szövetsége által kidolgozásra kerülő „Módszertani útmutató térségi és települési klímastratégiák kidolgozásához” c. dokumentum tartalma – mely alapján rögzíti a Pályázati Felhívás a klímastratégia elkészítését – módosíthatja.

1. Komárom-Esztergom megye klímaváltozással szembeni kitettségének meghatározása
2. A megye klímaváltozással szembeni érzékenységének meghatározása
3. A megye adaptációs lehetőségeinek feltérképezése
4. A megye adaptációs hajlandóságának értékelése
5. A potenciális hatások értékelését és az adaptációs kapacitás felmérését követően a kockázatelemzések és sérülékenység vizsgálatok elvégzése
6. Konkrét célkitűzések és azok megvalósítását szolgáló intézkedések és forrásai megtervezése

A **kitettség** vizsgálatokor azt vesszük számításba, hogy milyen klímaváltozáshoz köthető jelenségek, események vannak/lehetnek hatással a településeken található különböző rendszerekre.

Az alábbi változók vizsgálatát tervezzük:

- Az átlaghőmérséklet emelkedése
- a szélsőséges hőmérsékletek (hideg, meleg) szintje, gyakorisága, hossza
- a csapadék mennyiségének alakulása, szélsőséges csapadékmennyiségek,
- szárazság
- szélsőséges szelek, viharok, jégeső, hóviharok
- átlagos vízhőmérséklet, vízellátottság, vízminőség
- árvizek

- talajerózió, fölcsumamlások
- erdőtüzek
- levegőminőség, városi hőszigetek
- civilizációs kockázatok

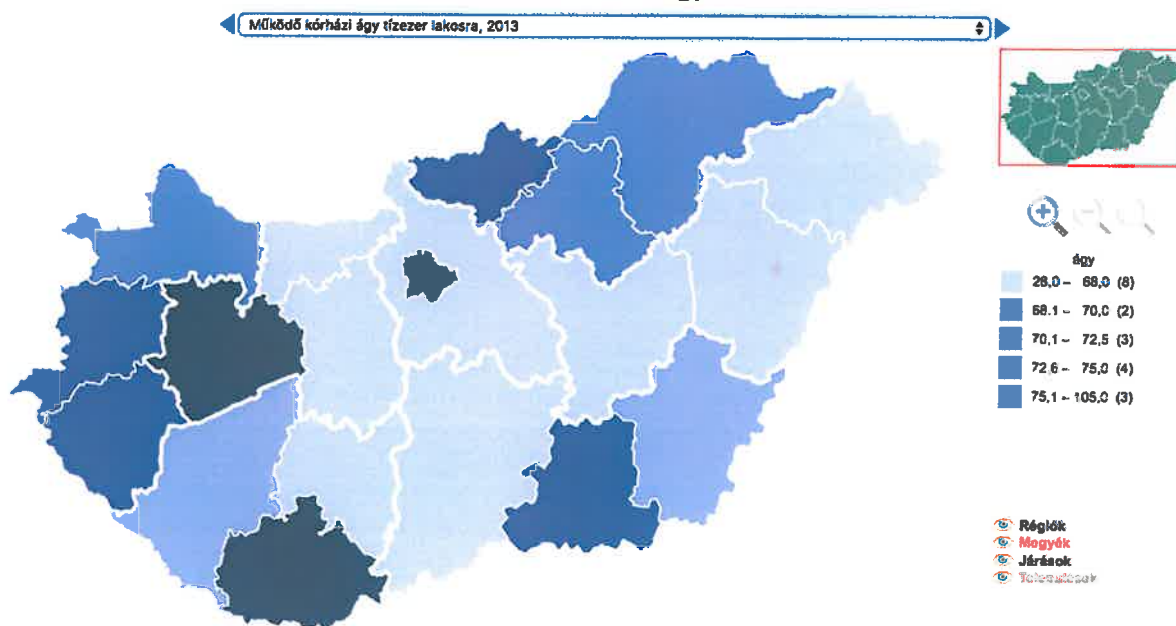
Az **érzékenység** értékelésekor az alábbi területeket vizsgáljuk:

- emberi egészség, egészségügy
- energiaellátás, energiatermelés
- ivóvízellátás
- csatornázás, szennyvíztisztítás
- árvízvédelem
- épületek
- közlekedési infrastruktúra
- természet, városi zöldfelületek
- élelmiszer-ellátás, mezőgazdaság

A Komárom-Esztergom megyei klímastratégia által megfogalmazott konkrét célokat fentebb felsorolt vizsgálatokat követően lehet megfogalmazni.

Az **érzékenység/kitettség** megfogalmazásában segítségünkre lehet a KSH interaktív térképészeti adatbázisa, melyből a fent kiemelt témákból kiemelve egy- egy térképmetsetet válogattunk.

Egészségügy- Tízezer lakosra jutó működő kórházi ágyak száma:

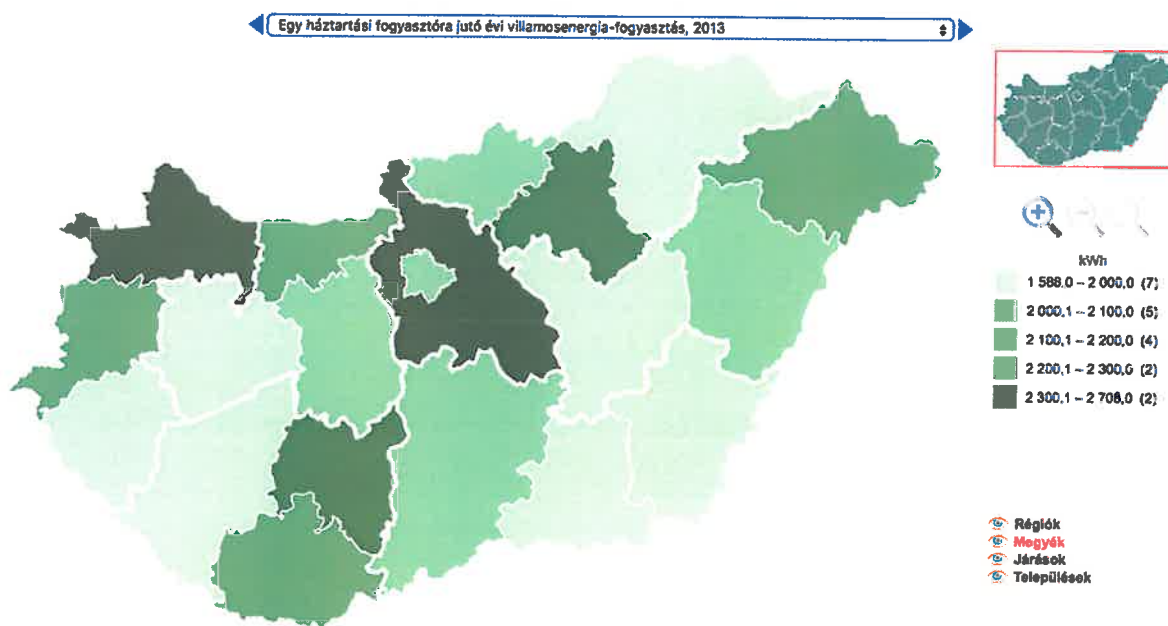


Forrás: KSH

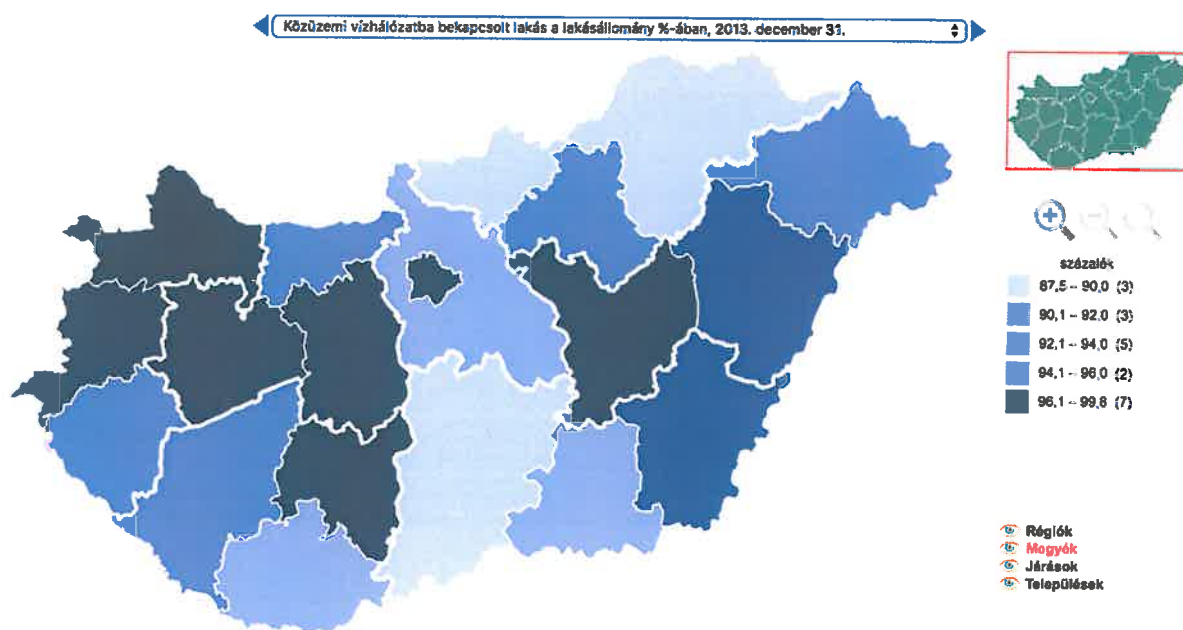
Ahogy a térképen is látható, Komárom- Esztergom megye a 26-68 ágy/ 10 e lakos zónában található. Az egészségügyi ellátás esetében tehát a megye jelentős kitettséggel kell megküzdjön, s a viszonylag alacsony ágykapacitást gyorsabb egészségügyi/szakellátási forgási sebességgel, rövidebb beteg benttartózkodási mutatókkal kell kezelje.

Energiügyi, energiaellátás és fogyasztás:

Nem meglepő módon, ahogyan az az alábbi ábrán is látható a jelenlévő vállalkozások magas száma miatt a megye energiaéhsége viszonylag magasnak mondható, az egy háztartásra jutó villamosenergia fogyasztás 2100-2200 KWh között alakul. Ezek közül azonban kiemelkedik a kislévi és oroslányi járás 2500 KWh környéki fogyasztásukkal.

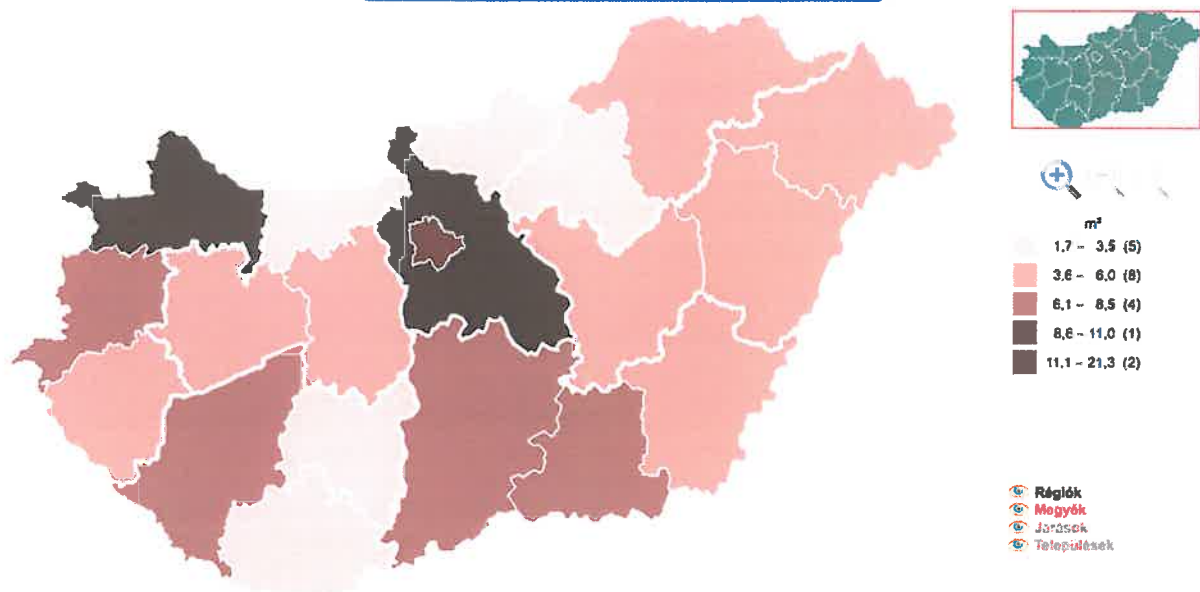


Ivóvízellátottság tekintetében a megye az országos átlag felett teljesít 93,1%-os adatával.



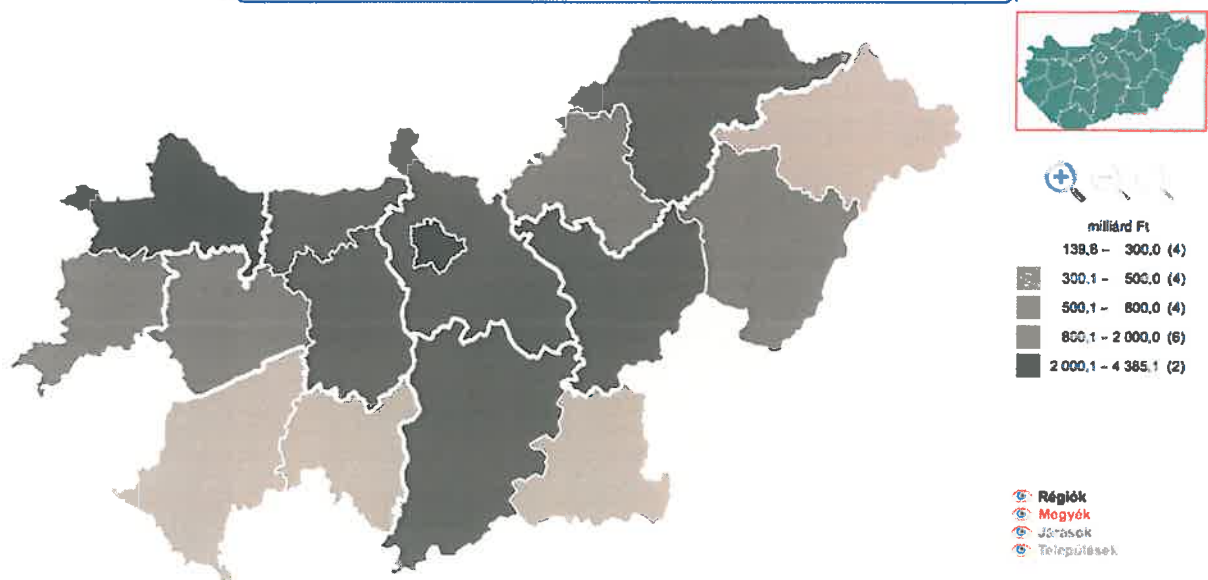
Egy lakott lakásra jutó lakóterület esetében azonban a megyei átlag rendkívüli lemaradást mutat, s a 3,5 négyzetméter értéket éri el. A lakásviszonyok sürgős javítása szükséges.

Egy lakásra jutó alapterület, 2011



Végül, de nem utolsó sorban az ipar helyzetét is figyelembe kell vennünk. A kiemelkedő ipari termelés, mint azt a következő ábra is mutatja gazdasági potenciált jelent a megye számára, ám kapcsolódó környezetterhelés is magasabb.

Az ipari termelés értéke a legalább 50 főt foglalkoztató szervezeteknél, 2013



4.3. A projekt céljainak szakmapolitikai alátámasztása, a célkitűzések tárgya

A projekt általános céljainak meghatározását az EU 2020 stratégia tematikus célkitűzései alapjaiban határozzák meg, amik az alábbiak:

- 4. tematikus célkitűzés: az alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés támogatása minden ágazatban
- 5. tematikus célkitűzés: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat-megelőzés és –kezelés előmozdítása
- 6. tematikus célkitűzés a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítás

Számszerű célkitűzések a tematikus célokhoz kötődően csak a 4. tematikus célkitűzésre vannak:

„Az üvegházhatást okozó gázok-kibocsátásának az 1990-es szinthez képest 20 %-kal való csökkentése, vagy megfelelő feltételek esetén 30 %-os csökkentése; a megújuló energiaforrások arányának 20 %-ra való növelése a teljes energiafogyasztásra vetítve, és az energiahatékonyság 20%-kal történő növelése.

Köztudott, hogy hazánk hosszú távú fejlődési lehetőségeit meghatározó tényezők között kiemelt jelentőséggel bír a klímaváltozás, hiszen a modellek az elmúlt évtizedekben mért melegedés egyértelmű folytatódását vetítik előre a XXI. században a Kárpát-medence térségére. Az ELTE Meteorológiai Tanszéke által használt PRECIS modell A1B forgatókönyve szerint az éves középhőmérséklet 1-2,5 C-kal emelkedik 2021-2020 időszakra, a 2071-2100 időszakra pedig 2-5 C-ot is eléri majd a felmelegedés mértéke a referencia (1961-1990) időszakhoz képest. A nyarak átlagosan 6 C-kal lesznek melegebbek az évszázad második felében.

Szélsőséges hőmérséklet indexek	Átlagos érték (Napok száma) 1961-1990	Várható változás (napok száma)	
		2021-	2071-
Fagyos napok száma T min < 0 C	93	-35	-54
Nyári napok száma T max >25 C	67	38	68
Hőségnapok száma Tmax >30 C	14	34	65
Forró napok száma Tmax >35 C	0,3	12	34
Hőhullámos napok száma Tközép>25 C	4	30	59

*A hőmérsékleti szélsőségek várható jövőbeli változása Magyarországon
(ELTE Meteorológiai Tanszéke által használt PRECIS modell A1B forgatókönyve szerint)*

Nyaranta várhatóan 10-30%-al csökken a csapadék. A hőmérsékleti és csapadékviszonyok változásainak és e változások kölcsönhatásainak következtében a jövőben gyakoribb és súlyosabb természeti csapások várhatók: heves viharok, hirtelen lezúduló sok csapadék, jégeső, erős szélviharok, nagy sebességű szél, villámárvizek, belvizek, gyakoribb nyári aszályok, hosszabb kisvízes időszakok folyóinkon, kora és kései fagyok.

Ezekon felül fontos a levegőminőség (melynek változása a jelenlévő magas ipari kapacitás miatt kiemelten figyelendő) kezelése, felmérése. A megye ezen a téren alapvetően jó helyzetben van²:

Jelenleg nincs olyan, az egész megyét lefedő mérőhálózat, amely a jellemző és speciális szennyezőanyagok vonatkozásában egyaránt megbízható és pontos képet adna a megye térségeinek levegőminőségéről és annak változásáról.

A levegőminőség mérő hálózatot 2002. évtől kezdődően a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek működtetik. Az objektív feltételek a mai napig nem javultak, további mérőpontok telepítésére sem került sor, az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat keretében korábban 4 folyamatos (automata) mérőállomás működött a megyében (Tatabánya 2, Dorog és Esztergom), amelyek közül az elmúlt években már csak kettő szolgáltatott adatokat (Tatabánya, Esztergom). Szükséges lenne a mérőhálózat fejlesztése, a mért komponensek körének szélesítése.

Összességében a légszennyezettségi index alapján a levegő mindhárom városban (Tatabánya, Esztergom, Dorog) „jó” minőségű volt, az egyes vizsgált komponensek (NOx, PM10) „kiváló”, vagy „jó” kategóriába kerültek. Ez a megállapítás a települések elhelyezkedése és adottságai, valamint a környezeti jellemzők és az ismert kibocsátások figyelembevételével kiterjeszhető a mérőhellyel rendelkező településeken környezetére is.

A levegőterheltségi szint a megyében csökkenő tendenciát mutat, ami elsősorban az ipari eredetű légszennyező anyag kibocsátásra vezethető vissza. Az elmúlt 20 évben számos légszennyező forrásként nyilvántartott ipari létesítmény szüntette meg tevékenységét, ill. sok üzem korszerűbb technológiára állt át, ami jelentősen csökkentette a korábbi légszennyező kibocsátásokat.

A 3. sz. Komárom - Tatabánya - Esztergom légszennyezettségi zónába a megye 20 települése tartozik. A zónában, illetve azon kívül eső településeken eltérőek a különböző komponensekre vonatkozó légszennyezettség határérték. Új belépő szennyezőanyag-kibocsátó helyek működését nem vagy csak szigorú előírások betartásával engedélyezik.

Sajnos a közlekedésből eredő levegőterhelés továbbra is jelentős, ami elsősorban az M1 autópálya, és a jelentős forgalmat bonyolító főutak környezetében érvényesül, az átmenő forgalom több település tekintetében komoly problémát okoz.

A fűtési rendszerek az intézmények és háztartások többségében korszerűsítésre kerültek, ez döntően a gázüzemű fűtési berendezések elterjedését eredményezte. A megújuló energiaforrások szerepe jelenleg eltörpül a hagyományos energiaforrásokhoz képest.

² Komárom-Esztergom megye III. Környezetvédelmi Programja

Gazdasági okok miatt a lakosság egy része a fa és fahulladék, kisebb számban a szén égetéséhez tért vissza, ami folyamat a levegőminőséget negatívan értékelte.

A pernye és meddőhányók, vörösiszap tárolók kiporzásából adódó diffúz szennyezés folyamatosan csökkenő tendenciát mutat. Az almásfüzitői 7. sz. tározó szinte teljesen le van zárva, a Neszmélyi 8. számú tározó porzásmentesítése érdekében a tározóból összegyűjtött csurgalékvizekkel öntöznék. A bánhidai zagyter rekultivációja folyamatban van, fásítás is történt.

A fő cél a légszennyezettség kialakulásának megelőzése, a légszennyezettség csökkentése. A 2,5 mikrométernél kisebb átmérőjű szálló por részecskék (PM_{2,5}) légköri koncentrációjának 20%-os csökkentése 2010 és 2020 között. A Genfi Egyezményrel összhangban a 2020. évi összkibocsátási csökkentési célok teljesítése.

Zajterhelés kérdésköre, mely a forgalomból eredő zajo esetében összefügg a CO₂ csökkentéssel is:

A megye területén a közúti közlekedésből származó térségi jelentőségű zajterhelés elsősorban az 1. sz. főút, 10. sz. főút, 11. sz. főút, 13.sz. főút és 81 sz. főút belterületi szakaszait érinti. Az érintett területeken a zajterhelés nappal is, de különösen éjjel gyakran meghaladja a megengedhető, illetve a kívánatos mértéket.

A 6 millió jármű áthaladásánál nagyobb forgalmat lebonyolító közutak esetében, a megyét érintően az M1 autópálya melletti területekre stratégiai zajtérképezés készült 2007-ben. A küszöbértéket meghaladó zajterhelésű területek az út mintegy 50-200 m –es környezetében található, az érintett (rész)területek: Tatabánya (Újváros, ill. az autópályától északra fekvő üdülőterület) és szórványosan Tata (Fácánkert), Remeteség, Mocsá.

A vasúti közlekedés a közúti zajnál lényegesen kisebb területet érint (elsősorban a teherforgalom, főként az éjszakai időszakban), a terhelés csökkentésére "passzív" zajvédelmi megoldások, zajvédő falak létesültek: Budapest-Hegyeshalom vasút mentén: Tatabánya, Tata, Tata - Tóvároskert vasút melletti lakóépületeinek zajvédelménél.

Üzemi eredetű zajkibocsátás 17 településen, mintegy félszáz telephelyen, többnyire ipari parkokban, a lakott területektől távolabb található, ezért zajtól védendő területeket ritkán érint.

Vízgazdálkodási adottságok

A Víz Keretirányelv (VKI) a vizekkel kapcsolatos előírásait és elvárásait a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés (VGT) során az úgynevezett víztesteken keresztül érvényesíti. 2010-ben készültek el a Vízgyűjtő-Gazdálkodási Tervek többek között a megyét érintő tervezési alegységekre is, ezek: a Cuhai-Bakony-ér és Concó; az Által-ér és a Gerecse alegységek. E tervek országos felülvizsgálata jelenleg zajlik.

A vízfolyások alsó szakaszaira a síkvidéki jellegből adódóan általánosan a diffúz tápanyag- és szervesanyag terhelés jellemző, dombvidéken pedig az erózió okoz problémát. A víztestek vízminőségének kedvezőtlen változásához hozzájárul a több évtizede folyó halas tavi és

horgászati célú halgazdálkodás. Jelentős a vízkészlet probléma az Által-ér vízgyűjtőjén (vízigények időbeni eloszlása és mértéke nem felel meg a vízkészletek alakulásának). Magas a használt és/vagy tisztított szennyvizek aránya. Csatornázatlan települések: Aka, Csatka, Máriahalom, Úny.

A Duna medersüllyedése jelentős hidromorfológiai hatást okoz (oka, hogy a Dunán épült vízlépcsők a görgetett hordalékot visszatartják). A mellékágak gyakori kiszáradása, lefűződésük folyamata, értékes élőhelyek eltűnéséhez vezet. A hajózóút biztosítása érdekében jelentős, az ökológiai állapotot negatívan érintő beavatkozások történtek.

A régió és a megye egyik legfontosabb természeti erőforrásai a felszín alatti vizek. Kiemelendő a Dunántúli-középhegység karbonátos rétegeiben kialakult karsztvízrendszer. A megye területét érintően porózus és sekély hegyvidéki, felszín alatti, valamint termál és karszt felszín alatti víztestek kerültek kijelölésre. A jó minőségű karsztvízkitermelésekre regionális vízellátó rendszereket telepítettek, melyek nem csak a megye, de a középhegységen túl is számos település vízellátását biztosítják, így a karsztvíz a térség legfontosabb ivóvízkincsévé vált. A Duna által lerakott kavicsos rétegek szintén alkalmasak a tiszta ivóvíz kinyerésére. A megyében meghatározott három távlati ivóvízbázis is ebből a kategóriából kerül ki (Ács, Lovadi- rét; Táti-szigetek és Esztergom-Kelet Pilismaróti-öblözet). Termálvíz adó réteg a megye északnyugati területén található, itt helyezkednek el a megye jelentősebb termálkútjai is (Komárom, Ács, Bábolna, Dunaalmás). Ezen kívül Esztergom környékén is található feltárt termálvíz adó ösztlet. A megyében tíz ásványvízzé és három gyógyvízzé minősített kutat tartanak nyilván.

A felszín alatti vizek mennyiségi problémáinál kiemelendő, hogy a bányászati víztelenítés miatt bekövetkezett karsztvízszint süllyedés megszűnt, az egységes karsztvíztároló visszatöltődése megindult és a természetes rendszer nagy részének helyreállása 2040-2050-re prognosztizálható. A visszatérő vizek hasznosítása, többek közt az egykori vizes élőhelyek újraéledésével, a vizek balneológiai, halgazdasági, vagy fűtési célú hasznosításával komoly előnyökkel is járhat. A Nemzeti Víz Stratégia és a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia szerint előrejelzett szélsőséges klimatikus és vízjárású jelenségek helyi-térségi kezelésében igen nagy jelentőségük lehet az egyre bővülő vízhozamú forrásoknak (az ország legbővebb vízhozamú karsztforrás-csoportja Tatán fakad). Negatív hatása, hogy az emelkedő karsztvízszint Tatán már vis-major helyzeteket is teremtett.

A Tatai- és Fényes-források, valamint az Esztergomi-források vízgyűjtőjén a vízmérleg teszt alapján mennyiségileg problémák tapasztalhatók, miközben növekvő igények mutatkoznak a termálvíz-felhasználására.

A vízgazdálkodáshoz három fő stratégiai cél fűződik:

Vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés és monitoring:

- A felszíni és felszíni alatti víztestek jó állapotának elérése, a velük való hosszú távú és fenntartható gazdálkodás biztosítása. A Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv megvalósítása a vizek jó állapotának elérése érdekében.

Stratégiai vízkészletek megőrzése (vízbázis-védelem, nitrát érzékeny területek):

- A vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme (az ésszerű és takarékos vízhasználat elterjesztése, a vizek szennyezőanyag terhelésének csökkentése). A sérülékeny földtani környezetű ivóvízbázisok védelme és az Ivóvízbázis-védelmi beruházási célprogram befejezése.

Területi vízgazdálkodás:

- A vizek többletéből vagy hiányából eredő káros hatások csökkentése, megelőzése. A vízvisszatartás, -tározás fejlesztése, illetve az árvízvédelmi védképesség megtartása, különös tekintettel a klímaváltozás következtében várható szélsőséges vízjárásra. Az ár- és belvizek, illetve aszályok hatásának mérséklése a „jó állapot”, mint célkitűzés figyelembevételével.

4.4 A célok illeszkedése a hazai stratégiai szakpolitikai dokumentumokhoz

KEHOP

A 2014-2020-as időszakra szóló Környezeti-és Energiahatékonysági Operatív program 1. prioritása tartalmazza közvetlenül a klímaváltozás hatásaihoz való alkalmazkodást szolgáló intézkedéseket.

A települési vízellátást, szennyvíz- elvezetést és tisztítást, szennyvízkezelést érintő beavatkozási területek a KEHOP 2. prioritásához, a Hulladékgazdálkodással és kármentesítéssel kapcsolatos beavatkozási területek a KEHOP 3. prioritásához, míg a Természetvédelmi és élővilág-védelmi fejlesztések a KEHOP 4. prioritásához kapcsolódnak. Energiahatékonyság növelése, megújuló energiaforrások alkalmazása területek fejlesztését a KEHOP 5. prioritása tartalmazza.

Nemzeti Energiastratégia

Az új alapokon nyugvó Nemzeti Energiastratégia a hazai energiaellátás hosszú távú fenntarthatóságát, biztonságát és gazdasági versenyképességét biztosítja. Az elsődleges nemzeti érdekeket szolgálva garantálja az ellátásbiztonságot, figyelembe veszi a legkisebb költség elvét, érvényesíti a környezeti szempontokat, és lehetővé teszi, hogy hazánk nemzetközi súlyának és erőforrásai mértékének megfelelő arányban hozzájárulhasson a globális problémák megoldásához. Célkitűzései között szerepel a hazai megújuló energiaforrások hasznosítása, energiahatékonyság fokozása kiemelt hangsúllyal az épületenergetikán.

Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia

A Stratégia alapvető célja, hogy a közlekedési infrastruktúra a gazdasági folyamatok hatékony kiszolgálásával a lehető legnagyobb mértékben segítse elő a versenyképesség fokozását, a jólét mobilitási feltételeinek biztosítását. Fő feladata a Magyarország közlekedési csomópont-szerepe és a régiós összevetésben fejlett autópálya-hálózata adta lehetőségek kiaknázása, a fenntartható növekedés feltételeinek biztosítása a társadalmi igények figyelembevételével, az esetenként egymással is konfliktusban lévő környezeti és

gazdasági, nemzeti és uniós célkitűzések összehangolása. Kiemelt hálózatfejlesztési cél a megyeszékhelyek gyorsforgalmi úti bekapcsolása és az országhatárokig való továbbépítése, a felzárkózó térségek intenzívebb fejlesztése, a vidék népességmegtartó és népességeltartó erejének erősítése.

E feladatokon belül különösen:

- ✓ az EU közlekedés és klímapolitikájából a magyar közlekedésre háruló fejlesztési és szabályozási feladatok (gépjárművek forgalomba helyezése és üzemeltetése, üzemanyagok minősége, megújuló és alternatív energiahordozók) ellátása
- ✓ a személyforgalomban a közösségi közlekedés előnyben részesítése az egyéni közlekedéssel szemben, továbbá a nem motorizált forgalom ösztönzése, a gyalogos és kerékpáros közlekedés biztonságának és kényelmének növelése,
- ✓ a teherforgalomban a vasúti és vízi szállítás, valamint a kombinált fuvarozás ösztönzése.

Nemzeti Vidékstratégia

A stratégia az eddig követett agár- és vidékpolitikákhoz képest megközelítésében is újszerű. Újszerű, mert integrált vidékfejlesztési politikát tűz ki célul, mert a családi gazdaságok fejlesztésének ad elsőbbséget, és mert a monokultúrás tömegtermelés helyett a minőségi, mozaikos, a környezet- és tájgazdálkodási szempontokat szem előtt tartó mezőgazdaságot részesíti előnyben. A dokumentumban alapcélkitűzésként szerepel a tájak épségének tudatos megőrzése, a lakosság jó minőségű és biztonságos élelmiszerral történő ellátása, a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, az ivóvízbázisok, a talajok, az élővilág és a környezet védelme.

Nemzeti Reform Programok

Nemzeti Reform Programok megerősítik a hazánk által 2020-ra vállalt 14,65%-os megújuló energia arány teljesítését, valamint energiahatékonysági intézkedéseket is megfogalmazznak.

Nemzeti Erdőprogram

A fenntarthatóság követelményét szem előtt tartva az erdővel kapcsolatos szakmapolitikai elvárások Magyarországon jelenleg az Európai Unió Erdészeti Cselekvési Tervével és az európai erdők védelmének 2003-as bécsi miniszteri konferenciájának 1-es határozatával összhangban kidolgozott, a 1110/2004. (X. 27.) Korm. határozattal elfogadott Nemzeti Erdőprogramban kerültek megfogalmazásra. A program készítése során az erdőt érintő összes fontos uniós és hazai környezet- és természetvédelmi cél és elvárás figyelembe vételre került (Vízkeret Irányelv, Biológiai Sokféleség Egyezmény, Éghajlat -Változási Keretegyezmény, stb.). A kiemelt célok között szerepel a klímaváltozás hatásainak mérséklését is szolgáló fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása is.

Negyedik Nemzeti környezetvédelmi program (2014-2019)

A 4Program feladata, hogy az ország adottságait, a társadalom hosszú távú érdekeit és jövőbeni fejlődési céljait, valamint a globális felelősségből és a nemzetközi

együttműködésből, EU tagságból adódó kötelezettségeket figyelembe véve meghatározza az ország környezeti céljait és az elérésükhöz szükséges eszközöket.

Az NKP 4. stratégiai célkitűzései:

4. Az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása
5. Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata
6. A gazdaság zöldítése, erőforrás-takarékosság és - hatékonyság javítás

4.5 Rövid és hosszú távú célok

Ahogy a fejezet során többször is kiemelésre került a legfontosabb cél az alkalmazkodás, és a negatív klímahatások semlegesítése, fenntartható, és szakmailag megalapozott helyi klímastratégiák kidolgozásával. A legfontosabb kezelendő feladatok a következők:

Az EU és hazai klímastratégiához kapcsolódóan:

- ÜHG kibocsátás csökkentése
- Megújuló erőforrások szerepének növelése a helyi energiatermelésben
- Energiahatékonyság növelése (pl. önkormányzati épületek kapcsán)
- Illeszkedés a nemzeti stratégiákhoz (közlekedési, energia, stb.)

Ezen felül cél az alkalmazkodás a magyar klímastratégiához, és a GZR- gazdaságzöldítési rendszer elképzeléseinek támogatása, mindezt úgy megtéve, hogy a megyei szintű stratégia kialakításakor adaptálásra kerül a Klímabarát Települések Szövetsége által kialakított klímamódszertan.

A kezelendő várható klímahatások:

- hóhullámok sűrűsödése, évi átlagos középhőmérséklet emelkedése
- csapadékeloszlás drasztikus változása
- mezőgazdaság klímaadaptációs kockázatai
- őshonos flóra és fauna adaptációs kockázatai
- a mezőgazdaságra épülő ipari vertikumot érintő hatások, élelmiszer ellátási lánc hatások
- társadalmi klímakockázatok
- tágabb értelemben vett gazdasági hatások

Összegzés:

A klímaváltozás a legnagyobb környezeti kockázatok egyike, ami nemcsak a gazdaságot, hanem közvetlenül a lakosság életmódját és életfeltételeit is érintheti.

Hazánk globális és európai léptékben is különösen sérülékeny területnek számít az éghajlatváltozás várható hatásait tekintve, ugyanakkor a klímaváltozás hatásaival szembeni sérülékenység Magyarországon belül is igen nagy területi különbséget mutat.

Míg a klímaváltozás mérséklése globális összefogással érhető el, addig a kedvezőtlen hatásokra való felkészülés – a hatások jellegének és mértékének nagymértékű területi differenciáltsága eredményeképpen – minél alacsonyabb területi szinten valósítható meg a leghatékonyabban. Kiemelten fontos ezért a térségi és helyi szintű, így a megyei szintű

klímastratégia kidolgozása, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő helyi kapacitások megerősítése.

További jelentős probléma, hogy a lakosság klímatudatossága, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismerete alacsony szintű, ezért kiemelten fontos feladat a klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás erősítése.

A projekt által megvalósul a megyei szintű klímastratégia kidolgozása, illetve a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás, széleskörű szemléletformálási program megvalósítása.

Projektünk hozzájárul az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és kezelés előmozdítása valamint klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek megteremtéséhez, továbbá a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása, mint cél eléréséhez.

A klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítése érdekében jelen projekt alapvető célja a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása egy megyei szintű klímastratégiai dokumentum kidolgozásával. A KTSZ által elkészített módszertani útmutató biztosítja a projekt keretében készülő (megyei) térségi klímastratégiák egységességét, koherenciáját, magas szakmai minőségét és hatékonyságát.

A módszertan kidolgozásától kezdve a stratégiák elkészítésig, továbbá a stratégiák végrehajtása érdekében is elengedhetetlen a helyi közösségek bevonása, ami a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztással, széleskörű szemléletformálási program segítségével biztosítható. A projekt célcsoportjai elsősorban megyei önkormányzat, települési szövetségek, civil szervezetek, akik biztosítani tudják a módszertan kialakítását, stratégiák elkészítését a helyi közösségek bevonásával.

A klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás és a helyi klímastratégiák kidolgozása révén bővülnek a lakosság, a helyi köz- és gazdasági szereplők klímaváltozással összefüggő ismeretei, mely következtében javul a klímaadaptációs intézkedések végrehajtásának hatékonysága.

5. A projekt tervezett tevékenységei (műszaki-szakmai eredményei)

5.1 Bevezető

A klímaváltozás a legnagyobb környezeti kockázatok egyike, ami nemcsak a gazdaságot, hanem közvetlenül a lakosság életmódját és életfeltételeit is érintheti.

Hazánk globális és európai léptékben is különösen sérülékeny területnek számít az éghajlatváltozás várható hatásait tekintve, ugyanakkor a klímaváltozás hatásaival szembeni sérülékenység Magyarországon belül is igen nagy területi különbséget mutat.

Míg a klímaváltozás mérséklése globális összefogással érhető el, addig a **kedvezőtlen hatásokra való felkészülés – a hatások jellegének és mértékének nagymértékű területi differenciáltsága eredményeképpen – minél alacsonyabb területi szinten valósítható meg a leghatékonyabban. Kiemelten fontos ezért a térségi és helyi szintű, így a megyei szintű klímastratégia kidolgozása, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást elősegítő helyi kapacitások megerősítése.**

További jelentős probléma, hogy a lakosság klímatudatossága, valamint az éghajlatváltozás helyi hatásairól való ismerete alacsony szintű, ezért kiemelten fontos feladat a klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás erősítése.

5.2 A fő tevékenységekhez tartozó valamennyi tevékenység felsorolása, összefoglalása

1. Projekt megalapozó tevékenységek

1.1 MT készítése

1.2 Projektmenedzsment szervezet felállítása

1.3 (köz)beszerzések

2. Megyei klímastratégiák térségi szereplők bevonásával történő kidolgozása

2.1 Komárom-Esztergom Megyei Klímastratégia kidolgozása

2.1.1 egyeztetési változat

2.1.2 végleges, elfogadott stratégia

2.2 A Klímastratégia elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó rendezvények

2.2.1. konferenciák

2.2.1.1. javaslatok, igények, tapasztalatok, adatok, információk gyűjtése, tájékoztatás stratégia előkészítéséhez

2.2.1.2. megyei klímastratégia tervezetének megvitatása, véleményeztetése, cselekvési alternatívák bemutatása, az egyes résztvevők cselekvési lehetőségeinek bemutatása

2.2.2. workshopok

2.2.2.1 önkormányzati workshop (Kisbér)

2.2.2.2 oktatási és egyéb intézmények részére szervezett workshop (Tata)

2.2.2.3 gazdasági szereplők részére szervezett workshop (Tatabánya)

2.2.3 szemléletformálási akciók

2.2.3.1 térségi rendezvényen történő megjelenés (Máriaalom)

2.2.3.2 térségi rendezvényen történő megjelenés (Várgesztes)

2.2.3.3 Falunap (Súr)

2.2.3.4 térségi rendezvényen történő megjelenés (Tata)

3. A klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás

3.1 megyei éghajlatváltozási platform létrehozása, működtetése

3.2 online tanácsadás, hálózat építés (elektronikus levelezési lista) stb.

4. tájékoztatás, nyilvánosság

5. projektmenedzsment költségek

6. nem elszámolható költségek

5.3 A felsorolt tevékenységek részletes bemutatása

1. Projekt megalapozó tevékenységek bemutatása

2016. október 27-i hatállyal a projekt megvalósítására a Projektgazda és a Támogató között Támogatási Szerződés került megkötésre, ugyanakkor a Projektgazda 2016. szeptember 1-i hatállyal jelen projekt megvalósítását – a projektszervezet felállításával - saját felelősségére megkezdte.

Projekt fejlesztése során a projekt sikeres megvalósítása érdekében az alábbi megalapozó előkészítő tevékenységek kerülnek megvalósításra:

1.1 Megvalósíthatósági tanulmány készítése

A 2014-2020 közötti programozási időszakra vonatkozó 272/2014 (XI.5.) Korm. rendelet (továbbiakban: Kormányrendelet) a 2007-2013-as időszakhoz képest változást vezetett be a projektek előkészítésének és megvalósításának szabályozásában (56.§ (3)) „Ha a projekt megvalósítása nem kezdhető meg, a döntést követően a támogatást igénylő és az irányító hatóság a projekt előkészítésére és a megvalósításának támogatására támogatási szerződést köt.”, illetve (4) „Egy projekt megvalósítása akkor kezdhető meg, ha a projekt megvalósításának megkezdéséhez szükséges közbeszerzési vagy feltételes közbeszerzési eljárás lefolytatását megkezdték vagy a projekt megvalósításának megkezdéséhez szükséges szerződést megkötötték”.

Jelen dokumentum hivatott arra, hogy a KEHOP felhívásban meghatározott értékelési szempontokhoz és a megkötendő Támogatási Szerződéshez a részletes megvalósíthatósági tanulmány és mellékletei által, elegendő információ álljon rendelkezésre.

Az Irányító Hatóság feladata a fejlesztések kiválasztásával kapcsolatban, hogy olyan projektek támogatását biztosítsa, amelyek hozzájárulnak a KEHOP-on belül a megfelelő prioritás célkitűzésének és eredményeinek eléréséhez, valamint a prioritás által meghatározott beavatkozási kategóriába besorolható legyen. Támogatás csak olyan projektekre ítélhető oda, amely megfelel a Kormányrendelet XII. fejezetében és a Pályázati felhívásban ismertetett támogatás feltételeinek, pénzügyi terve és megvalósítási ideje alapján elszámolható és megvalósítható. A kedvezményezett rendelkezik a támogatás

feltételeinek megfelelő projekt végrehajtásához szükséges adminisztratív, pénzügyi és működési kapacitással. Az Irányító Hatóságnak meg kell győződni arról, hogy amennyiben a művelet azelőtt kezdődött el, hogy a támogatási kérelmet az Irányító Hatósághoz benyújtották, a műveletre vonatkozóan alkalmazandó uniós és nemzeti szabályokat betartották.

A projektek kiválasztásával kapcsolatban az Irányító Hatóságnak figyelembe kell venni a 1303/2013/EU rendelet 7. (nemek közötti egyenlőség és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának előmozdítása) és 8. cikkben (fenntartható fejlődés) leírt általános alapelveket. Jelen dokumentum célja, hogy az Irányító Hatóság számára elegendő és megalapozott információt szolgáltatson annak megítéléséhez, hogy a projekt valós probléma megoldását célozza, illeszkedik az operatív program céljaihoz, átgondolt koncepcionális megoldással rendelkezik a probléma megoldására.

Jelen tanulmány alapján felmérésre kerül a fejlesztés eddigi előkészítettsége, a további szükséges tevékenységek köre a projektdokumentáció kidolgozása és a projekt megvalósítása érdekében.

Az Útmutatóban foglaltak szerint az első mérőföldkőre a projekt fejlesztési szakaszát lezáró projekt megalapozó tevékenységeket hiánytalanul el kell végezni. A támogatási szerződés módosítására akkor kerülhet sor, amikor az Irányító Hatóság a projekt megalapozó tevékenységeket lezáró projektdokumentációt (Megvalósíthatósági Tanulmány és mellékletei) jóváhagyta. Az első mérőföldkő nem lehet később, mint a projektkezdéstől számított hatodik hónap utolsó munkanapja.

A fent említett vállalkozói szerződés alapján a Megvalósíthatósági Tanulmány elkészítése az alábbi ütemezés és cselekvési terv alapján valósult meg:

- 1. Megvalósíthatósági Tanulmány draft verziójának előkészítése: 2016. november 21. – 2016. december 15..*
- 2. Megvalósíthatósági Tanulmány átadása társadalmi egyeztetésre: 2016. december 15.*
- 3. Megvalósíthatósági Tanulmány társadalmi egyeztetése: 2016. december 19 – 2017. január 15.*
- 4. Megvalósíthatósági Tanulmány és mellékleteinek egyeztetése az Irányító Hatósággal a projektfejlesztés keretében: 2016. január 31-ig*
- 5. Az 5-6. pont alapján érkezett vélemények egyeztetése a Projektgazdával: 2016. február 1-ig*
- 6. A szükséges módosítások átvezetése: 2016. február 6.*
- 7. A Megvalósíthatósági Tanulmány véglegesítése: 2016. február 8.*
- 8. A Megvalósíthatósági Tanulmány és mellékleteinek közgyűlési elfogadása és benyújtása: 2016. február 28.*

1.2 Projektmenedzsment szervezet felállítása

A Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat a projekt teljekörű szakmai, pénzügyi megvalósításának biztosítása érdekében a projektfejlesztés során – a projektmenedzsment és szakmai megvalósítási feladatok ellátására - a projektmenedzsment szervezet felállítását a projekt megkezdésével elvégzi, így a Pályázó a projekt megvalósítása során biztosítja a

támogatás feltételeinek megfelelő a projekt végrehajtásához szükséges adminisztratív, pénzügyi és működési kapacitásokat.

A pályázatban majd nevesített projekt menedzserment és szakmai közreműködők jelenleg is a hivatal állományába tartozó köztisztviselők. Ők munkakörük keretében fogják a számukra projektben meghatározott feladatokat ellátni meghatározott heti óraszámban, mely a feladatoktól függően változhat.

A Projekt Szervezet működését belső és külső kapacitások/szakértők/szolgáltatások bevonásával kerülnek megvalósításra az alábbiak szerint:

III. Projektmenedzserment megvalósítók

- projektvezető (belső, a projektből nem finanszírozott tisztségviselő)
- projektmenedzser/PM vezető (belső, a projektből finanszírozott munkatárs)
- pénzügyi vezető (belső, a projektből finanszírozott munkatárs)
- adminisztrációs feladatokat ellátó munkatárs(ak) (belső, a projektből nem finanszírozott munkatárs(ak))

IV. Szakmai megvalósítók

- Titkársági munkatárs(ak) a Megyei Platform működtetése során a Titkársági feladatok ellátására az Útmutatóban foglaltak szerint
 - platform titkárság vezető (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
 - titkársági menedzser (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
- Külső szakmai tanácsadói szolgáltatás keretében a klímavédelmi, fenntarthatósági szakértő biztosítása a projekt megvalósítása során, a Megvalósíthatósági Tanulmány társadalmasítása, a Megyei Klímastratégia kidolgozása, illetve a hozzá kapcsolódó szakmai feladatok támogatása körében;
- jogi/közbeszerzési referens (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
- rendezvényszervezési referensek (belső, a projektből finanszírozott munkatársak);
- beszerzési és rendezvényszervezési koordinátor (belső, a projektből finanszírozott munkatárs);
- Külső közbeszerzési tanácsadói szolgáltatás keretében a közbeszerzési/beszerzési feladatok teljes körű ellátása;
- A projekt során a Megyei Klímastratégia elfogadtatása körében megvalósuló rendezvényekhez (konferenciák, workshopok, figyelemfelkeltő akciók) szükséges szolgáltatások biztosítása külső szolgáltatás bevonásával;

A projektmenedzserment szervezet részletes bemutatását a 2.2 fejezetben fejtjük ki, a projektben végzendő tevékenységi köröket (munkaköröket) a 2.2 fejezet 1. sz. táblázata tartalmazza.

1.3 (Köz)beszerzések

A projekt fejlesztés során a Projektgazda kötelező feladata (mely végső határideje a TSZ megkötését követő 30. nap) a projekt megvalósításához szükséges (köz)beszerzések elindítása és lefolytatása.

A Projektgazda a projekt szakmai feladatainak ellátását (Megvalósíthatósági Tanulmány és a klímavédelmi stratégia elkészítése és társadalmosítása és a hozzá kapcsolódó szakértői feladatok támogatására) külső szakmai tanácsadói szolgáltatás beszerzése mellett kívánja megvalósítani. A külső szakmai tanácsadói szolgáltatás része az elvart (klímavédelemmel, környezeti fenntarthatósággal, környezeti neveléssel kapcsolatos területen szerzett) tapasztalatokkal és végzettséggel rendelkező klímavédelmi, fenntarthatósági vezető szakértő (szakmai vezető) biztosítása a megvalósítás időszakára.

A fentiek alapján a *„Társadalmasított megvalósíthatósági tanulmány és klímavédelmi stratégia elkészítésére és hozzá kapcsolódó szakértői tanácsadói feladatok ellátására a Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat részére a Klímastratégiák kidolgozásához kapcsolódó módszertan- és kapacitásfejlesztés, valamint szemléletformálás KEHOP-1.2.0. pályázati forrás támogatásával”* feladatokra külső szakmai tanácsadó került meghívásos közbeszerzési eljárással kiválasztásra (nyertes ajánlattevő megnevezése: Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft.).

A Projektgazda a projekt megvalósítása alatt a kötelező és a klímavédelmi stratégia elkészítéséhez szükséges rendezvényekhez kötődő kommunikációs feladatok ellátását egyrészt belső erőforrásból biztosítja, másrészt a rendezvényekhez (konferenciák, workshopok, figyelemfelkeltő akciók) szükséges szolgáltatásokat beszerzés keretében külső szolgáltatás bevonásával biztosítja, mely beszerzések a nettó becsült értéket figyelembe véve nem tartoznak a Kbt. hatálya alá.

A beszerzések és közbeszerzések lebonyolítása belső erőforrás által, illetve külső közbeszerzési tanácsadói szolgáltatás rendelkezésre állásával kerül biztosításra/megvalósításra.

A beszerzések és közbeszerzések a 9. fejezetben kerültek részletesen kifejtésre.

2. Megyei klímastratégiák térségi szereplők bevonásával történő kidolgozása

2.1 Komárom-Esztergom Megyei Klímastratégia kidolgozása

2.1.1 egyeztetési változat

A Felhívás alapján a Klímabarát Települések Szövetsége által kidolgozásra kerülő *„Módszertani útmutató térségi és települési klímastratégiák kidolgozásához”* c. dokumentum kézhezvételét követő 8. hónap utolsó munkanapjáig be kell tervezni egy olyan mérföldkövet, amelyre elkészül a megyei klímastratégia egyeztetési változata.

A vonatkozó Felhívás keretében a 3.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységei alapján, párhuzamosan a Klímabarát Települések Szövetsége és a Megyei Önkormányzatok által két különböző, ugyanakkor a megvalósítás során egymással szorosan összefüggő, szakmailag egymásra épülő kiemelt projektek kerülnek benyújtásra és megvalósításra.

1. A Klímabarát Települések Szövetsége által a *„Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiákban”* c. projekt

2. A Megyei Éghajlatváltozási Platformok létrehozásáról szóló önkormányzati projektek

Az 1. pont esetében a projekt fejlesztése során projekt megalapozó tevékenységek, majd módszertani fejlesztés, szemléletformálás, illetve a partnerségi viszony kialakítása megyei önkormányzatokkal, tudásmegosztás tevékenységek megvalósítására kerül sor.

Még a 2. pont esetében - a fenti pontban létrejövő módszertanra, eredményekre, továbbá szemléletformálásra, tudásmegosztásra, partnerségi/hálózatos munkavégzésre irányuló támogató tevékenységekre épülő - a projekt fejlesztése során elvégzendő projekt megalapozó tevékenységeket követően a megyei klímastratégiák térségi szereplők bevonásával történő kidolgozása, a klímaváltozás mérséklésével, ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás kerül megvalósításra.

Ahhoz, hogy a fentiekben bemutatottak szerint a Megyei Önkormányzat a projekt szakmai és pénzügyi megvalósítását zökkenőmentesen biztosítani tudja, ahhoz a projekt fejlesztése és megvalósítása során meg kell, hogy ismerje és rálátása kell, hogy legyen a fenti 1. pontban részletezett kiemelt projekt pontos ütemezésére és ezzel összhangban kell, hogy megvalósítsa projektjét.

Azaz a klímastratégiára vonatkozó részleteket – a KTSZ módszertanának hiányában - jelen dokumentum főként a vonatkozó Felhívásban rögzítettek alapján tudja tervezni/kifejteni – mivel azok kötelező érvényűek mindkét projekt esetében.

Mivel ez a *„Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiák kidolgozásában”* c. projekt esetében a projekt kezdésétől számított 12. hónap utolsó munkanapja, így a 2. mérföldkő záró dátuma akár 2018. I. negyedéve is lehet.

Feltételezve, hogy a KTSZ a végleges módszertant a rendelkezésre álló határidő előtt teljesíti, illetve feltételezve, hogy a módszertan elkészítésének különböző fázisaiban a tervezeteket a KTSZ a megyei projektgazdákkal egyezteteti, így a klímastratégia egyeztetési változatának elkészítését 2017. március 1-től 2017. októberéig tervezzük.

A tevékenység keretében a Klímabarát Települések Szövetsége által kidolgozott módszertan alapján, a projekt megvalósítás kezdetétől a megyei szereplők aktív bevonásával megyei klímastratégiák kidolgozására kerül sor, amelyek a klímaváltozás mérséklése mellett kiemelt hangsúlyt fektet a klímaváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos cselekvési irányok meghatározására is.

A tevékenység fő célja a megyei társadalmi gazdasági szereplők – így a lakosság, valamint a közigazgatási és vállalkozói kör – érzékenyítése a klímaváltozással kapcsolatos kihívásokra, valamint a szükséges intézkedések, beavatkozási irányok hatékony végrehajtásának elősegítése érdekében azok együttgondolkodáson alapuló meghatározása.

Az alábbi elemeket magában foglaló tevékenység a fentiek alapján elsődlegesen szemléletformálás, illetve tudásmegosztás jellegű, amely összegzését, végtermékét képezi az azonosított cselekvési irányokat kijelölő megyei klímastratégia.

A projekt keretében elkészítendő megyei klímastratégia meg kell, hogy feleljen a Klímabarát Települések Szövetsége Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiák kidolgozásában című projektje során elkészített „Módszertani útmutató

társégi és települési klímastratégiák kidolgozásához” című dokumentumban foglalt tartalmi és formai elvárásoknak.

2.1.2 végleges, elfogadott stratégia

A Felhívás alapján, a projekt kezdetétől számított 14-18 hónap végéig be kell tervezni egy olyan mérföldkövet, amikorra elfogadásra kerül a megyei klímastratégia.

A megyei klímastratégia formailag önálló dokumentumként, vagy egyéb megyei szintű tervdokumentum részeként jelenik meg a módszertani útmutatóban foglaltaknak megfelelően.

A tervezet rendelkezésre állását követően megkezdődik a klímastratégia tervezetének megismertetése a partnerszervezetekkel, illetve a tervezésbe bevont szervezetekkel, illetve hatóságokkal. A társadalmasítás része a 2017. decemberi megyei éghajlat-változási platform ülés, illetve a tervezet megyei közgyűlés és szakbizottsága általi megvitatása is.

A társadalmasító akciót 2017. november-december hónapban kívánjuk lefolytatni. Ezt követően a tervezők a szükséges módosításokat átvezetik.

Az elkészült klímastratégia Útmutatóban foglalt elvárásoknak való megfelelését a Klímabarát Települések Szövetsége által kiadott igazolással kívánjuk alátámasztani. 2017. december-2018. január hónapban tervezzük beszerezni a klímastratégia Útmutatóban foglalt elvárásoknak való megfelelést a Klímabarát Települések Szövetségétől.

A megyei klímastratégiát a projekt szakmai zárása körében a megyei közgyűlés fogadja el (tervezetten a megyei közgyűlés 2018. januári ülésén).

3. Klímastratégiák elkészítéséhez és megismertetéséhez kapcsolódó rendezvények:

A Felhívás alapján, a projekt kezdetétől számított 14-18 hónap végéig be kell tervezni egy olyan mérföldkövet, amikorra lebonyolításra kerülnek a szakmai rendezvények.

A megyei klímastratégia kidolgozásához kapcsolódóan a megyei szereplők (pl.: települések, érintett állami szakigazgatási szervek, felső, illetve középfokú oktatási intézmények, megyei vállalkozói szféra képviselői, civil szervezetek stb.) részvételével megvalósuló rendezvények kerülnek megszervezésre.

A fenti rendezvényeket 2017. március 1. - 2017. november 30. között tervezzük megvalósítani az alábbiak szerint:

2 db konferencia

Szakmai koncepció:

A megyei klímastratégia kidolgozásához kapcsolódóan a klímaváltozással - azon belül mind a folyamat mérséklésével, mind az ahhoz való alkalmazkodás témájával foglalkozó - legalább 2 db konferencia megszervezésére kerül sor.

A KEHOP-1.2.0 Pályázati Felhívás keretében a 3.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységek alapján, párhuzamosan a Klímabarát Települések Szövetsége és a Megyei Önkormányzatok által két különböző, ugyanakkor a megvalósítás során egymással szorosan összefüggő/szakmailag egymásra épülő kiemelt projektek kerülnek megvalósításra (a Klímabarát Települések Szövetsége által a „*Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiákban*” c. projekt és a Megyei Éghajlatváltozási Platformok létrehozásáról szóló önkormányzati projektek), ahol a KTSZ által kötelezően megvalósítandó tevékenység *„a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésével, mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési elképzelések, igények összegyűjtése, összehangolása, továbbítása a megyékhez”*.

A projekt megvalósításának szakmai támogatására a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. - mint nyertes ajánlattevő - került kiválasztásra közbeszerzés útján, mely az egyik legelismertebb hazai energiahatékonysági mentor szervezet, aki egyben a legnagyobb hazai energiahatékonysági program, a Virtuális Erőmű Program megvalósítója Magyarországon.

A fentiek alapján a konferenciákat a Platform Titkárság és a szakmai megvalósító szervezet készítik elő a Klímabarát Települések Szövetségének és a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft., mint szakmai tanácsadó szervezet bevonásával, részvételével, szakmai támogatásával.

- **A két vállalt konferencia célja:**
 - az első konferencia esetében:
 - a résztvevők érzékenyítése a klímaváltozással kapcsolatos problémakörre,
 - igényfelmérés, *javaslatok, igények, tapasztalatok, adatok, információk gyűjtése* a stratégia kidolgozását megelőzően (így az még a 2. mérföldkő teljesülése során meg kell, hogy valósuljon).
 - a második konferencia esetében:
 - az elkészült megyei klímastratégia tervezetének megvitatása, véleményezése
 - cselekvési alternatívák bemutatása,
 - az egyes résztvevők cselekvési lehetőségeinek bemutatása, egyeztetése

- **A rendezvénnyel elérni kívánt hatás, az érintettek köre:**

Mindkét esetben a Pályázati Felhívásban kötelezően előírt megyei szereplők (a megye területén található települések önkormányzatai, oktatási intézményei, a megyében bejegyzett, környezet- és természetvédelmi tevékenységet folytató civil szervezetek, szakhatóságok, a meghatározó vállalkozások, gazdasági kamarák, mérnökkamara, építéskamara, MTESZ, HACS-ok) megszólítása a cél.

Szakmai, technikai részletek

- **A konferenciák tervezett helyszíne:**
 - Nyergesújfalu,
 - Tatabánya
- **A konferenciák tervezett időpontja:**
 - 2017. március (Nyergesújfalu),
 - 2017. november (Tatabánya)
- **Meghívottak száma:**
 - konferenciánként tervezetten 100 résztvevő meghívására kerül sor
- **Aktív elérések száma:**
 - A konferenciánként a legalább 70 db aktív elérést a témához szorosan kapcsolódó kérdőív- vagy tesztlap kitöltésével kívánjuk elérni .
- **A konferenciák tervezett programja:**
 - *Az 1. konferencia esetében:*
 - A program bemutatása – Platform Titkárság (Platform Titkársága)
 - A klímaváltozással kapcsolatos problémák – (külső szakmai tanácsadó)
 - igényfelmérés, ötletgyűjtés a stratégia kidolgozásához – (KTSZ bevonásával)
 - *A 2. konferencia esetében:*
 - az elkészült megyei klímastratégia tervezetének bemutatása, megvitatása, cselekvési alternatívák bemutatása, az egyes résztvevők cselekvési lehetőségeinek bemutatása – (Tervező és a szakmai tanácsadó)
- **Igénybevett szolgáltatások:**
 - *marketing, kommunikációs szolgáltatás (200 db meghívó),*
 - *catering (2.900 Ft/fő)*
 - *előadók/szakértők biztosítása (Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft.),*
 - *terembérlés stb.*

A konferenciák megszervezéséhez a humán erőforrást a projektből finanszírozott rendezvény szervező munkatársak (belső munkatársak) biztosítják.

3 db workshop

Szakmai koncepció:

A megyei klímastratégia kidolgozásához kapcsolódóan legalább 3 db személyes részvételű, minimum fél napos workshop kerül megvalósításra, a megyei platform tagok bevonásával.

A workshopok a Platform Titkárság és a szakmai megvalósítók valamint a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft., mint külső szakmai tanácsadó szervezet bevonásával, részvételével, szakmai támogatásával kerülnek megrendezésre.

- **A három vállalt workshop célja:**

- a helyi klímaváltozási szempontok megismertetése,
- alkalmazkodási lehetőségek megismertetése,
- az egyes szereplők cselekvési lehetőségeinek ismertetése (jó gyakorlatok bemutatása mellett) a megyei klímastratégia ismertetésén túl.

- **A rendezvénnyel elérni kívánt hatás, az érintettek köre:**

A releváns megyei szereplők (a települési önkormányzatok, a megyei oktatási, egyéb önkormányzati intézmények, vállalkozók) megszólítása a cél.

A települési önkormányzatok esetében ahol legalább a városok és a járásokonként további 2-3 település képviselőinek, az oktatási és egyéb meghatározó önkormányzati intézmények (kötelezően az egyetemek, középiskolák) képviselőinek, továbbá a meghatározó megyei vállalkozások képviselőinek a meghívását tervezzük.

Szakmai, technikai részletek

- **A 3 db workshop tervezett helyszíne:**

- Tatabánya (gazdasági szereplők)
- Komárom (oktatási)
- Kisbér (önkormányzati)

- **A 3 db workshop tervezett időpontja:**

- 2017. november

- **Meghívottak száma:**

- Minden egyes workshop esetében tervezetten 50 résztvevő meghívására kerül sor.

- **Aktív elérések száma:**

- A workshoponként a legalább 25 db aktív elérést a témához szorosan kapcsolódó kérdőív- vagy tesztlap kitöltésével kívánjuk elérni.

- **A 3 workshop tervezett programja:**

- A KEHOP-1.2.0 program bemutatása – Platform Titkársága (Platform Titkársága)
- A klímastratégia bemutatása – (külső szakmai tanácsadó)
- a helyi klímaváltozási szempontok, az alkalmazkodási lehetőségek és az egyes szereplők cselekvési lehetőségeinek megismertetése (Platform Titkárság, külső szakmai tanácsadó, helyi ismert előadók)

- **Igénybevett szolgáltatások:**

- marketing, kommunikációs szolgáltatás (150 db elektronikus meghívó kiküldése),
- catering (1.600 Ft/fő)

- *előadók/szakértők biztosítása (Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. helyi ismert szakmai előadók),*
- *terembérlés stb.*

A 3 workshop megszervezéséhez a humán erőforrást a projektből finanszírozott rendezvény szervező munkatársak (belső munkatársak) biztosítják.

4 db figyelemfelkeltő akció

Szakmai koncepció:

A megyei klímastratégia kidolgozásához kapcsolódóan legalább 4 db figyelemfelkeltő akciót tervezünk megvalósítani, az adott térségben működő civil szervezetek és a platform tagok bevonásával.

A fentiek alapján az akciók a Platform Titkárság a szakmai megvalósítók, valamint a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft., mint külső szakmai tanácsadó szervezet bevonásával, részvételével, szakmai támogatásával kerülnek megrendezésre.

- ***A 4 db vállalt figyelemfelkeltő akció célja, hogy felhívja a lakosság figyelmét:***

- a klímaváltozás várható hatásaira,
- a lehetséges cselekvési irányokra,
- és a lakosság klímaadaptációs szerepére
- jó gyakorlatok bemutatása

- ***A rendezvénnyel elérni kívánt hatás, az érintettek köre:***

Minden esetben a helyi lakosság megszólítása a cél.

Szakmai, technikai részletek

- ***A figyelemfelkeltő akciók tervezett helyszíne:***

- Máriaalom – Kézműves és hagyományőrző fesztivál(térségi rendezvényen történő megjelenés),
- Súr – Falunap (települési rendezvényen történő megjelenés),
- Tata – Víz, Zene, Virág Fesztivál (térségi rendezvényen történő megjelenés),
- Várgesztes- Várjátékok (térségi rendezvényen történő megjelenés)

- ***A figyelemfelkeltő akciók tervezett időpontja:***

- 2017. június (Máriaalom)
- 2017. június (Súr)
- 2017. június (Tata)
- 2017. szeptember (Várgesztes)

- ***Tervezett programok bemutatása, az aktív elérések száma és azok elérésének alátámasztása:***

A rendezvényekkel legalább 2000 fő aktív elérését szükséges igazolni, ezzel megfelelően a Felhívásban rögzített kötelező indikátor vállalásoknak.

A figyelemfelkeltő akciók megvalósulhatnak önállóan, vagy bármely egyéb tematikájú térségi rendezvény részeként is.

- *Települési rendezvényhez kapcsolódóan:*
 - Súr – Családi Klímanap a Falunaphoz kapcsolódóan
A legalább 50 db aktív elérést a témához szorosan kapcsolódó kérdőív- vagy tesztlap kitöltésével kívánjuk elérni a rendezvényen résztvevőkre tervezve.

- *Térségi rendezvényhez kapcsolódóan:*
 - Tata – Víz, Zene, Virág Fesztivál
A legalább 80 db aktív elérést a Megyei Önkormányzat által képviselt standon a témához szorosan kapcsolódó kérdőív- vagy tesztlap kitöltésével kívánjuk elérni.
 - Várgesztes- Várjátékok
A legalább 70 db aktív elérést a Megyei Önkormányzat által képviselt standon a témához szorosan kapcsolódó kérdőív- vagy tesztlap kitöltésével kívánjuk elérni.
 - Máriahalom – Civil Klímanap a Kézműves és Hagyományőrző Fesztiválhoz kapcsolódóan
A legalább 50 db aktív elérést a témához szorosan kapcsolódó kérdőív- vagy tesztlap kitöltésével kívánjuk elérni, a helyi civil szervezet aktív bázisára és a rendezvényen résztvevőkre tervezve.

- **Igénybevett szolgáltatások:**
 - *szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatás (pl. kézműves foglalkozások, vetékledők stb. biztosítása),*
 - *catering (480 Ft/fő)*
 - *hostessek*

A figyelemfelkeltő akciók megszervezéséhez a humán erőforrást a projektből finanszírozott rendezvény szervező munkatársak (belső munkatársak) biztosítják.

A fenti rendezvényeket – a meghívók kiküldésén kívül – szórólap és honlapos megjelenéssel is támogatjuk.

A 4 db figyelemfelkeltő akcióval párhuzamosan a célcsoport aktív elérésének megszervezéséhez/előkészítéséhez előzetes kapcsolatfelvételt tervezünk a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtal, az EDUTUS Főiskolával és a Szakképzési Centrummal, hogy a nagy létszámú célcsoportot tömörítő közösségek az iskolák tanárai, tanulói és családtagjaik aktívan kapcsolódjanak a pályázatunk céljának/tartalmának megismeréséhez, ezáltal nagy létszámban biztosítva az aktív eléréseink számát.

Azaz az aktív elérések számának elérését előzetes együttműködések, közösen megvalósuló programok leegyeztetése keretében szeretnénk biztosítani az alábbi kiegészítő/kapcsolódó programok meghirdetésével, ezzel is biztosítva a pályázatban vállalt indikátorok teljesítését:

- az EDUTUS Főiskola tatabányai tagozatának hallgatói körében projektlogó pályázat meghirdetése és lebonyolítása, ahol legalább 10 db aktív elérést tervezünk a benyújtott pályaművek alapján.
 - o A Főiskola vezetésével az együttműködésről az egyeztetés megtörtént, akik támogatták az projektben való együttműködést.
- a megye óvodái és általános iskolái körében meghirdetett rajzpályázattal legalább 500 pályamű beérkezésével tervezünk, mely szintén aktív elérés.
 - o Az óvodák elérését a fenntartó önkormányzatokon keresztül és e-mail útján, az iskolákat a Klik-en keresztül levélben tervezzük elérni. Az érdeklődő/visszajelző iskolákban a pályázatról szóló plakátokat helyezünk ki.
- a középiskolák tanulói körében a vonatkozó témakörben meghirdetett fotópályázaton a Klik és a Szakképzési Centrum közreműködésével legalább 100 pályamű beérkezésével ezáltal aktív eléréssel tervezünk.
 - o A fentiekhez hasonlóan e-mailben történő megkeresést követően az érdeklődő iskolában plakátokat helyezünk ki a felhívásról.
- továbbá a középiskolák tanulói körében a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. által létrehozott és üzemeltetett Virtuális Erőmű Program által országosan meghirdetésre kerülő „Az év diák energiahatékonysági menedzsere” c. program megyei szervezéséhez csatlakozva, több ezres (jelenléti ívvel alátámasztott) aktív eléréssel számolunk.
 - o A programot a MI6 NKft. a már működő programjához illeszkedve, azzal azonos módon és eszközökkel, országosan hirdeti meg.
- Az éghajlat-változási platform tagszervezetei és a témában érintett szervezetek által, további 300 db teszt- vagy kérdőív kitöltését tervezzük.

4.A klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás

A megyei éghajlatváltozási platformok létrehozása, működtetése

Szakmai koncepció (elérendő célok, célcsoportok):

Az útmutatóban rögzítettek alapján a projekt kezdésétől számított nyolcadik hónap utolsó munkanapjáig be kell tervezni egy olyan mérföldkövet, ameddig megalakulnak a megyei éghajlatváltozási platformok.

A platform feladata: a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők számára történő eljuttatása, továbbá a helyi klímaváltozással, klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása, széles körű megismertetése, online szaktanácsadás biztosítása, rendszeres kapcsolattartás és együttműködés a Klímabarát Települések Szövetségével.

A projekt keretében a megyei éghajlatváltozási platform létrehozásánál, legalább az alábbi szereplők bevonása szükséges:

- Magyar Kereskedelmi és Iparkamara megyei képviselője

- Nemzeti Agrárkamara megyei képviselője
- Nemzeti Pedagógus Kar megyei képviselője
- Magyar Tudományos Akadémia regionális kutatóintézetének vagy regionális bizottságának képviselője
- Megyei felsőoktatási intézmények képviselője
- környezetvédelmi, energetikai helyi civil szervezetek megyei képviselője
- Megyei Közgyűlés képviselője
- Klímabarát Települések Szövetségének képviselője

Szakmai, technikai részletek

- ***A Platform működése***

A platform megszervezéséhez a humán erőforrást a projektből finanszírozott titkársági munkatársak (belső munkatársak) biztosítják.

A megyei éghajlat-változási platform szakmai koordinációs és konzultációs feladatait a Megyei Önkormányzati Hivatal keretében működő Titkárság látja el. A Titkársági feladatok ellátására a biztosítja a 2 fő főállású vagy részmunkaidős munkavállalóját.

A Titkárság feladatai az időszakonkénti ülések megszervezése, adminisztrálása (a projekt megvalósítás alatt legalább negyedévenkénti, a projekt fenntartási időszakában legalább évenként egyszeri ülés összehívása).

A Platform tagjaival a titkárság elektronikus levelezéssel tartja a kapcsolatot, illetve a szükséges információk a honlapon is megjelenítésre kerülnek.

Folyamatos munkakapcsolat a Klímabarát Települések Szövetségével, elektronikus levelezési listák létrehozása megyei települések, környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, vállalkozások részére, rendszeres hírlevelek küldése, online tanácsadás biztosítása az e-mailben jelzett felvetések, észrevételek, kérdések kezelése, megválaszolása, tudásmegosztás az érintettek között.

A KEHOP-1.2.0 Pályázati Felhívás keretében a 3.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységek alapján, párhuzamosan a Klímabarát Települések Szövetsége és a Megyei Önkormányzatok által két különböző, ugyanakkor a megvalósítás során egymással szorosan összefüggő/szakmailag egymásra épülő kiemelt projektek kerülnek megvalósításra (a Klímabarát Települések Szövetsége által a „Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiákban” c. projekt és a Megyei Éghajlatváltozási Platformok létrehozásáról szóló önkormányzati projektek).

A klímastratégia elkészítése során elvárás a Klímabarát Települések Szövetségével történő együttműködés többek között az alábbiak szerint:

1. Hálózati munkában való részvétel:

A Klímabarát Települések Szövetsége a megyei önkormányzatok, később a létrejövő megyei éghajlatváltozási platformok klímaadaptációs munkája megszervezéséhez segítségnyújtást, megyei éghajlatváltozási platformok közreműködésével megvalósuló hálózati munka megszervezését biztosítja az alábbiak szerint

- klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésével, mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési elképzelések, igények összegyűjtése,

összehangolása, továbbítása a megyékhez - on-line tanácsadás biztosítása (elektronikus fórum kialakítása, elektronikus levelezési listák létrehozása, hírlevelek generálása, e-mailben jelzett felvetések, észrevételek, kérdések kezelése)

- érintett szereplők közti kapcsolatépítés elősegítése: pl. on-line kommunikációs csatornák működtetése révén, továbbá rendezvények, tanulmányutak szervezésével.

2. Képzések

Klímastratégiák elkészítésével kapcsolatos, klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodásnak a szükségességéről, valamint lehetőségeiről szóló képzések a megyei önkormányzatok és települések részére.

A projekt megvalósításának, így a platform létrehozásának és működtetésének szakmai támogatására a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. - mint nyertes ajánlattevő - került kiválasztásra közbeszerzés útján, mely az egyik legelismertebb hazai energiahatékonysági mentor szervezet, aki egyben a legnagyobb hazai energiahatékonysági program, a Virtuális Erőmű Program megvalósítója Magyarországon.

A fentiek alapján a konferencia a Projektmenedzsment szervezet szakmai megvalósítói által kerülhet szakmailag előkészítésre és megvalósításra a Klímabarát Települések Szövetségének és a közbeszerzési eljárással kiválasztott külső szakmai tanácsadó szervezet bevonásával, részvételével, szakmai támogatásával.

- ***A platform ülések tervezett helyszíne (esetleges vidéki helyszín):***

- Tatabánya

- ***A platform ülések tervezett időpontja:***

- 2017. április (alakuló ülés),
- 2017. június,
- 2017. szeptember,
- 2017. december,
- 2018. február,
- a projekt megvalósítás lezárását követően a platform 2018. évben, illetve a fenntartási időszakban évente 2 alkalommal ülésezik.

- ***Meghívottak tervezett köre:***

- A projekt keretében a megyei éghajlat-változási platform létrehozásánál a kötelezően bevonandó szereplők körét a Pályázati Felhívás rögzíti, mely alapján került az alábbi tételes tagi lista elkészítésre.

A tagok bevonásáról a Pályázó már a projekt előkészítés/fejlesztés során gondoskodik az alábbiak szerint:

- Az elkészült Megvalósíthatósági Tanulmány társadalmasítása során írásos kapcsolatfelvétel által kérjük fel a nevesített szervezetek képviselőit a tagság elfogadására, egyúttal a projektünk, azaz az MT véleményezésére.
 - Komárom-Esztergom Megyei Kereskedelmi és Iparkamara képviselője
 - dr. Szerencsés László
 - Nemzeti Agrárgazdasági Kamara KEM szervezetének megyei képviselője
 - dr. Balogh Zoltán
 - Nemzeti Pedagógus Kar megyei képviselője
 - Bodrogai Tibor (Komárom-Esztergom megye)
 - Magyar Tudományos Akadémia regionális kutatóintézetének vagy regionális bizottságának képviselője
 - Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottsága - Pósfai Mihály elnök
 - Edutus Főiskola (Tatabánya), Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Tanárképző Központ (Esztergom) képviselői
 - Dr. Jandala Csilla rektor,
 - dr. Fodor György dékán
 - Tatabánya Megyei Jogú Város klímavédelmi referense
 - Oláh András
 - Komárom-Esztergom Megye városainak környezetvédelmi referensei
 - Tata: Mürki Levente környezetvédelmi és energetikai referens
 - Komárom: Havran-Tóth Bernadett környezetvédelmi referens
 - Oroszlány: Bartalus László osztályvezető
 - Ács: Simon Tamás műszaki ügyintéző
 - Bábolna: Antos Zsófia vagyongazdálkodási és műszaki ügyintéző
 - Lábatlan: Gönczi Mariann környezetirányítási és területfejlesztési referens
 - Nyergesújfalu: Fekete Márton településfejlesztési osztályvezető
 - Tát: Kostyál János műszaki ügyintéző
 - Dorog: Szenczi Gyula osztályvezető
 - Esztergom: Bérces László irodavezető
 - Kisbér: Nyuli Edit építésügyi referens
 - Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége
 - Galler Károly elnök
 - Komárom-Esztergom Megyei Iparszövetség
 - dr. Petőcz Erzsébet ügyvezető igazgató
 - Komárom-Esztergom Megyei Gazdasági Érdekképviselők Szövetsége
 - dr. Petőcz Erzsébet titkár

- VOSZ megyei szervezete
 - Pordán Zsigmond elnök
- Esztergomi Környezetkultúra Egyesület
 - Horváth Zoltán elnök
- Dorogi Környezetvédelmi Egyesület
 - Balogh Zoltán elnök
- Gerecse Natúrpark, Áltér Szövetség
 - Musicz László titkár
- Zöld Sziget Kör Tata
 - Oláh András elnök
- Bakonyalja Környezetvédelmi és Turisztikai Egyesület
 - Kovács Tibor elnök
- Máriahalmi Faluvédő Egyesület
 - Murczin Kálmán elnök
- Megyei Közgyűlés képviselője
 - Turi Bálint a Területfejlesztési Bizottság elnöke
- Klímabarát Települések Szövetségének képviselője
 - Földi György titkár
- Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság
 - Keresztesi József szakmai vezető
- Roma szervezetek képviselője
 - Duka László János Komárom-Esztergom megyei Cigány Kisebbségi önkormányzat elnöke
- Megyei hátrányos helyzetű rétegeket képviselő civil szervezetek
 - Esőemberekért Egyesület Tata, Schrenk Lászlóné elnök
 - Sárközi-Oláh Anita, Boldog Ceferino Alapítvány Esztergom
 - ÉFOÉSZ-Értelmi Sérültek és segítők Egyesülete, Szegedi Erika
- METESZ KEM szervezete
 - Takács Zsuzsanna igazgató

- Megyében működő erdészeti igazgatóságok
 - Vértesi Erdő Zrt., Kocsis Mihály vezérigazgató
 - Pilisi Parkerő Zrt., Zámbó Péter vezérigazgató
 - Budapesti Erőgazdaság (Süttöi erdészet), Simicsek László erdészeti igazgató
- KEMKH Népegészségügyi Főosztály
 - Harsányiné Dr. Patkó Enikő főosztályvezető
- KLIK KEM szervezete
 - Vereckei Judit tankerületi központvezető
- Tatabányai Szakképzési Centrum
 - Berczellyné Nagy Marianna Főigazgató
- Vízügyi szervezetek
 - Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság - Maller Márton
 - Tatai Szakasz mérnökség - Molnár András
- Megye meghatározó gazdasági társaságai
 - Suzuki Zrt Esztergom
 - Richter Gedeon Nyrt Dorogi Fióktelepe Dorog
 - Ipari Projekt Hungária Kft. (Tatabánya)
 - Komáromi Városgazda Közhasznú Nonprofit Kft. (Komáromi Ipari Park)
 - Barina Kft (Tatai Ipari Park)
 - Varikont Kft (Oroszlányi ipari Park)
 - IKR Agrár Kft.,
 - Vértesi Erőmű Zrt.

- **A platform tervezett programja:**

- **Az 1. platform ülés:**
 - A program (KEHOP-1.2.0) bemutatása
 - A program megvalósítóinak (Titkárság, PM szervezet) bemutatása
 - A tagok bemutatása
 - Működési rend elfogadása
 - Feladat- és ütemterv bemutatása/meghatározása és elfogadása
- **A 2. platform ülés:**
 - a klímaváltozással kapcsolatos ismeretek bővítése
 - A klímaváltozással kapcsolatos problémák és a klímaváltozás hatásainak megismertetése,
 - a helyi klímaváltozási szempontok megismertetése,
 - alkalmazkodási lehetőségek megismertetése,
 - a lehetséges cselekvési irányok ismertetése,

- a lakosság klímadaptációs szerepének ismertetése
- a klímaváltozással kapcsolatos szakmai kommunikáció feltételeinek biztosításának előkészítése
 - a megyei szintű e témakörhöz köthető (a program keretében megvalósuló) tevékenységek szervezése a tagok bevonásával (konferenciák, workshopok, figyelemfelkeltő akciók szervezése)
- *A 3. platform ülés:*
 - igényfelmérés, ötletgyűjtés a stratégia kidolgozásához
 - a helyi klímaváltozással, klímaváltozás mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása, széles körű megismertetése
 - a klímaváltozással kapcsolatos szakmai kommunikáció feltételeinek biztosításának előkészítése
 - a megyei szintű e témakörhöz köthető (a program keretében megvalósuló) tevékenységek szervezése a tagok bevonásával (konferenciák, workshopok, figyelemfelkeltő akciók szervezése)
- *A 4. platform ülés:*
 - Az elkészült megyei klímastratégia tervezetének bemutatása, megismertetése, cselekvési alternatívák bemutatása, az egyes résztvevők cselekvési lehetőségeinek bemutatása
- *Az 5. platform ülés:*
 - A végleges Klímastratégia egyeztetése, a megvalósuló rendezvények által eredményezett módosítások bemutatása

A Platform működéssel elérni kívánt hatás, az érintettek köre

A tevékenység szorosan kapcsolódik a megyei klímastratégiák kidolgozásához, annak célja azonban nem magának a stratégiának a kidolgozása, hanem a megyei döntéshozók és közvélemény klímaváltozással kapcsolatos ismereteinek bővítése, az e témakörhöz köthető tevékenységek megyei szintű koordinálásának, a klímaváltozással kapcsolatos szakmai kommunikáció feltételeinek a hosszú távú biztosítása.

a. Online tanácsadás, hálózat építés (elektronikus levelezési lista) stb.

Szakmai koncepció (elérendő célok, célcsoportok):

Az útmutatóban rögzítettek alapján a projekt kezdésétől számított nyolcadik hónap utolsó munkanapjáig be kell tervezni egy olyan mérföldkövet, ameddig megalakulnak a megyei éghajlat-változási platformok.

A platform feladata: a klímaváltozással kapcsolatos hírek, fejlesztési lehetőségek helyi szereplők számára történő eljuttatása, továbbá a helyi klímaváltozással, klímaváltozás

mérséklésével, az ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési igények, jó gyakorlatok felmérése és összehangolása, széles körű megismertetése, online szaktanácsadás biztosítása, rendszeres kapcsolattartás és együttműködés a Klímabarát Települések Szövetségével.

A projekt keretében a megyei éghajlat-változási platform létrehozásánál, legalább az alábbi szereplők bevonása szükséges:

- Magyar Kereskedelmi és Iparkamara megyei képviselője
- Nemzeti Agrárkamara megyei képviselője
- Nemzeti Pedagógus Kar megyei képviselője
- Magyar Tudományos Akadémia regionális kutatóintézetének vagy regionális bizottságának képviselője
- Megyei felsőoktatási intézmények képviselője
- környezetvédelmi, energetikai helyi civil szervezetek megyei képviselője
- Megyei Közgyűlés képviselője
- Klímabarát Települések Szövetségének képviselője

Szakmai, technikai részletek

- ***A tanácsadás, hálózat építés (elektronikus levelezési lista) feladatok működtetése***

A platform megszervezéséhez a humán erőforrást a projektből finanszírozott titkársági munkatársak (belső munkatársak) biztosítják.

A megyei éghajlat-változási platform szakmai koordinációs és konzultációs feladatait a Megyei Önkormányzati Hivatal keretében működő Titkárság látja el. A Titkársági feladatok ellátására a biztosítja a 2 fő főállású vagy részmunkaidős munkavállalóját.

A Titkárság feladatai az időszakonkénti ülések megszervezése, adminisztrálása (a projekt megvalósítás alatt legalább negyedévenkénti, a projekt fenntartási időszakában legalább évenként egyszeri ülés összehívása).

A Platform tagjaival a titkárság elektronikus levelezéssel tartja a kapcsolatot, illetve a szükséges információk a honlapon is megjelenítésre kerülnek.

A Platform munkájának szervezésén túl feladata még, a folyamatos munkakapcsolat a Klímabarát Települések Szövetségével, elektronikus levelezési listák létrehozása megyei települések, környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetek, vállalkozások részére, rendszeres hírlevelek küldése, online tanácsadás biztosítása az e-mailben jelzett felvetések, észrevételek, kérdések kezelése, megválaszolása, tudásmegosztás az érintettek között.

A KEHOP-1.2.0 Pályázati Felhívás keretében a 3.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységek alapján, párhuzamosan a Klímabarát Települések Szövetsége és a Megyei Önkormányzatok által két különböző, ugyanakkor a megvalósítás során egymással szorosan összefüggő/szakmailag egymásra épülő kiemelt projektek kerülnek megvalósításra (a Klímabarát Települések Szövetsége által a „Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiákban” c. projekt és a Megyei Éghajlat-változási Platformok létrehozásáról szóló önkormányzati projektek).

A klímastratégia elkészítése során elvárás a Klímabarát Települések Szövetségével történő együttműködés többek között az alábbiak szerint

3. Hálózati munkában való részvétel:

A Klímabarát Települések Szövetsége a megyei önkormányzatok, később a létrejövő megyei éghajlat-változási platformok klímaadaptációs munkája megszervezéséhez segítségnyújtást, megyei éghajlat-változási platformok közreműködésével megvalósuló hálózati munka megszervezését biztosítja az alábbiak szerint

- klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésével, mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos fejlesztési elképzelések, igények összegyűjtése, összehangolása, továbbítása a megyékhez - on-line tanácsadás biztosítása (elektronikus fórum kialakítása, elektronikus levelezési listák létrehozása, hírlevelek generálása, e-mailben jelzett felvetések, észrevételek, kérdések kezelése)

- érintett szereplők közti kapcsolatépítés elősegítése: pl. on-line kommunikációs csatornák működtetése révén, továbbá rendezvények, tanulmányutak szervezésével.

4. Képzések

Klímastratégiák elkészítésével kapcsolatos, klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodásnak a szükségességéről, valamint lehetőségeiről szóló képzések a megyei önkormányzatok és települések részére.

A projekt megvalósításának, így a platform létrehozásának és működtetésének szakmai támogatására a Magyar Innováció és Hatékonyság Nonprofit Kft. - mint nyertes ajánlattevő - került kiválasztásra közbeszerzés útján, mely az egyik legelismertebb hazai energiahatékonysági mentor szervezet, aki egyben a legnagyobb hazai energiahatékonysági program, a Virtuális Erőmű Program megvalósítója Magyarországon.

A fentiek alapján a konferencia a Projektmenedzsment szervezet szakmai megvalósítói által kerülhet szakmailag előkészítésre és megvalósításra a Klímabarát Települések Szövetségének és a közbeszerzési eljárással kiválasztott külső szakmai tanácsadó szervezet bevonásával, részvételével, szakmai támogatásával.

A feladat ellátásával elérni kívánt hatás, az érintettek köre

A tevékenység szorosan kapcsolódik a megyei klímastratégiák kidolgozásához, annak célja azonban nem magának a stratégiának a kidolgozása, hanem a megyei döntéshozók és közvélemény klímaváltozással kapcsolatos ismereteinek bővítése, az e témakörhöz köthető tevékenységek megyei szintű koordinálásának, a klímaváltozással kapcsolatos szakmai kommunikáció feltételeinek a hosszú távú biztosítása.

5. Tájékoztatás, nyilvánosság

A korábbiakban (4.2 pontban) bemutatott szakmai kommunikáció eltér a jogszabályban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségtől. Előbbi keretében a környezeti szemléletformálás valósul meg (kommunikáció kampányokkal), az utóbbi esetében a kedvezményezett arról tájékoztatja a lakosságot, hogy a projekt európai uniós forrás felhasználásával valósul meg.

A tájékoztatási kötelezettségét a Projektgazda a projekt megkezdésétől a fizikai zárásig folyamatosan biztosítja az alábbiak szerint:

- Honlap,
- C tábla,
- fotódokumentáció,
- TÉRKÉPTÉR

A projekt előkészítő szakasza során használt kommunikációs eszközök	igen	nem	célérték (db)	Tervezett költség (bruttó)
Kommunikációs terv készítése (csak 150 millió támogatási összeg felett)		X	0	0
Internetes honlap készítése, vagy meglévő honlap esetén a projekthez kapcsolódó tájékoztató (esetleg aloldal) létrehozása és folyamatos működtetése, frissítése	X		1	60.000
A projekt megvalósítási szakasza során használt kommunikációs eszközök	igen	nem	célérték (db)	tervezett költség (bruttó)
Sajtóközlemény kiküldése a projekt indításáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése (csak 150 millió támogatási összeg felett)		X	0	0
A beruházás helyszínén a pályázati dokumentációban megjelölt típusú tábla (C típus) elkészítése és elhelyezése	X		1	6.985
Fotódokumentáció készítése	X		5 db/tevékenység	0
A projekt megvalósítását követően használt kommunikációs eszközök	igen	nem	célérték (db)	tervezett költség (bruttó)
Sajtóközlemény kiküldése a projekt zárásáról és a sajtómegjelenések összegyűjtése (csak 150 millió támogatási összeg felett)		X	0	0
TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal	X		1 db/tevékenység	0

6. Projektmenedzsment költségek

A projektmenedzsment költségek bemutatását a 8. fejezet tételesen tartalmazza.

7. Nem elszámolható költségek

Projektünk esetében nem releváns.

8. A projekt hatásai, a projekt társadalmi hasznosságának bemutatása

A projekt által megvalósul a megyei szintű klímastratégia kidolgozása, illetve a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás, széleskörű szemléletformálási program megvalósítása.

Projektünk hozzájárul az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzés és kezelés előmozdítása valamint klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek megteremtéséhez, továbbá a környezetvédelem és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása, mint cél eléréséhez.

A klímaváltozáshoz történő hatékony alkalmazkodás társadalmi feltételeinek elősegítése érdekében jelen projekt alapvető célja a klímaalkalmazkodást és klímaváltozás megelőzését szolgáló tevékenységek kereteinek, peremfeltételeinek biztosítása egy megyei szintű klímastratégiai dokumentum kidolgozásával. A KTSZ által elkészített módszertani útmutató biztosítja a projekt keretében készülő (megyei) térségi klímastratégiák egységességét, koherenciáját, magas szakmai minőségét és hatékonyságát.

A módszertan kidolgozásától kezdve a stratégiák elkészítésig, továbbá a stratégiák végrehajtása érdekében is elengedhetetlen a helyi közösségek bevonása, ami a klímaváltozással, azon belül mind a folyamat mérséklésének mind az ahhoz való alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztással, széleskörű szemléletformálási program segítségével biztosítható. A projekt célcsoportjai elsősorban megyei önkormányzat, települési szövetségek, civil szervezetek, akik biztosítani tudják a módszertan kialakítását, stratégiák elkészítését a helyi közösségek bevonásával.

A klímaváltozással kapcsolatos szemléletformálás és a helyi klímastratégiák kidolgozása révén bővülnek a lakosság, a helyi köz- és gazdasági szereplők klímaváltozással összefüggő ismeretei, mely következtében javul a klímaadaptációs intézkedések végrehajtásának hatékonysága.

7. A projekt megvalósítási terve, ütemezése

A projekt megvalósítási ütemtervét a 4. sz. melléklet a kifizetési ütemtervet az 5. sz. melléklet tartalmazza.

8. A projekt tervezett költségvetése

A projekt tervezett költségvetését a 6. sz. melléklet tartalmazza.

9. A projekt közbeszerzési/bszerzési ütemterve

A projekt közbeszerzési/bszerzési ütemtervét a 7. sz. melléklet tartalmazza.

10. Horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülése a projektgazda szervezetére és a projektekre

A projektgazda Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat a pályázó szervezetre vonatkozó horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülését – a vonatkozó Pályázati Felhívásban rögzített feltételeknek megfelelően - az alábbi módon kívánja megvalósítani.

- 1. Ha a támogatást igénylő ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv, vagy többségi állami tulajdonban álló jogi személy, az igénylőnek igazolnia kell az esélyegyenlőségi terv meglétét az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63 §-nak megfelelően.*

A Kedvezményezet ötven főnél kevesebb személyt foglalkoztató szervezet, ezért az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény 63. §-a alapján nem köteles igazolnia az esélyegyenlőségi terv meglétét. Ennek ellenére a Hivatal rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel.

A projektgazda Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat a projektekre vonatkozó horizontális (esélyegyenlőségi és fenntarthatósági) szempontok érvényesülését – a vonatkozó Pályázati Felhívásban rögzített feltételeknek megfelelően - az alábbi módon kívánja megvalósítani.

- 2. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a támogatást igénylő esélytudatosságot fejez ki: nem közvetít szegregációt, csökkenti a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.*

A projekt keretében készítendő klímavédelmi stratégiában kiemelt hangsúlyt helyez a védett természeti és kulturális értékeket megőrzésére. A Megyei Önkormányzat a fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében esélytudatosságot fog kifejezni, nem fog közvetíteni szegregációt és csökkenti a hátrányos helyzetű csoportokkal szemben meglévő előítéleteket.

- 3. Infokommunikációs fejlesztések esetén kötelező az info-kommunikációs akadálymentesítés.*

A Projektgazda a már meglévő és működő honlapján, azon aloldal létrehozásával biztosítja a kommunikációhoz és szakmai megvalósításhoz szükséges felületet, a honlap ezen aloldala a projekt körében kerül fejlesztésre. *Az esélyegyenlőségi célcsoportot vagy annak képviselőit bevonja a projekt tervezésébe, végrehajtásába.*

A Közép-Dunántúli régióban Komárom-Esztergom megyében a legmagasabb a roma népesség aránya, a megyében kiemelten igaz ez Esztergom, Ács, Oroszlány, Bajót és Tatabánya településekre. Ezek közül Oroszlányban és Esztergomban található szegregációval veszélyeztetett rétegek, területek illetve szegregátumok, a 2011-es népszámlálási adatok szerint.

A fentiek alapján a megyei önkormányzat mind a projektfejlesztési, mind a megvalósítási szakasz során is kiemelt hangsúlyt kíván helyezni a hátrányos helyzetű csoportok igényeinek és javaslatainak figyelembevételére, illetve több területen is számítunk a hátrányos helyzetű csoportok aktív közreműködésére.

Tekintettel, hogy a klímaváltozás közös ügy, a közös munkában számítunk a fogyatékkal élők aktív részvételére is.

A fentiek alapján a Komárom-Esztergom megyei Éghajlat-változási platform megalakításánál tervezzük a Komárom-Esztergom megyei Roma s Önkormányzat képviselőjének és az Országos Fogyatékos-ügyi Tanács megyei képviselőjének bevonását, továbbá a sérült társadalmi rétegek elérésében számítunk olyan helyi intézmények aktív szerepvállalására is, mint a tatabányai Komárom-Esztergom Megyei Mentálhigiénés és Rehabilitációs Intézmény, a Komárom-Esztergom Megyei Integrált Szociális Intézmény. A közös munkában számítunk továbbá a hátrányos helyzetűek civil szervezeteinek aktív szerepvállalására is.

Álláspontunk szerint a klímastratégia esélyegyenlőségi szempontból akkor lesz csak sikeres, ha megyében élő fogyatékos rétegek is azt érzik majd, hogy – konkrét akcióprogramokon keresztül - hozzá tudtak és hozzá tudnak járulni a klímavédelmi célok eléréséhez.

Ahhoz hogy a megyei klímavédelmi célokkal is azonosulni tudjanak majd e szervezetek, a megyei önkormányzat tervezi, hogy a lakossági figyelemfelkeltő akciókat ezekre a társadalmi rétegekre is kiterjeszti.

A projektgazda Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat különféle specifikus akcióprogramokon keresztül a tervezést követően a megvalósításban is számít a hátrányos helyzetű társadalmi rétegekre. A fogyatékos rétegek szerepvállalásának további biztosítéka lehet, hogy a klímastratégia megvalósulását felügyelő és nyomon kísérő éghajlat-változási platform tagjai között helyet foglalnak e rétegek delegáltja is.

11. Kockázatkezelés

1. A projekttel kapcsolatosan felmerülő kockázatok és azok megelőzésének/kezelésének bemutatása

A projekttel kapcsolatosan felmerülő kockázatokat és azok megelőzésének/kezelését a 2. sz. táblázat részletezi.

Kockázat Típusa	Bekövetkezés Valószínűsége	Projektre Gyakorolt Hatása	Kezelése
Partnerszervi kockázatok			
Nem áll rendelkezésre időben a KTSZ által átadandó módszertan	Közepes	Magas	Egyeztetéssel, közös munka és konzultáció kialakításával már a projekt kezdetétől.
Projekt megkezdettségéből fakadó további adatigény rendelkezésre állása	Közepes	Magas	Alacsony erőforrás igényű feladatok előrecsoportosítása, folyamatos egyeztetés a stakeholderekkel.
KTSZ módszertan túl bonyolult, a megyék szintjén az adott költségkeretből nem megvalósítható, vagy nem gazdaságosan megvalósítható	Közepes	Magas	Folyamatos egyeztetés, iteratív munkavégzés a KTSZ-el közösen.
IH és KSZ értékelés az MT és mellékletei körében csúszik, lelassul az információáramlás	Közepes	Magas	Projekt kevésbé kockázatos elemeinek megvalósítása a kezdeti időszakban a projektfejlesztés alatt/projekt indítás csak TSZ módosítását követően indul. Szükséges az IH-val történő proaktív egyeztetés kezdeményezése.
Megyei Szintű kockázatok			
Személyi kockázatok, a kivitelező munkaerő	Alacsony	Magas	Pontos munkatervezés az előkészítési fázisban,

nem bizonyul megfelelőnek a projekt során			rendelkezésre álló erőforrások pontos felmérése
Szállítói teljesítés határidő kockázatai	Közepes	Közepes	Kötbérezés, erős projektmenedzsment szervezet felállítása, jogilag jól szabályozott szállítói szerződések
Projekt menedzsment kockázatok			
Projekt ellenőrzéshez és fenntartáshoz fűződő kockázatok- pl. fenntartási jelentés elutasítása, hiányosságok az ellenőrzés során	alacsony	magas	pontos projektmenedzsment a projekt életciklus során, minőségi kontroll az egyes teljesítési fázisokban
Projekt ütemezési kockázatai, általános határidők	alacsony	közepes	Részletes projektterv összeállítása, gyakorlott projektmanagement team felállítása
Erőforráskorlátok	alacsony	magas	Részletes-, felelős projekttervezés, folyamatos egyeztetés a KTSZ módszertani szakértőivel
Tervezési feladatok- pontatlan előzetes tervezés, pótmunka bevonásának szükségessége	alacsony	közepes	Minőségkontroll és double cheking bevezetése, a projektterv szimulációja a teljes projekt életciklusra vetítve
Projekt üzemeltetés kockázatai (partnerkezelés, kommunikáció, megvalósítás menedzsmentje)	közepes	közepes	Gyakorlott projektmanagement team felállítása, folyamatos, proaktív egyeztetés a stakeholderekkel (KTSZ, IH, KSZ, partnerek)

2. sz. táblázat

A fenti 2. sz. táblázatban részletesen bemutatott projekt végrehajtást érintő kockázatok közül az első blokkot, a partnerszervi kockázatokat célszerű kiemelni részletesen, a KEHOP 1.2.0 pályázat adottságaiból fakadóan az egyes klasszikus projektkockázatok mellett (további blokkok) a partnerszervezetekre több felelősség, egyben feladat hárul.

Jelen Felhívás keretében a 3.1 pontjában felsorolt támogatható tevékenységei alapján, párhuzamosan a Klímabarát Települések Szövetsége és a Megyei Önkormányzatok által két különböző, ugyanakkor a megvalósítás során egymással szorosan összefüggő, szakmailag egymásra épülő kiemelt projektek kerülnek benyújtásra és megvalósításra.

1. A Klímabarát Települések Szövetsége által a „Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiákban” c. projekt
2. A Megyei Éghajlatváltozási Platformok létrehozásáról szóló önkormányzati projektek

Az 1. pont esetében a projekt fejlesztése során projekt megalapozó tevékenységek, majd módszertani fejlesztés, szemléletformálás, illetve a partnerségi viszony kialakítása megyei önkormányzatokkal, tudásmegosztás tevékenységek megvalósítására kerül sor.

Még a 2. pont esetében - a fenti pontban létrejövő módszertanra, eredményekre, továbbá szemléletformálásra, tudásmegosztásra, partnerségi/hálózatos munkavégzésre irányuló támogató tevékenységekre épülő - a projekt fejlesztése során elvégzendő projekt megalapozó tevékenységeket követően a megyei klímastratégiák térségi szereplők bevonásával történő kidolgozása, a klímaváltozás mérséklésével, ahhoz történő alkalmazkodással kapcsolatos tudásmegosztás kerül megvalósításra.

Ahhoz, hogy a fentiekben bemutatottak szerint a Megyei Önkormányzat a projekt szakmai és pénzügyi megvalósítását zökkenőmentesen biztosítani tudja, ahhoz a projekt fejlesztése és megvalósítása során meg kell, hogy ismerje és rálátása kell, hogy legyen a *Klímabarát Települések Szövetsége által a „Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiákban” c. kiemelt projekt pontos ütemezésére és ezzel összhangban kell, hogy megvalósítsa projektjét.*

Jelen dokumentum főként a vonatkozó Felhívásban rögzítettek (mérőföldkövek és határidők) alapján tervezi – mivel azok kötelező érvényűek mindkét projekt esetében – a szakmai és pénzügyi koncepciójának megvalósulását/megvalósítását.

A KTSZ tevékenységéhez két jelentősebb kockázat is fűződik. Az egyes megyei pályázatok pozitív elbírálása esetén a KTSZ és a megye is egyszerre kezd el dolgozni a pályázat kivitelezésén, azonban a megye klímastratégiájának kialakításához szükség van a KTSZ klíma módszertanára is. Amennyiben a módszertan nem készül el időben, abban az esetben a teljes projekt kivitelezés veszélybe kerül. Felborulhat az időterv, de a költségvetési korlátok és az eltervezett feladatok is konfliktusba kerülhetnek az adott KTSZ módszertan csúszásával. A kockázat veszélyességi fokozata magas, ám kezelhető.

A második KTSZ tevékenységéhez fűződő kockázat a KTSZ által elkészítendő módszertan bonyolultsága és kivitelezési költségigényessége. Előfordulhat, hogy a Klímabarát Települések Szövetsége jóval tágabb, pl. külföldi költségbenchmarkokhoz igazítja a javasolt klímastratégia módszertan akciópontjait. Ekkor megyei szinten nem, vagy nem hatékonyan kivitelezhető a kötelezően felhasználandó klímastratégia módszertan.

Kezelésük:

A projekt kezdetétől fogva a megyei projektszervezet iteratív munkavégzés során folyamatosan egyeztet a KTSZ szakértőivel, s a kialakított párhuzamos munkavégzés során a két szereplő tevékenységeit egymáshoz igazítja, visszajelzéseikkel, egyeztetésekkel segíti egymás munkáját.

Az IH és KSZ tevékenységéből eredő kockázatok:

Jelen projekt esetében a megvalósítási szakaszt megelőzi egy projektfejlesztési szakasz, mely lezárásának végső határidejét a Felhívás rögzíti.

A megvalósítási szakasz megkezdésének előfeltétele az Irányító Hatóság által elfogadott MT és mellékletei, ahol az MT elkészítésén túl szükséges az EU-s intézményrendszer értékelési időigényének a figyelembevétele is. Így a projekt megkezdettségéhez fűződően alapvető kockázatok kapcsolódnak, tekintve olyan eshetőségeket, amikor a KSZ, illetve Irányító Hatóság értékelése – az eljárásrendekben rögzített időpontokhoz képest - késve érkezik meg a pályázóhoz, s ez módosíthatja a projekt végrehajtása megkezdésének dátumát, mely esetben a pályázónak vállalnia kell a saját felelősségre történő megvalósítást.

Kezelése:

A projekt elindításakor számolni kell a határidő kockázatokkal, s a projektet csak pozitív (TSZ módosításra vonatkozó) támogatói döntés birtokában kell megkezdeni, amennyiben ez nem lehetséges, az első időszakban csak az alacsony erőforrás igényű feladatokat szabad időzíteni.

2. A projekt lebonyolításához rendelkezésre álló tárgyi és immateriális eszközök biztosításának bemutatása

A Komárom-Esztergomi Megyei Önkormányzat a projekt teljeskörű szakmai, pénzügyi megvalósításának biztosítása érdekében a projektfejlesztés során – a projektmenedzsment és szakmai megvalósítási feladatok ellátására felkészül, a támogatás feltételeinek megfelelően kialakítja a projekt végrehajtásához szükséges adminisztratív, pénzügyi és működési kapacitásokat. A Projekt teljeskörű szakmai, pénzügyi megvalósításához szükséges, nem az elnyert támogatásból megvásárolt tárgyi/immateriális eszközzel rendelkezik és ezt a megvalósítás és fenntartás időszaka alatt biztosítja.

Mivel a Pályázó a projekt szervezet működését főként belső kapacitások/szakértők bevonásával tervezi megvalósítani, azaz a munkavállalók jelenleg is alkalmazásban állnak, így a munka elvégzéséhez szükséges eszközöket a Munkáltató a vonatkozó szabályzók (2011. évi CXCV. törvény alapján biztosítja és rendelkezésre átadja.

3. Fenntartás

A Felhívás vonatkozó részei alapján, Kedvezményezetteknek az alábbi projektelemek esetén áll fenn 5 éves fenntartási kötelezettsége:

- „Szakmai háttértámogatás biztosítása és koordináció a helyi klímastratégiák kidolgozásában” c. projekt esetében: 5 évig fenn kell tartani a honlap működését, tanácsadói hálózatot kell működtetni.
- „Megyei Éghajlatváltozási Platformok létrehozása” c. projekt esetében működtetni kell a megyei éghajlatváltozási platformot (évente legalább egy ülés lebonyolításával).

Jelen projekt esetében a Projekt megvalósítás lezárását követően 5 évig működtetni kell a megyei éghajlatváltozási platformot. Tervezetten 2023. I. félévig.

A megyei éghajlatváltozási platform működtetéséhez a felmerülő szervezeti, anyagi, emberi erőforrás oldali igényeket a Megyei Önkormányzat – figyelembe véve, hogy a fenntartási időszak tevékenységeire nem adható jelen pályázat keretében támogatás - a fenntartás alatt biztosítja.

A projektgazdánál működő, projektben létrehozott Platform Titkárság a fenntartási időszakban is folyamatos kapcsolatot tart fenn a platform tagszervezeteivel, köztük a Klímabarát Települések Szövetségével. Az interakciók színterei az évenkénti ülések mellett elsősorban az elektronikus levélváltások és a személyes kapcsolatfelvételek.

A platform titkárságának feladata elsősorban az, hogy az elkészült stratégia minél több akcióprogramjának megvalósításán keresztül hozzájáruljon a Komárom-Esztergom megyére vetített klímavédelmi intézkedések és célok eléréséhez. A klímastratégia céljainak elérése érdekében a Titkárság közreműködik majd abban, hogy a stratégiához intézkedési terv is készüljön és az abban nevesített projektek részletesebben is kidolgozásra kerüljenek. A Titkárság abban is elkötelezett, hogy az egyes projektek konkrét forintra váltása érdekében pályázati és egyéb finanszírozási lehetőséget is találjon a nevesített projektgazdák számára. Ehhez információs szolgálatot kíván fenntartani. A szolgálat meghatározott időközönként elektronikus Hírlevél formájában tájékoztatja az érintetteket a téma aktualitásairól és a szakterület pályázat lehetőségeiről. Az információs szolgálat emellett folyamatos telefonos elérhetőséget és heti alkalommal személyes konzultációs lehetőséget is biztosít az érintettek számára.

A Titkárság a stratégiában rögzített célok teljesülésének nyomon követése érdekében a stratégiához készült intézkedési tervet a fenntartási időszakban is 2 évente felülvizsgálja.

A projekt eredményeként elkészült stratégia, kommunikációs és képzési anyagok stb. elérését és ez által felhasználását a Kedvezményezett honlapján keresztül a fenntartás teljes időszaka alatt biztosítjuk.

A projektgazda kiemelt figyelmet kíván fordítani a felnövekvő generáció klímatudatosságára, ennek érdekében a klímastratégia anyagából egy könnyen emészthető kivonatot is készít, ami el kíván juttatni a megye általános iskoláinak.

4. Kötelezően csatolandó mellékletek